

BLÅBOKA

Oppdatert 29. februar 2019

RUTA - UTDANNING OG ARBEID	3
Kapittel 1: Skole og utdanning	3
Kapittel 2: Næring og industri	13
Kapittel 3: Arbeidsliv	17
Kapittel 4: Skatter og avgifter	20
Kapittel 5: Justis	22
MILK - MILJØ OG KLIMA	25
Kapittel 1: Fornybarsamfunnet	25
IRG - INTERNASJONALT	34
Kapittel 1: Forsvar og sikkerhet	34
Kapittel 2 : Justis	35
Kapittel 3 : Ignorerte konflikter	41
Kapittel 4: Konflikter	44
Kapittel 5: Helse	45
LINK – LIKESTILLING OG INKLUDERING	47
Kapittel 1: Familie og sosialt	47
Kapittel 2 : Integrering og inkludering	50
Kapittel 3 : Helse	55
Kapittel 4: Justis	62

RUTA - UTDANNING OG ARBEID

Kapittel 1: Skole og utdanning

Nei til regjeringens fraværsgrense

Økt stress og psykiske problemer er et stadig større problem i den videregående skolen. Da må vi søke politiske løsninger som holder vann – ikke lettvinte løsninger på et større problem. Årsakene til fravær kan være mange. Vi i AUF mener at løsningen ligger i bedre dialog mellom skole, foresatte og elev. En alt for rigid fraværsgrense kan i verste fall føre til at de som sliter mest blir skjøvet ut av skolen. Det er problematisk hvis konsekvensene av dagens ordning fører til økt frafall.

En fraværsgrense i seg selv ser ikke på bakgrunnen for problemet. Fraværsgrensen tar kun for seg symptomene, og ikke årsakene til det høye fraværet. Grensen om udokumentert fravær tar heller ikke hensyn til situasjoner utenfor elevens kontroll.

AUF i Nordland ser behovet for et nasjonalt fraværreglement, men mener at dagens ordning er ikke god nok. Høyre/Frp-regjeringens fraværsgrense er en forhastet og svak løsning på et større og mer komplekst problem. Mer fokus på variert undervisning, skolehelsetjeneste og videreutdanning av lærere vil ha en større effekt på reduisering av fraværet.

AUF i Nordland vil:

- Erstatte dagens fraværsgrense med et nytt fraværreglement

Kultur for kvalitet for høyere utdanning

Desember 2016 ble det avholdt nasjonal eksamen for sykepleierstudenter i anatomi og fysiologi. Da sensuren gikk ut i januar, viste det seg at strykprosenten hadde gått ned fra 29 til 22 prosent. Strykprosenten har gått ned, men er enda alt for høy i forhold til kravene som stilles til det fremtidige helsevesenet. I tillegg har helseminister Bent Høie og Norsk Sykepleierforening uttrykt et ønske om å øke inntakskravene for sykepleierutdanningen.

Poenggrensene for ordinært opptak til sykepleierstudiet ligger allerede rundt fem i de store norske byene, og godt over fire i distriktene. Likevel er strykprosenten fortsatt høy i de store norske byene, og konsekvensene av å heve poenggrensene ytterligere i

distriktene kan føre til rekrutteringsvansker.

En undersøkelse gjort ved NTNU av 23 skoler viser at anatomi, fysiologi og sykdomslære i snitt utgjør omtrent 15% av studiepoengene i bachelor i sykepleie. Det er stor variasjon mellom utdanningsinstitusjonene på hvor lang tid til studentene får til å tilegne seg kunnskap på samme tema.

Når strykprosenten ved anatomi- og fysiologieksamen gjentar seg å være så høy, må man heller begynne å se på innholdet i slike store basalfag. Det må oppprioriteres slik at kravet for kunnskap møter det som er nødvendig i det moderne helsevesenet. Hovedproblemet er utdaterte rammeplaner hvor de store og viktige basalfagene blir nedprioritert, mens kravet for basalkunnskap i det norske helsevesenet stadig øker i takt med moderniseringen.

Vi i AUF i Nordland må slå et slag for pasientsikkerhet og sørge for at de ulike Universitetene og Høgskolene er mer samstemte i utdanningen som blir gitt.

Vi må sørge for at vi ikke flytter opptakskravene i en retning som gir færre kloke hoder og varme hender i fremtidens helsevesen. Det er viktig med et helsevesen hvor pasienten føler seg trygg på at de blir møtt av kompetente fagfolk med hjerte for faget.

AUF i Nordland vil:

- At Universitetene og Høgskolene i Norge skal ha en mer samstemt utdanningsplan for sykepleierutdanningen.
- At basalfagene som anatomi, fysiologi og biokjemi samt sykdomslære skal få større fokus av sykepleierutdanningen for å øke kompetansen til helsevesenet.

Lavere pris på privatisteksamen

Privatister som melder seg opp til eksamen til et fag i videregående opplæring og ikke har tatt faget tidligere, må betale 1 029 kroner. Dersom du har tatt faget før og vil forbedre karakteren, er eksamensgebyret 2 058 kroner. Det er et problem at privatisteksamen skal være så dyr som den er i dag. Det er mange unge som må ta eksamen på nytt, eller skal ta nye eksamener, i påvente av å kunne fullføre sin utdanning. AUF i Nordland mener at det å ta en eller flere eksamener som privatist ikke skal være en økonomisk byrde for ungdom.

De høye prisene skaper et classeskille, da det hovedsakelig er elever med god økonomi som har muligheten til å ta privatisteksamen, og dermed fullføre utdanningen sin.

AUF i Nordland vil:

- At prisen på privatisteksamen skal senkes.

Anonym lærerevaluering

Alle har sikkert opplevd å ha hatt en lærer med et dårlig opplegg, eller lite kunnskap om emnet som skal læres bort. Læreren din har veldig mye å si for din videre utdanning. For å bedre læringsmiljøet og skape en bedre ramme rundt læringsprosessen vil AUF i Nordland derfor innføre anonym lærerevaluering på norske videregående- og ungdomsskoler.

I Akershus har elever på VGS hatt anonym lærervurdering siden 2010. Resultatet fra en evaluering utført i 2012 viste positiv fremgang på halvparten av vurderingskriteriene sammenlignet med skoleåret 2010/2011. Dette har også blitt innført i Buskerud, Østfold og Stavanger.

Lærerevaluering gir elever mulighet til å ta en demokratisk avgjørelse om hva som er best for dem. AUF mener den beste måten for dette er en poengrangering fra eksempelvis 1-5 der elevene fokuserer på hva læreren kan forbedre. Det er essensielt at vurderingen har fokus på undervisning, og ikke går på person.

AUF i Nordland anser det som svært viktig at vurderingen holdes internt innenfor utdanningsinstitusjonen, da en offentlig vurdering kan skape en arena for uthengning.

AUF i Nordland vil:

- Innføre anonym lærerevaluering der undervisning skal evalueres av elevene.
- Holde vurderingen intern, og bruke den til å forbedre undervisningen

Utvidelse av tidagersregelen i videregående

I dag har elever i den videregående skolen mulighet for å få 10 dager strøket av vitnemålet, om det skyldes politisk aktivitet, nasjonale/internasjonale idrettsarrangement, sykdom eller andre velferdsgrunner.

Ofte må elever ta fri flere dager, da reiseveien til og fra arrangementet kan være lang. AUF i Nordland vil derfor gi elevene mulighet til å søke om fem ekstra fraværsdager som kan strykes av vitnemålet, som kan innvilges om eleven må bruke en skoledag på reising.

AUF i Nordland vil:

- Innføre fem fraværsdager, i tillegg til de ti ordinære, som kan brukes i tilfeller hvor eleven må bruke skoledagen på å reise

Beredskap på skolen

Verden forandrer seg stadig. For femti år siden øvde skoleelever flest på beredskap i skoletiden, på bombeangrep og atombombetrusler.

Nå lever vi i et nytt verdensbilde hvor skoleelever bør være forberedt på, og klare over skolens beredskapsplan. Dette må inn i skolen på lik linje med brannøvelser.

AUF i Nordland vil:

- Gjøre elever i skolen oppdatert på beredskapsplanene i ulike situasjoner.

Frokost ved videregående skoler i Nordland

Et stadig debatttema i skolepolitikken er hvordan vi skal få ned fravær, ~~og~~ hvordan vi skal minske antallet elever som dropper ut, og hvordan vi kan skape et bedre sosialt miljø på skolen. Her har det blitt gjort mange tiltak, men få av dem har fokus på den enkelte elevs helse i sammenheng med skolen. Derfor er det ett tiltak som skiller seg ut; frokostordningen på videregående skoler i Nordland.

Å spise frokost er viktig for elevene og deres prestasjoner, spesielt i et miljø hvor det er lett å bli trøtt og sliten. Kroppen kommer i gang, og hjernen får arbeide optimalt med et stadig nivå av sukker. Når blodsukkeret holder seg stabilt er det lettere for elever å holde både fokus og energinivå oppe. Elever som spiser frokost lærer mer effektivt, og gjør det tydelig bedre på prøver.

Ikke alle har muligheten til å spise hjemme før de drar på skolen. Noen sliter med å komme seg opp om morgenen, andre prioriter det bort, og for noen er det kanskje ikke en mulighet i det hele tatt, hvis de for eksempel bor på hybel.

Skolen bør og skal jobbe for å skape et best mulig læringsmiljø for sine elever. Å gi tilbud om en sunn, helhetlig frokost er et viktig tiltak som allerede er praksis på videregående skoler i Nordland. Dette må fortsette. AUF vil ha fokus på en helsefremmende skolepolitikk, og gi elever muligheten til å både minske fravær og prestere bedre.

AUF i Nordland vil:

- Fortsette ordningen med frokost på videregående skoler i Nordland
- På sikt gjøre skolefrokost til en nasjonal ordning

Borteboer- og pendlerstudenter

Veldig mange elever som tar videregående utdanning må enten flytte fra

hjemkommunen, eller pendle daglig til og fra skolen. Dette gjelder kanskje spesielt for ungdommene i Nordland. Selv om vi i dag har gode ordninger for disse elevene, mener vi fremdeles at ordningene kan forbedres.

Kravene for å motta et borteboerstipend er høye, og har i det siste økt. Det er avstanden mellom skole og hjem målt fra sentralt hold, uten lokalkunnskaper, som avgjør om eleven har et behov for borteboerstipend. Dette er metoder som dessverre svært ofte ikke gjenspeiler virkeligheten. Dette leder til enten tvungen, flere timers pendling, eller et mer økonomisk utfordrende hybelliv. Vi mener derfor at lokale instanser som f.eks. skolen, skal kunne å ha en større stemme i disse avgjørelsene. Dette er en praksis som i dag blir utført ved mange skoler, selv om det ikke står slik i papirene. Ved å gi skolene større mulighet til å vise skjønn i anledning søknad til borteboerstipend, kan vi forsikre at alle har lik mulighet til å gå på skole uansett bosted, også i praksis.

Flere elever har heller ikke mulighet til å pendle til skolen, og å flytte hjemmefra blir eneste valg. Å flytte hjemmefra i en så ung alder er en stor utfordring, og derfor ønsker vi at muligheten for å reise hjem i helgene skal bli mer tilgjengelig.

AUF i Nordland vil:

- Gi skolene mulighet til å vise skjønn i vurderingen av utdeling av borteboerstipend
- Gjøre det enklere for borteboere å reise hjem i helgene

Kvalitet i skolen i distriktene

Lærermangel er i dag et reelt problem, og da spesielt ute i distriktene. Dette leder til at elevene som befinner seg på utsatte skoler, får undervisning med dårligere kvalitet enn ved andre skoler, og at den kompetansen man opparbeider ikke er lik.

Det må arbeides ytterligere for at lærerne som jobber ved grunnskolene har den kompetansen som kreves, og at man ikke kan slippe unna med å tilby elevene mindre enn det de har krav på. Ungdommen er fremtiden, også de i distriktene. Derfor kan vi ikke tillate at tilbudet skal være dårligere enn det som er krevd, uansett bosted.

Vi må igjen gjøre læreryrket om til et statusyrke, ved å gjøre det attraktivt å bli lærer. Dette kan gjøres ved forskjellige tiltak. Høyere lønn, flere stipendordninger til lærerutdannelsen og eventuelt lengre utdanning, er noen av faktorene som kan spille inn på denne prosessen. Målet er at lærerstudiet skal være et av de mest attraktive studiene i Norge.

AUF i Nordland vil:

- Ha forsikring om at påkrevd lærerkvalitet er oppnådd ved grunnskolene, spesielt i distriktene.
- Være en pådriver for tiltak for å rekruttere lærere til distriktene.
- Være en pådriver for tiltak for å rekruttere til læreryrket.

Læringer i landbruket

Læringleplasser og læringeordninger har lenge vært en stor og viktig diskusjon, både nasjonalt og regionalt. Et yrkesområde trenger likevel mer oppmerksomhet:

Landbruket. Slik det er i dag sliter mange av de som ansetter læringer, med å kunne knytte seg til en lærling over to år. De færreste har mulighet til å gi lærlingen et variert tilbud, og vil slite med gjennomføringen pga. praktiske og økonomiske årsaker.

Det burde gjennomføres en nærmere gjennomgang av hvordan skoleløpet til yrker som agronom og andre landbruksrelaterte yrker skal se ut. Det har de siste årene foregått flere prøveprosjekt der elever gjennomfører alternative skoleruter, bla. med 2 år praksis/skole i stedet for lærlingtid, noe som burde vurderes fortsatt.

AUF i Nordland vil:

- Gjennomgå utdanningsløpet til forskjellige yrker knyttet til landbruk, og se på alternativer til lærlingordningen. Vi vil skape en utdanning i tråd med utviklingen

En yrkesfaglig skolepolitikk

Skolen utgjør en av de viktigste byggsteinene for resten av livet. Arbeidslivet stiller høyere og høyere krav til kompetanse. Arbeiderpartiet mener at det må være en forutsetning for dagens skolepolitikk at dagens unge får den nødvendige kompetansen og kunnskapen som næringslivet etterspør for å skape morgendagens verdier.

Yrkesfagene i Norge trenger et løft. Det er viktig kompetanse som både offentlig og privat sektor har bruk for i de forskjellige yrkesfagene. I møte med automatisering, eldrebølge og hard utenlandsk konkurranse så er det gjennom et tilstrekkelig antall og kvalifiserte fagarbeidere at vi skal håndtere utfordringene. Da må man ta et tak innen rekruttering, sørge for et sterkt faglig innhold i læretiden og garantere for at lærlingene får et trygt og sikkert møte med arbeidslivet.

For å styrke rekrutteringen til yrkesfag så må samfunnet sikre trygghet og stolthet for de som velger yrkesfag. Ingen ungdommer ønsker å utdanne seg til å måtte gå gatelangs og

vente på å få fullføre utdanningen sin, og derfor mener Arbeiderpartiet at man må lovfeste retten til lærlingplass for kvalifiserte elever. Man trenger også en tiltakspakke som gjør det mer økonomisk attraktivt for bedrifter å ta imot lærlinger sånn at større deler av næringslivet føler at det er økonomisk forsvarlig å ha yrkesfagelever i lære i sine bedrifter.

Det er viktig at opplæring og utdanning tilpasses enkeltmennesket, men også at det stilles krav om høy kvalitet som en del av læretiden. Gjennom å styrke opplæringskontorene, få næringslivet involvert i skolen tidlig og innføre krav om lærlingråd i alle fylker kan man sikre at alle lærlinger får en sterk og god faglig oppfølging som sikrer dem den kompetansen de trenger til arbeidslivet. TAF-modellen som gjør til at elever kan vere i skole og i læretid samtidig er en viktig ordning å styrke og spre til andre yrkesfag. Det er viktig at elever føler at man får brukt kunnskapen sin i praksis og få bruke erfaringene man får inn i læringen sin i skolen.

Når yrkesfagelever går ut i arbeidslivet som en del av utdannelsen sin, så er det viktig at de har gode arbeidsvilkår og at deres rettigheter i arbeidslivet blir fulgt opp..

Arbeiderpartiet mener derfor at arbeidsrettigheter må bli en del av pensum i den norske skolen. Elever må vite hva som er standarden for lønn, respekt og arbeidstid sånn at de vet når det er noe de burde reagere på.

AUF i Nordland vil:

- Stille krav til kommunene om å årlig tilby minst en læreplass per 500 innbygger, samt at fylkeskommunen aktivt skal sørge for at det ansettes lærlinger i offentlig sektor
- Kompensere bedriftene for å ta inn lærlinger som har særskilte utfordringer
- At det ved offentlige anbud stilles krav om at de som får anbudet er aktive lærebedrifter og har hatt lærlinger det siste året
- At deler av kostnadene til læreplasser skal finansieres gjennom et fond som alle virksomheter innenfor de ulike bransjeområdene må bidra til
- Øke lærlingtilskuddet tilsvarende det en skoleplass koster
- At alle fylker skal ha et elev- og lærlingombud
- Innføre lærlingeråd i alle fylker etter modell fra Sør-Trøndelag
- Ha lovfestet rett til læreplass
- Overføre TAF-modellen til andre yrkelsfag
- Gi folk med fagbrev retten til å ta høyere utdanning innenfor sitt kompetanseområde
- Arbeide for å heve den pedagogiske og faglige kompetansen i lærebedriften, slik at lærlingens rettigheter i opplæringsloven blir ivaretatt, og kvaliteten i opplæringen styrkes
- Arbeide for å sikre erstatning ved yrkesskader/yrkessykdom for studenter og elever under praksisperioden
- Alle lærlinger skal få et lærlingbevis hvilket vil gi like fordeler som et studentbevis
- Gi økte midler til opplæringskontoret for å jobbe opp mot bedrifter med lærlingeplasser
- Koble skolen og næringslivet tidlig inn i skolen
- Sørge for at fag- og svennebrev er tilpasset dagens og fremtidens arbeidsliv.
- At det skal opprettes en egen nettside for studenter og lærlinger på vei ut i arbeidslivet
- Sikre at arbeidsrettigheter blir en del av pensum i norsk skole

Steigenmodellen: fullverdig yrkesfaglig utdanningsløp lokalt

Steigenmodellen er et yrkesfaglig tilbud gjennom fire år som gir deg rikelig med praksis og fagbrev ved endt utdanningsløp. Det som skiller Steigenmodellen fra andre typiske yrkesfaglig utdanningsløp er faktumet utdanningen er definert som vekslingsmodell (Stortingets mål om framtidens videregående skole i Norge). Vekslingsmodeller er alternative modeller der opplæringen veksler mellom skole og bedrift gjennom hele opplæringsløpet – med en modell som Steigenmodellen består de to første årene i utdanningsløpet av fellesfag 2 d/u og lærling 3 d/u, deretter de to siste årene fullt som lærling (event skole/kurs, studiedager).

Steigenmodellen gjelder i hele Knut Hamsun videregående sitt nedslagsfelt (Steigen, Tysfjord og Hamarøy). Fylkeskommunen har det overordnet ansvaret for at lærlingene får ei utdanning i henhold til kontrakter, arbeidsplaner og opplæringsplan. Utdanningen avsluttes med entverrfaglig eksamen, også fagbrev. Elever tas opp rett fra ungdomsskolen. Er altså 15-16 år. De er lærlinger fra dag en med de rettigheter og plikter som ligger i læringssystemet. De er sikret lærlingekontrakt fram til avsluttende utdanning. De får lønn som lærling fra dag en fra Steigenmodellens oppstart (2014) til i dag er andelen (85%) som fullfører og består betydelig høyere enn de som tar den tradisjonelle yrkesfagmodellen (60%). Denne modellen er blitt brukt i Tyskland i flere år som den vanligste utdanningsmodellen for yrkesfag, også i Danmark.

AUF i Nordland vil:

- Ha større satsing på Steigenmodellen og liknende yrkesfaglige utdanningsløp

Et offentlig utdanningsløp

Et bredt og mangfoldig utdanningsløp har alltid vært et viktig prosjekt for arbeiderbevegelsen. Gjennom en sterk fellesskole og barnehage skal alle barn, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger, få de samme mulighetene til å lykkes i livet. Det at alle barn møtes i den samme barnehagen og den samme skolen bygger tillit mellom mennesker i samfunnet vårt. Skolen er et viktig verktøy for å unngå ulikhet og sikre at alle barn skal kunne nå sitt potensiale.

AUF i Nordland vil:

- Hindre at skoleeiere skal kunne ta utbytte, og ha en enda strengere kontroll med hvordan skoleeierne bruker datterselskaper for å omgå regelverket.
- At konsesjoner til privat skoledrift skal være tidsbegrenset, med krav om ny søknadsprosess og mulighet til demokratisk innvirkning.
- At kommuner og fylkeskommuner skal ha vetorett mot etablering av privatskoler
- Utforme en ny privatskolelov der det ikke gis statsstøtte til noen former for kommersielle privatskoler verken med alternativ pedagogikk eller livssyn.
- At det bør spesifiseres at forbudet mot å overføre verdier til skolenes eiere også gjelder ved salg.
- Styrke Utdanningsdirektoratet, gjennom tilstrekkelige ressurser til rådighet, slik at de kan gjennomføre et effektivt tilsyn med de private skolene
- At brudd på lov og regelverk må håndheves strengere og følges av bøter og mer effektive sanksjoner
- Utforme en ny privatskolelov
- Ikke gi statsstøtte til skoler med alternativt pedagogisk opplegg eller livssyn
- Innføre en lov som hindrer barnehageeiere å ta ut utbytte og profitt
- At målet om profittfrie barnehager slås fast i barnehagens formålsparagraf
- Sette klare krav i lovverket til eierform og selskapsorganisering, for eksempel etter dansk modell for selveiende institusjoner
- At kommunene sier nei til ytterligere privatisering av offentlige barnehager
- Vri barnehagefinansiering fra stykkprisfinansiering til budsjettstyring og tilskuddskontroll
- At kommunene jobber aktivt for å ta tilbake de offentlige barnehagene i privat regi, f.eks. når en kontrakt med en privat barnehage går ut
- Åpne opp i lovverket for at kommunene får større myndighet til å styre barnehagene de finansierer, uavhengig av eierform
- At kommunene må kunne vedta barnehagestruktur med hensyn til lokalisering, kapasitet og opptak uavhengig av eierform
- Alle private barnehager skal tilslutte seg nasjonale tariffavtaler som regulerer de ansattes rettigheter

Kapittel 2: Næring og industri

Gård- og fiskerisparing for ungdom

I dag er det vanskelig for ungdom å etablere seg innen flere områder. AUF i Nordland ønsker det skal være enklere for ungdom å etablere seg innen gårdsbruk og fiskeri. Vi mener det er viktig å fokusere på å etablere arbeidsplasser innen bærekraftige og miljøvennlige næringer.

Å starte opp med gårdsbruk og fiskeri krever en stor startkapital. For å kunne skaffe seg nødvendig utstyr mener vi det er nødvendig med en ordning lik Boligsparing for Ungdom (BSU). Staten bør tilby et incitament med høyere rente til ungdom for sparing til kjøp av sitt første gårdsbruk og/eller mindre fiskefartøy. Jordbruk og fiskeri er næringsområder AUF i Nordland ønsker større interesse for blant ungdom. Da bør det legges tilrette for at ungdom skal kunne etablere seg innen feltet.

AUF i Nordland vil:

- Opprette en statlig ordning med incitament for høyere rente ved sparing til kjøp av første gårdsbruk eller mindre fiskefartøy for ungdom.

Etisk handel

I enkelte deler av verden tjener folk tre kroner om dagen, under forferdelige arbeidsforhold. Arbeidsforholdene inkluderer mangel på ren luft, at man ikke kommer seg ut dersom en nødsituasjoner skulle oppstå, og arbeidsforhold hvor man forgiftes med farlig stoffer. Man hører stadig om tilfeller hvor flere hundre både besvimer på jobb, og direkte eller indirekte skades av alt for dårlige arbeidsforhold.

AUF er for en rettferdig verden, og i en verden hvor arbeidsforholdene er katastrofalt dårlige noen steder må noe gjøres. For å forhindre slike arbeidsforhold må vi gjøre noe med markedet.

Hva som produseres, baseres på hva som kjøpes. På det norske markedet i dag, er det få bedrifter som oppgir hvem som produserer varene, og hvordan de produserer dem. Dette bør være lovpålagt å informere om. På denne måten vil det være enklere for oss forbrukere å vurdere hva som er produsert etisk og uetisk.

AUF i Nordland vil:

- At bedrifter skal være lovpålagt å oppgi informasjon om hvem som produserer

varene deres, og under hvilke forhold de blir produsert.

Øke satsingen på framtidens Svalbard

Svalbard er Norges nordligste område, men glemmes ofte i Nordområdepolitikken. Øygruppen har en lang historie med gruvedrift, men potensialet og framtida ligger andre steder. Omsetningen innenfor bergverk og utvinningen gikk ned fra 3,5 milliarder i 2008 til 600 millioner i 2015. Det er en nedgang på over 80% på bare 7 år. Dette vises også i den totale omsetningen på Svalbard, som gikk fra 5,8 milliarder i 2008 til 3,7 i 2015, en nedgang på 36%. Disse tallene viser at ikke bare er gruvedriften på kraftig vei nedover, men at Svalbard også taper mye på dette, og har behov for andre bærekraftige næringer. Dette er viktig både økonomisk og for å sikre Norsk tilstedeværelse i framtiden.

Det er ikke bare gruver Svalbard har mye av. Arktisk landskap er en av få severdigheter som blir benyttet på øygruppen. Arktisk turisme har sett en enorm vekst de siste årene, og Norge er et attraktivt mål for turister. Tromsø er blitt et populært feriested for denne nye eksotiske turismen og tjener godt på dette. I Nordland har EU også fått øye på Bodø som arktisk destinasjon gjennom prosjektet «Europeisk kulturhovedstad 2024». Dette er viktig, ettersom europeiske turister er en stor del av disse destinasjonenes turistmasse.

Dette vises også på Svalbard der turisme i 2015 for første gang overgikk bergverk i omsetning. Turismen skapte dobbelt så mange årsverk som Bergverk. Svalbard er verdens nordligste befolkede område, og har et stort arktisk natur landskap. Med daglige flyvninger til Tromsø tatt i betraktning gir dette øygruppen enorme muligheter innenfor turismen. Dette er noe også russerne har sett, som øker satsingen på turister. Den russiske byen “Pyramiden” moderniseres, og har bla.et hotell som er åpent deler av året. Norge må også øke satsing på turismen, på en måte som ivaretar det eksisterende naturlandskapet og bevarer det sårbare miljøet på best mulig vis.

En annen næring som i 2015 lå rett under Bergverk i årsverk er forskning og høyere utdanning. Forskningen er ikke bare viktig for kunnskapsutvikling, men er blitt et viktig virkemiddel for å opprettholde permanent bosetning og aktivitet. Svalbard ligger gunstig anlagt for studier av Arktis, ettersom det er her mange globale klima- og miljøendringer merkes raskest. Det er også verdens nordligste sted med moderne fasiliteter, infrastruktur og logistikk for forskning. Svalbard blir mer og mer viktig for forskningsmiljøet, med over 50% økning i forskningsårsverk fra 2006 til 2015. Svalbard har et voksende studentmiljø, med over 700 studenter fra over 40 land koblet til Universitetet. Flertallet av disse er utenlandske, og studentene har en omtrent lik kjønnsfordeling.

Hvis vi vil sikre Svalbards framtid må Norge se øygruppen som en stor prioritet i sin Nordområdepolitikk. Fokuset må ligge på framtidsrettede tiltak som tar for øye de voksende og bærekraftige næringene på Svalbard.

AUF i Nordland vil:

- Bygge videre arktisk turisme og forskningsmiljøet på Svalbard.
- I høyere grad inkludere Svalbard i regjeringens nordområdepolitikk.

Kjernekraft

Inntrykket av atomkraft har tilsynelatende blitt foreviget som en livsfarlig, skitten energikilde, med stor risiko for bydekkende ødeleggelse, mye grunnet hendelser som nærmer seg 40 år gamle.

Jeg sikter da til Tsjernobyl og 3 Mile Island. Heldigvis har teknologien utviklet seg så langt forbi disse nesten primitive stadiene, at den er bortimot risikofri.

Om Norge skal kutte all oljeboring, vil vi stå overfor et energiproblem av kolossale proporsjoner.

Den tradisjonelle løsningen har vært å fokusere på vind og vannkraft, men jeg mener at vi har en langt mer optimal løsning liggende rett ved føttene våre. Det er en energikilde som har i sine tidligere år vært mål for endeløs kritikk og skepsis, og en løsning de aller fleste ikke engang har vurdert for Norge, men kjære styremedlemmer, Thorium atomkraft er fremtiden.

Mange lurer sikkert på hva thorium er, og hvorfor dette er bedre enn det tradisjonelle uranumet.

Det kan brytes ned i seks kategorier;

Utvinning av uranmalm i gruvesjakter er ekstremt farlig. For at arbeiderne ikke skal ta skade eller dø av de store mengdene radon-gass som utløses under utvinning, må man installere og drive store, kraftige ventilasjonsanlegg.

På den andre siden er thorium et material på hardhet med kalsitt som, grunnet lav etterspørsel, blir utvunnet som et biprodukt sammen med andre materialer.

I tillegg er konsentrasjonen av uran i malm mye lavere i forhold til thorium. Altså man får mye mer thorium per kg thoriummalm enn man får uran per kg uranmalm.

Jorden er mye rikere på thorium enn uran, rundt tre ganger så mye, og Norge har verdens tredje største naturlige forekomst av thorium. Dette gjør Norge til en potensiell fremtidig eksportør av energi, og ettersom India har verdens største, er også tett samarbeid å ønske.

Vanlig uran består i hovedsak av to isotoper; U-238 er 99% og U-235 er 1%. I energiproduksjon er det bare U-235 som er brukbart, og man må derfor sende uran gjennom en berikningsprosess for å øke konsentrasjonen av U-235.

Thorium består utelukkende av den ustabile TH-232, og trenger ingen berikning. En annen forskjell på Uran og Thorium er at uran er et spaltbart materiale. Dette betyr at

uran kan skape energi uten noen påvirkning, mens Thorium er "fruktbart". Thorium trenger en påvirkning som for eksempel resirkulert plutonium.

Hvis det forekommer skade i en uranreaktor er det begrenset med hva man kan gjøre, siden reaksjonen fortsetter uten påvirkning utenfra. Om det forekommer skade i en thoriumreaktor, kan dette håndteres ved å fjerne reaksjonskilden, plutoniumet.

CERN har estimert at ett tonn thorium har kapasitet til å produsere samme mengde energi som 200 tonn uran, og dette vil tilsvare 3 500 000 tonn kull.

Ettersom thorium er mye renere enn selv beriket uran, produserer thorium 100 ganger mindre biprodukter.

Det er bortimot umulig å lage atomvåpen av thorium, ettersom det er et fruktbart stoff og trenger for eksempel plutonium for å starte energiproduksjon. Dette gjør det til et mye tryggere internasjonalt stoff, og gjør det vanskeligere å skjule potensielle våpenprogram under energiproduksjon.

Støtte og satsing på utvikling av thoriumenergi og norsk kjernekraft vil gi Norge flere jobber, flere attraktive utdannelser og en løsning på den kommende energimangelen.

AUF i Nordland vil:

- Støtte og satse på utvikling av thoriumenergi, og norsk kjernekraft

Kapittel 3: Arbeidsliv

Pusterom for å bli frisk

I dag står omtrent 70.000 ungdommer utenfor arbeids- og studentlivet. Av disse mottar omtrent 30.000 under 30 år arbeidsavklaringspenger fra NAV. Mange av disse ender opp som uføretrygdede.

AUF i Nordland vil sette mennesket foran systemet. Vi ønsker å skape en hverdag der man får tiden man trenger for å bli frisk. Det er ikke lett å være fulltidsstudent når helsen ikke tillater det. Dersom man studerer fulltid, men ikke klarer å fullføre året på grunn av helsemessige årsaker, kan man søke om å få sykestipend. Sykdom kan være varierende og uforutsigbart. Arbeidsavklaringspenger (AAP) er en ordning der man kan arbeide så mye man har kapasitet til, mens NAV dekker inntekter for den andelen man ikke klarer å arbeide. Problemet med denne ordningen er at den opphører dersom man kan arbeide mer enn 50 prosent.

AUF i Nordland ønsker å fokusere på å gjøre hverdagen til unge syke (både studenter og arbeidere) tryggere og derfor mindre stressende, slik at de kan tenke på helsen uten å bekymre seg over det økonomiske. Norge har et arbeidsliv preget av nødvendigheten for høy kompetanse. Personer som ønsker å jobbe ut ifra sin kapasitet må ha muligheten til å tilegne seg økt kompetanse for å yte best mulig jobb. AAP-ordningen må endres slik at det blir lettere å kunne tilegne seg kunnskap, selv ved nedsatt arbeidsevne.

AUF i Nordland vil:

- Endre reglene for AAP, slik at man har muligheten til å studere en viss prosent ved siden av arbeidet

Robot-skatt og borgerlønn

Frykten for en usikker fremtid, en fremtid uten arbeid og trygghet i hverdagen er kanskje den største frykten mange unge i dag bærer på. Tall fra instituttet ved høyskolen i Oslo og Akershus. 5 av 10 unge frykter at deres jobb eller fremtidige jobb vil forsvinne i fremtiden av økt robotisering av arbeidsmarkedet. Frykten er reell. Vi trenger ny politikk som tar ansvar for fremtidige generasjoner. Robotisering og automatisering av arbeidskraft vil føre til at mange i fremtiden kan stå uten en jobb å gå til. En rapport fra Oxford University estimerte at over 47% av amerikanske arbeidsplasser kan forsvinne i et tidsrom på 10 år. Analyser fra SSB konkluderer med at over 900 000 arbeidsplasser i Norge kan forsvinne i en periode på 20 år. At 900 000 mennesker står uten jobb i Norge, kan ikke norsk økonomi tåle i fremtiden. Derfor trenger vi rettede tiltak og inntekter for å skape arbeidsplasser som også reduserer forholdet mellom arbeidstagere

og arbeidsgivere.

Dette sikrer omfordeling av kapital i samfunnet. Innføringen av robot-skatt innebærer å beskatte realkapital som overtar menneskelig arbeidskraft. At profitt bedrifter inntjener fra automatisering skal beskattes slik som man normalt sett hadde beskattet en vanlig arbeidstaker. For å forhindre perverst profitt-utbytte og for en rettferdig beskatning i norsk arbeidsliv. Inntektene fra robot-skatten skal brukes på å innføre en borgerlønn til alle myndige i befolkningen. Borgerlønn gjør at et eventuelt tap av arbeidsinntekter ikke er så tung. Det gir også rom for å jobbe i stillinger som tradisjonelt ikke har så høy lønnsinntekt. Robotskatt med borgerlønn vil skape større frihet og legge begrensninger for at få mennesker i samfunnet kan få stor profitt av automatisering.

AUF i Nordland vil:

- Innføre robot-skatt på realkapital som har erstattet menneskelig arbeidskraft i bedrifter i Norge

Gi Arbeidstilsynet håndhevingskompetanse

Arbeid er den viktigste ressursen Norge har. Vår felles arbeidsinnsats danner grunnlaget for vår velferd. Fellesskapet og følelsen av tilhørighet som arbeid fører med seg er en viktig verdi for samfunnets innbyggere på et personlig nivå. Derfor vil arbeid til alle alltid være Arbeiderpartiet sin viktigste sak.

Arbeid i Norge er og bør være basert på gode vilkår, dialog og sentrale lønnsdannelser. Samarbeidet mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene gjør Norge dyktig på omstilling, moderasjon ved behov og kompromiss. Inkluderende arbeidsliv og Telemarksmodellen er noen eksempler på samarbeidet i norsk arbeidsliv.

Arbeidstilsynet sin oppgave er å arbeide for et seriøst, trygt og anstendig arbeidsliv. Etaten skal drive med tilsyn i virksomheter for å se til arbeidsmiljøloven blir fulgt. Det er likevel en utfordring knyttet til etatens tilgang på virkemidler. Ved mistanke om ulovlig innleie har Arbeidstilsynet ikke hjemmel eller håndhevingskompetanse til å avgjøre lovligheten og gripe inn. Ved konkrete tips om brudd på arbeidsmiljøloven er etaten maktesløs. Anbefalingen fra etaten er den ansatte som selv er ulovlig innleid må reise søksmål mot bedriften. Den svakeste parten er forventet å bære det tyngste ansvaret. Ved fjerningen av kollektiv søksmålsrett har terskelen for å ta tak i slike situasjoner blitt høyere.

Konsekvensen av slike aktører som bryter loven er mange. Kompetente fagarbeidere står utenfor og kan være i fare for å få færre oppdrag. Ulovlig innleide vil oppleve det vanskeligere å si ifra om kritikkverdige og farlige forhold, i frykt for å ikke bli tilkalt til et nytt oppdrag. Seriøse og lovlige næringslivsaktører kan bli utkonkurrert fra markedet.

AUF i Nordland mener dette er ikke en situasjon å leve med. Norsk arbeidsliv er avhengig av seriøse aktører som følger loven og kompetente ansatte som føler seg trygg på jobb.

AUF i Nordland vil:

- Styrke Arbeidstilsynet sin kompetanse
- Gi Arbeidstilsynet hjemmel til å undersøke ved mistanke ved ulovlig innleie
- Gjeninnføre kollektiv søksmålsrett

Kapittel 4: Skatter og avgifter

Rødgrønn skattepolitikk

For arbeiderbevegelsen har alltid hensynet til de brede lag i befolkningen trumfet interessene til de som har mest fra før av. Gjennom en sosialdemokratisk samfunnsmodell har man bygd opp et velferdssamfunn med ambisjon å gi ulike mennesker like muligheter. Vi har kommet langt, men ulikhetene som følger av sosiale og økonomiske forskjeller gir fortsatt store forsprang til enkelte. For å ta Norge i en ny retning vil Arbeiderpartiet legge om fra blå til rødgrønn skatt.

Tall fra SSB viser at formuesulikheten har økt de siste årene. Skal vi i fremtiden ha mulighet til å ta store velferdsløft som vil gi flere mennesker bedre muligheter er vi avhengig av å sikre skatteinngangen. I en tid hvor veksten i formuer er større enn lønnsveksten og at kapitalen samler seg på få hender må Arbeiderpartiet presentere en politikk som omfordeler til alle.

En omlegging fra blå til rødgrønn skatt betyr at skattebyrden må økes for de med de største inntektene og formuene, mens skattebyrden reduseres for små og middels store inntekter. Derfor vil Arbeiderpartiet innføre en generasjonsskatt på arv. Satsen på formuesskatten må økes. Samtidig mener Arbeiderpartiet at små og vanlige inntekter må skattlegges lavere, slik at folk med lave inntekter får økt sin kjøpekraft.

Flate avgifter er en usosial og urettferdig form for skattlegging som rammer de som har minst mest. Det er urettferdig at arveavgiften fjernes, formuesskatten reduseres, mens vanlige folk må betale mer i usosiale avgifter. Arbeiderpartiet vil at skattesystemet skal innrettes slik at de som eier mest skal bidra mest. Arbeiderpartiet ser med bekymring på regjeringens økte avgifter. Flate avgifter som ikke har en helse- eller miljøpolitisk begrunnelse må erstattes med progressiv skattlegging.

Arbeiderpartiet ser med økende bekymring på at forskjeller forsterkes gjennom generasjoner, at formue i større grad blir samlet på få hender og at man går bort fra prinsippet om å skatte etter evne. 67 av Norges 100 rikeste etter ligningsformue har primært arvet formuene sine. I dag eier den rikeste prosenten i samfunnet en fjerdedel av all formue, mens de øvrige 99% av oss deler på de resterende tre fjerdedelene. Over tid er veksten i verdien av kapital høyere enn veksten i verdien på arbeid, og derfor er det behov for å bruke skattepolitikken til å redusere forskjellene. Derfor vil Arbeiderpartiet innføre en generasjonsskatt på arv.

Nye digitale inntektsmodeller og multinasjonale selskaper utfordrer skattegrunnlaget. I dag misbruker både multinasjonale selskaper og enkeltpersoner det internasjonale skattesystemet for å unngå å betale skatt. For Arbeiderpartiet er det en selvfølge at alle skal betale skatt. Derfor vil Arbeiderpartiet gå inn for enhetlig skattlegging av multinasjonale selskaper. Digitale selskaper som Facebook og Google fører inntektene sine ut av landet til hovedkontor i land med kunstig lave skattesatser. Det undergraver skattegrunnlaget i Norge og andre land. Derfor vil Arbeiderpartiet at selskaper med en digital inntektsmodell skal skattlegges i landet der tjenesten leveres.

AUF i Nordland vil:

- Øke satsen på formuesskatten, men beholde fradraget for aksjer og driftsmidler fra skatteforliket i 2016
- Innføre generasjonsskatt på arv, og legge til grunn et høyt bunnfradrag
- Redusere skattebyrden for lave og middels store inntekter
- Redusere flate avgifter som ikke har en helse- eller miljøpolitisk begrunnelse
- Selskaper med en digital inntektsmodell må skattlegges i landet der tjenesten leveres, og skattenivået på digitale tjenester må økes
- Innføre enhetlig skattlegging av multinasjonale selskaper

Kapittel 5: Justis

Norsk sjø - norsk lov!

Politiet og Arbeidstilsynet har i dag ikke adgang ombord i utenlandsregistrerte skip, da det er utenfor deres jurisdiksjon. Om noe da skulle skje på et utenlandsregistrert skip i norsk farvann, er det opp til den fremmede staten å avgjøre om etterforskning skal foregå.

Det norske olje- og gasseventyret har skapt fantastiske verdier for Norge og er for mange en stolthet. Det er derfor en veldig urovekkende trend som utvikler seg innen industrien. Gjennom kreativ selskapsstrukturering utnyttes et smutthull i den norske loven. Dette gjøres ved bred utflagging av skip, og bruk av personellselskap.

Vi kan ikke akseptere at sikkerhet, norske lover og regler blir tilsidesatt.

AUF i Nordland vil:

- At norsk lov også skal gjelde for utenlandskregistrerte skip i norske territorialfarvann

Nærpolitireformen

Det settes i disse dager i gang en ny politireform. En politireform som igjen er styrt av politikere sør, med liten forståelse av hvordan livet, samferdselen og geografien i nord fungerer i praksis. Nordland er et vakkert fylke fylt av daler, fjell og et vakkert øyrike. Nordland er også fylt med folk, som skal føle seg trygg, uansett hvor man ønsker å bo. I den nye politireformen ble det satt et premiss at 80% av befolkningen, noe som ikke vil være mulig å realisere for flere kommuner i Nordland. Trygghet er noe et hvert menneske trenger og skal ha. Å ta fra et menneske tryggheten i sitt eget hjem, arbeid og liv, det er skummelt. Alle mennesker i Nordland skal ha et politi i nærheten, som skal kunne hjelpe dem med en gang man trenger det.

I forbindelse med politireformen ble det gjort store endringer i struktur regionalt og lokalt. En av disse endringene var også justeringer av pass-kiosker ved lokale kontorer. De nye sentraliserings-lokaliseringene av pass-kioskene er svært utfordrende i mange deler av Nordland, for eksempel bla. Helgelandskysten, der veldig mange bor langs det store øyriket. Slik samferdselssystemet er i dag er det ofte lange, kompliserte reiser, noe som kan være spesielt vanskelig for eldre og små barn. Dette er nok et steg i den pågående sentraliseringen, og dette er ikke greit. Vi bor her, og det skal vi fortsette med, og det skal politikerne ta hensyn til.

AUF i Nordland vil:

- Stoppe den pågående politireformen og tilby en forsvarlig politistruktur for innbyggerne i Nordland.

JA til Hijab

Det har i samfunnet foregått en verdidebatt angående spørsmålet om hijab skal være lov å bruke i offentlige rom, og derunder undervisning. Et av argumentene som ofte blir brukt imot bruk av hijab på skolen og offentlig rom, er at man skal kunne se ansiktet til individet, for å kunne undervise og kommunisere på best mulig måte. Andre argumenter som blir brukt er at hijab er et symbol for kvinneundertrykkelse.

Idag blir hijaben brukt hovedsaklig av muslimske kvinner. Derfor blir det tegnet en linje at bruk av hijab er kvinneundertrykkelse, selv om bruk av hijaben er i all hovedsak frivillig. Hijab blir ofte brukt som et religiøst symbol, selv om hijab tidligere var et praktisk plagg i midtøsten på samme linje som skaut i Norge.

Bruk av hijab er ikke stort annerledes enn det å bruke hette, caps, luer, buff og andre hodeplagg. Ved at det er sett som et religiøst symbol, er bruk av korset ikke noe annerledes.

Vi mener det er viktig at barn ikke skal bli diskriminert på grunn av sin tro. Man skal ikke bli straffet for å uttrykke sin religion ved bruk av religiøse symboler. Vi har religionsfrihet i Norge, og mener det er viktig at man kan uttrykke og dyrke sin personlige tro. Ved et forbud av hijab i skolen, vil elever som vil uttrykke sin religiøse tro bli diskriminert, ved at andre religiøse symboler er tillatt, slik som korset. Vi ser ikke det å bruke hijab som et problem for undervisningen. Evnen til å lære kommer ikke fra bruk av hodeplagg under undervisningen, men av den undervisningen som er gitt.

Det er viktig at toleranse og respekt for andre og andres kultur er en verdi i den norske skolen. Et forbud på et enkelt religiøst symbol vil virke mot denne verdien, og skape forskjeller i en veldig sårbar del av samfunnet vårt.

Hijab blir ikke sett på som et undertrykkende plagg i religionen. Det som derimot er undertrykkende er å viske ut en del av et barns identitet, på bakgrunn av argumenter som ikke holder vann. Et forbud mot hijab vil bare forsterke de fordommene som ideen om forbudet er basert på. Vi er et flerkulturelt land, og dermed burde det være lov å bruke hijab i norsk undervisning, og ellers i det offentlige rom. Det er tross alt viktigere hva som er inni hodene, enn hva som er utenpå.

AUF i Nordland vil:

- Styrke religionsfriheten og respekt for andre kulturer i skolen, samt arbeide mot et hijab-forbud.

Styrk regelverket rundt avhør

Det norske politiet jobber godt og er den viktigste institusjonen for å trygge landets innbyggere. Politiet har høy status og tillit i befolkningen. Dette er positive trekk for å skape følelsen av trygghet hos befolkningen.

Politiets arbeid er avhengig av å gjennomføre avhør med mistenkte, fornærmede og vitner i kriminalsaker. Innkalling til avhør er idag dessverre ikke gyldig fraværsgrunn ved lov. Dette betyr at det er arbeidstaker og elev som må arrangere fri fra jobb og skole. Dette pålegger også politiet papirarbeid ved å skrive fraværsmeldinger til lærere og arbeidsgivere.

Politiet sitt etterforskningsarbeid bør ikke hindres av vanskeligheter knyttet til å få fri fra jobb og skole. Derfor bør det gjøres en lovendring slik at oppmøte i avhør resulterer i automatisk fritak fra jobb og undervisning på linje med rettssaker, sesjon og folkevalgt arbeid.

AUF i Nordland vil:

- Ha en lovendring slik at oppmøte i avhør resulterer i automatisk fritak fra jobb og undervisning på linje med rettssaker, sesjon og folkevalgt arbeid.

MILK - MILJØ OG KLIMA

Kapittel 1: Fornybarsamfunnet

Hydrogenenergi

Hydrogen er en energibærer som kan fremstilles fra alle energikilder, blant annet fra naturgass og fornybar energi som Norge har store ressurser av. Bruk av hydrogen gir ikke miljøskadelige utslipp, men den samlede miljøvirkningen avhenger av hvordan hydrogenet er produsert og transportert frem til brukeren. Hydrogenenergi blir produsert ved at elektrisitet spalter vann om til hydrogen og oksygen. De største miljøfordelene vil ligge i bruk av hydrogen som energibærer i transportsektoren siden denne sektoren er 25% av Norges CO₂-utslipp. Energien kan også oppbevares som et lagringsmedium kombinert med fornybar energi. Hydrogen kan gjøre biler, tungtransport, kraft- og industriproduksjon utslippsfri. Dette kan bli Norges viktigste bidrag til lavutslippssamfunnet.

Norske forskningsmiljøer og industriaktører er langt fremme innenfor teknologiutviklingen på hydrogenfeltet. Dette har vært knyttet nært opp mot forsknings- og utviklingsaktiviteter finansiert gjennom blant annet Norges forskningsråd. Norske aktører er også sterkt delaktige i ulike hydrogenprosjekter innenfor EUs forsknings- og teknologiutviklingsprogram. Den økte internasjonale aktiviteten er en viktig forutsetning for den norske satsingen på området. Samtidig har Norge som energinasjon et spesielt ansvar for å ta aktiv del i den internasjonale satsingen på hydrogen som energibærer.

Det er et politisk mål å øke bruken og kvaliteten på kollektivtransporttilbudet. Her er det mulig oppnå to mål samtidig. En satsing og utbredning av hydrogen som drivstoff i busser vil være et positivt bidrag i klimakampen. Vi mener at Nordland har muligheten til å være pågangsdriver og foregangsfylke på dette feltet. Nordland fylkeskommune bør investere i et prøveprosjekt for hydrogenbusser som en del av kollektivtilbudet.

AUF i Nordland vil:

- Satse på hydrogenenergi i Norge
- Satse mer på FoU og utbedring av hydrogenbusser i hele landet
- Opprette en statlig finansieringsordning for innkjøp av hydrogenbusser
- Sørge for at Nordland fylkeskommune starter et prøveprosjekt med hydrogenbusser

Et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja

AUF i Nordland vil alltid sette klimaet først. I en verden hvor det hvert år settes nye varmerekorder, trengs det noen som går foran, og kan sette foten ned når kapital går foran det felles beste.

Derfor kan ikke AUF godta Arbeiderpartiets kompromissforslag angående petroleumsutvinning i de ressursrike områdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja (LoVeSe). I disse områdene, med navnene Troms II, Nordland VI og Nordland VII, finner vi verdens siste store torskestamme. Her har Norge et særskilt ansvar ovenfor resten av verden – et solidarisk ansvar om bærekraftig forvaltning av verdens matfat. Dette er en ressurs vi kan dra nytte av i uoverskuelig framtid.

Mellom 2002 og 2014 er det skrevet over nitti rapporter om relevante tema rundt en eventuell petroleumsutvinning ved LoVeSe. Kunnskapen vi trenger ligger der. En konsekvensutredning er intet annet enn en åpningsprosess.

AUF i Nordland vil:

- Fortsette å kjempe for å holde Lofoten, Vesterålen og Senja petroleumsfritt
- Si nei til Arbeiderpartiets kompromissforslag om konsekvensutredning av Nordland VI

Forbud mot plastservice

Sommeren 2016 vedtok Frankrike, som det første landet i verden, en lov som forbyr alt av plastservice. Dette skal erstattes av nedbrytbare materialer. Loven vil tre inn for fullt i år 2020, hvorpå platen skal erstattes med biologiske kildematerialer.

En rapport fra World Economic Forum viser at hvis vi fortsetter å forsøple naturen som vi gjør i dag, vil det innen 2050 være mer plastsøppel enn fisk i verdenshavene. Derfor må også Norge ta et større ansvar for å minske mengden plastsøppel i naturen.

36 000 tonn med søppel ender årlig i norske farvann, og plastikk er blant verstingene. Ikke bare forurenses det havet, men det skader også det biologiske mangfoldet i sjøen og langs kysten. Plastikk fungerer på den måten at den både inneholder og tiltrekker seg miljøgifter, som betyr at platen kan få en høy konsentrasjon av miljøfarlige stoffer. Selv om søppelrydding organiseres, trengs det større tiltak for å kunne løse dette problemet. Forurensningen og mengden plast i naturen vil minske, om Norge vedtar denne loven. Det vil gi positive ringvirkninger overfor klima- og miljøsituasjonen, og bidra til at vi når vårt felles klimamål.

Hvis vi vedtar et forbud mot plastservice i Norge vil det kunne gi positive virkninger overfor den klima- og miljøsituasjonen vi står ovenfor nå. Samtidig som det vil bidra til å nå vårt felles klimamål.

AUF i Nordland vil:

- Jobbe for at et forbud mot plastservice innføres også i Norge

Grønt er skjønt

I dag kastes 40 000 tonn spiselig mat hvert år på grunn av mekaniske og kosmetiske feil eller mangler. AUF i Nordland mener det er svært uheldig at spiselig mat kastes før det når butikken, bare fordi det ikke har et tilfredsstillende utseende.

Særlig mye grønnsaker kastes før produktene kommer til butikken. Dette er enten fordi de ikke utfyller statlige regler for dimensjoner på frukt og grønnsaker, eller fordi de ikke utfyller forhandlernes kosmetiske krav. For en bonde som produserer løk er det ikke uvanlig at 25-30% av produksjonen kastes før produktene når butikken.

AUF i Nordland ønsker at statlige regler for dimensjoner på frukt og grønnsaker reevalueres, og at det settes i gang en holdningskampanje som oppfordrer forhandlere om å senke sine kosmetiske krav. I tillegg skal det settes fokus på bedre bruk av grønnsaker som ikke kan selges i butikk og spises.

AUF i Nordland vil:

- Reevaluere de statlige reglene for dimensjonene på frukt og grønnsaker
- Oppfordre forhandlere om å senke deres kosmetiske krav gjennom kampanjer

Kjøttfridag på videregående skole

Stadig flere velger å unngå kjøtt i så stor grad som det lar seg gjøre. For mange er dette vanskelig, da vegetartilbud er fraværende i mange institusjoner og på mange arbeidsplasser.

Ved å innføre en kjøttfri dag på videregående skoler vil man gi ungdommer muligheten til å redusere kjøttinntaket sitt med 15%, tilsvarende én hel ukedag. Ikke bare gir man de som allerede er vegetarianere et reelt tilbud, man gjør det også enklere for de som kanskje ønsker, men ikke vet hvordan de kan velge grønt, en mulighet til det.

Ikke bare bruker kjøttindustrien enorme mengder vann og ressurser som kunne vært benyttet direkte av mennesker, det er også årsaken til 1/5 av verdens drivhusgasser. Å velge grønt en gang i uka vil være et viktig steg mot å gjøre kloden mer beredt for nye klimautfordringer, i tillegg til en økende ressursmangel, og et helt nødvendig nedtrapping av internasjonal kjøttproduksjon.

Å redusere inntaket av kjøtt er også bra i et helsemessig perspektiv. Ved å spise grønnere synker risikoen for hjerte- og karsykdommer drastisk, og grønnere alternativer er viktige for å bekjempe både diabetes og overvekt. Det er kjent at hva ungdom spiser på skolen er en viktig faktor for læringen, det vil en kjøttfri dag kunne bidra til.

Å innføre én kjøttfri dag på institusjoner som videregående skoler vil være avgjørende for en holdningsendring til kjøtt, og vil på sikt kunne være svært positivt både i et helsemessig og et miljømessig perspektiv.

AUF i Nordland vil:

- Innføre kjøttfri dag på alle videregående skoler

Global Oppvarming

AUF har klima og miljø som en av sine fire hjertesaker. I dag skjer det en global oppvarming som er menneskeskapt. Denne globale oppvarmingen vil føre til katastrofale endringer på jorden. En konsekvens av dette er klimaflyktninger. I verste fall kan konsekvensene bli så store at land kollapser økonomisk på grunn av skadene den globale oppvarmingen fører med seg.

AUF må stå fram som et forbilde. Det som hindrer den globale oppvarmingen er endringer. Det er endringer som både land og individer kan ta del i. Det omfatter alt fra å bygge ut infrastruktur som reduserer klimagassutslipp, til det å bruke minst mulig energi. Desto mindre energi vi i Norge bruker, jo mer fornybar energi kan eksporteres til utlandet og redusere forbruk av energi skapt av fossilt brensel.

AUF i Nordland vil:

- At jernbanenettverket i Norge bygges ut og elektrifiseres, så gods går fra vei til tog. Spesielt det å bygge dobbeltspor på Ofotbanen, samt å bygge ut jernbanene i Nord-Norge for å transportere fisk og annet gods fra Nord-Norge til resten av verden.
- Hver kommune lager en plan for hvordan deres kommune kan redusere klimagassutslipp, og danner et «klimaråd», som skal jobbe med dette.
- Norges handelsavtaler skal ha som et av sine formål å redusere klimagassutslippene etter Paris-avtalen. Land som ikke følger kriteriene vil møte sanksjoner fra Norge.

Matsvinn

Matsvinn er i dag et stort problem. Brukbar mat kastes pga. datostempling og/eller utseende, men heldigvis ser vi at tiltak settes i gang for å motvirke dette problemet. Det er på høy tid at distriktene også følger etter. AUF burde i den neste perioden legge større innsats i arbeidet mot matsvinn.

Fokuset burde rettes mot de lokale dagligvarekjedene og restaurantene. Her er det mange muligheter for avtaler og prosjekter som vil gagne både butikkene og forbrukerne. Dermed vil vi ikke bare forhindre matsvinn, men vi støtter også opp om den viktige lokale næringen. Innenfor dette området er det mange tiltak som kan settes i gang, og da med et spesielt fokus på digitale løsninger, f.eks. apper som den populære “Too Good To Go”. Appen har hatt stor suksess i flere urbane strøk, og det bør satses mer på liknende alternativer. Dette kan bidra til å nå ut til grupper som hybelboere og

studenter som lever på en stram økonomi.

Det bør også skapes avtaler mellom bedrifter og kommuner som åpner for at mat som nærmer seg utgangsdato, kan brukes i kommunale sektorer og dermed minske denne avgiften.

AUF i Nordland vil:

- Minske matsvinn ved hjelp av avtaler og kampanjer.
- Integrere digitale løsninger på matsvinn, også i distriktene.

Forbud mot engangsplast

Vi som forbrukere bruker enorme mengder engangsplast i året. Vi kan se det i bruk av sugerør, plastposer, plastbestikk og plastkopper. Denne plasten utgjør ikke bare en fare for

våre naturressurser, men også oss mennesker. Vi vet at det i dag er 200.000 tonn med plast i

havet, og hvis vi ikke tar tak nå vil det være mer plast enn fisk i havet i løpet av 2050.

Det

som også utgjør en fare er at plasten brytes opp i mikroplast og havner i fisken som vi spiser.

Dette er et reelt problem for vår fiskerinæring.

I Norge har vi sett en økende trend mot engangsplasten. Likevel ender debatten opp i at det

kreves en holdningsendring hos forbrukerne. Dette er ikke nok. Ofte er forbrukere ikke bevisst på alternativene på markedet. Med dette er det viktig at vi stiller produsenter til ansvar for å tilrettelegge for det mest bærekraftige produktet. Derfor burde det være et forbud mot engangsplast, slik at det ikke er et alternativ for forbrukeren.

Det finnes uttallige eksempler på alternativer for forbrukerne. Et eksempel er sugerøret.

Bare i USA bruker de 500 millioner sugerør hver dag. For å sette dette i perspektiv vil det si

127 amerikanske skolebusser hver dag, fylt med sugerør. Den gjennomsnittlige amerikaner

vil altså i livsløpet mellom 5 og 65 år bruke 38 000 sugerør, om ikke mer. I stedet for plastsugerør kan man markedsføre bærekraftige eksempler som; bambussugerør, papiersugerør, stalsugerør, glassugerør, stråsugerør eller gjenbrukssugerør festet til vannflasker, kopper eller lokk. Hvis vi skal leve bærekraftig, må vi også kunne kjøpe bærekraftig.

AUF i Nordland vil:

- Forby engangsplast
- Stille produsenter til ansvar for bærekraftige alternativ

Veien mot fornybarsamfunnet

Forbrenningen av fossil energi er en hovedårsak til menneskeskapte klimaendringer. Norge slipper per i dag ut nesten dobbelt så mye klimagasser per innbygger sammenlignet med gjennomsnittet i verden og regner man med utslippene fra norsk petroleumseksport tidobles dette tallet. Den norske petroleumsindustrien har i dag flere svært gunstige ordninger i forbindelse med leting og utbygging av nye felt, for eksempel leterefusjonsordningen og unike regnskapsregler. Gjennom disse særordningene overføres risikoen fra oljeselskapene til fellesskapet ved åpning av nye oljefelt. Leterefusjonsordningen har historisk bidratt sterkt til fremveksten av mindre oljeselskaper, som ofte utbygger mindre felt. Selskapene har ofte høyere kostnader og produksjonen deres medfører et større klimafotavtrykk. Ordningen bidrar til at prosjekter som ellers ville vært for risikable blir utbygd, noe som medfører at fellesskapets penger kan gå tapt. I en tid med usikkerhet tilknyttet oljepris og en verden som beveger seg mot en fremtid uten fossile energikilder, er lønnsomheten i nye felt langt mer usikker enn for få år siden og vi må derfor tilpasse oss den tiden vi lever i. Vi kan ikke bruke fellesskapets midler på oljefelt som mest sannsynlig ikke vil bli lønnsomme. Heller enn å favorisere oljeselskaper, må vi investere i fornybar energi som kan gi arbeidsplasser og inntekter til fornybarsamfunnet. Det er bare slik vi når målene i Paris-avtalen.

AUF i Nordland vil:

- Avslutte alle særordninger for oljeindustrien hvor fellesskapets midler tar kostnaden for å lete etter- og åpne nye oljefelt.
- Avskaffe leterefusjonsordningen og redusere friinntekten
- Vri skattefordelene over til grønne næringer

Grønn transport

I Norge står transportsektoren for 25% av de totale norske utslippene. Det vil derfor være nødvendig med omfattende kutt i denne sektoren for at Norge skal kunne nå de målene som er satt i Paris-avtalen. AUF mener at man må se på nye og mer miljøvennlige måter å frakte varer, tjenester og mennesker på.

For å få ned utslippene i transportsektoren er det særlig to aspekter som er viktige å satse på: Man må klare å effektivisere transportsystemene og få ned trafikkvolumet. Vi i Norge må benytte oss av miljøvennlig transportmidler og være et forbilde for resten av verden. De største byene har et særlig ansvar i å flytte mennesker over til klimavennlige reisemåter, men AUF vil ta hele landet i bruk for å få innbyggere til å reise mer miljøvennlig.

En av de mest effektive grepene man kan ta for å kutte i utslipp, er gjennom satsning på kollektivtransport. Mange byer i Norge sliter i dag med høy luftforurensing som følge av biltrafikk. Det er også mange veistrekninger som er overbelastet som følge av den store biltrafikken. Flere bruker også hurtigbåter som alternativer til annen transport. AUF mener da at det bør bli en prioritering at man prøver å få ned bilbruken fremfor å foreta store veiutbygginger.

AUF mener derfor at det er på høy tid at Norge investerer tungt i hurtigtog mellom de mest folkerike områdene og jernbane rundt om i landet. Høyhastighetsbaner vil redusere utslippene, styrke sysselsetting og konkurranseevne, gi en balansert utvikling av hele landet og redusere klimautslipp gjennom elektrifisering av store deler overført fra fly, bil og trailertrafikk. Samtidig vil jernbane for frakt av varer og tjenester i resten av landet redusere utslipp.

Norge er et langstrakt land der flytrafikken blir hyppig brukt. Luftfarten bidrar derfor til en økende andel av Norges CO₂-utslipp. For å kunne redusere dette utslippet må man forsterke virkemidlene for å redusere utslippene fra luftfarten. AUF mener derfor at det bør satses mer på biodrivstoff til fly. Allerede i 2014 ble det signalisert at norske flyplasser i større grad skulle benytte seg av biojetdrivstoff. AUF mener at denne satsingen har gått for trekt og at det nå er nødvending at man satser tungt på dette.

Med Norges lange kyst og mange fjorder har det alltid vært naturlig å bruke sjøen til frakt av varer, tjenester og mennesker. Store deler av de totale norske utslippene kommer fra sjøtransport. AUF mener at arbeidet med å kutte i utslipp i sjøtransport må bygges mer ut. Norge er og vil alltid være en stor sjøfartsnasjon. Derfor kan vi gjøre en global forskjell gjennom utvikling innenfor marin transport.

For å kunne gjøre skipsfarten utslippsfrie må Norge sette grenser og utslippskrav for alle skips som fartes i norsk fjorder og farvann. Vi i AUF vil derfor at all bruk av tungolje i farvann nord for 62. breddegrad forbys innen 2030. For at skipene i Norge skal kunne gå over til skip uten utslipp må de få større mulighet for dette, blant annet ved å gjøre det lettere for skip å bruke bærekraftig biodrivstoff og satse mer på omleggingen til skip uten utslipp.

AUF i Nordland vil:

- Styrke CO₂-fondet for transportsektoren.
- Si nei til kapasitetsutvidelse på norske veier til fordel for kollektive transportløsninger
- At staten skal dekke opptil 80 % av alle kostnader ved store investeringer i kollektivutbygginger.
- Senke prisene på kollektivtrafikk og ha et nasjonalt ungdomskort på 250 kroner.
- At alle deler av norsk jernbane skal eies og drives av det offentlige.
- At det skal settes i gang et prosjekt for å bygge høyhastighetsbaner mellom de store norske byene
- Ha biojetdrivstoff tilgjengelig på alle norske flyplasser der dette er hensiktsmessig
- Intensivere forskning på nye drivstofftyper
- Innføre en klimadifferensiert flypassasjeravgift som gir reell effekt på klimaet der det finnes andre alternativer til fly.
- Innføre et omstillingsprogram for å vri kompetansen i norske verft mot utvikling av nullutslippsfartøy og ombygging av eksisterende fartøy.
- Forby bestillingen av nye fossile ferger og fossile personbåter innen 2020
- Forby all bruk av tungolje i farvann nord for 62. breddegrad innen 2030
- At Norge skal jobbe aktivt for et internasjonalt forbud mot bruk av tungolje i

skipsfarten

Stopp privatiseringen av Nordlandsbanen

Regjeringen har siden de kom i posisjon i 2013 vært tydelige angående privatisering av flere aspekter ved det norske samfunnet. Det siste forsøket på grunnleggende endringer er masseprivatisering og konkurranseutsetting av norsk jernbane.

Blant mange av de strekningene som regjeringen har bestemt skal konkurranseutsettes er Nordlandsbanen en av dem. Region- og lokaltogene er helt nødvendige for innbyggerne i fylket. Overskuddet av dette tilbudet går tilbake til samfunnet og over 750 millioner kunne Norge ta ut fra NSB som statlig selskap bare i fjor. Dersom privatiseringen gjennomføres vil pengene som kunne kommet samfunnet til gode gå til utenlandske selskaper. Erfaringer fra Sverige og Tyskland viser at en slik type privatisering av jernbanelinjer ikke gir et bedre tilbud til forbrukerne, men heller gjør det mer ineffektivt og kvaliteten fortsetter som før eller blir verre.

AUF i Nordland er i mot privatiseringen av Nordlandsbanen og krever at denne prosessen stopper umiddelbart.

AUF i Nordland vil:

- Stoppe privatiseringen av Nordlandsbanen

Flyplasstruktur i Nordland

I forkant av forhandlingene om Regional Transportplan og Nasjonal Transportplan 2018 – 2029 er det viktig at det kommer én klar og tydelig beskjed fra Nordland om hvordan flyplasstrukturen bør se ut.

Bodø er Nordlands fylkeshovedstad – og Bodø Lufthavn det nest største knutepunktet for flytrafikk i hele Norge, etter Gardermoen. Flyplassen i Bodø er ufattelig viktig for transport av nordlendinger ut i Norge og i verden. Hele Nordland avhenger av den.

En trygg, god og langsiktig løsning for flyplassen i Bodø er helt avgjørende for å sikre at Bodø, som Norges sjette største lufthavn, og med 1,7 millioner passasjerer årlig fortsetter å bidra til utvikling av hele regionen, og hele Nordland.

Den nåværende rullebanen er i alt for dårlig forfatning til å kunne ivareta Bodø Lufthavns rolle som nasjonal flyplass også i framtiden. Det 60 år gamle betongdekket er

i ferd med å forvitne, og et midlertidig epoxydekke er lagt på som en nødløsning med en forventet levetid på 6-9 år til. For å fylle sikkerhetskravene må store utbedringer til, og da må Bodø inn i neste transportplan. Vi har ingen tid å miste.

Samtidig er Helgeland den største regionen i Norge uten egen storflyplass. Derfor er det så viktig at den kommer i nær framtid, fordi veksten i regionen hemmes uten ordentlige forbindelser. Det er på tide at Helgelandsregionen blir likestilt med resten av landet.

Likevel blir prosjektet møtt med motstand fra Sør-Helgeland, som mener flyplassen blir for usentral. AUF i Nordland mener at en ny lufthavn på Mo vil være en katalysator for utbedring av infrastruktur mellom byene på Helgeland, spesielt i forhold til vei og jernbane.

Nordland som fylke er avhengig av at man nå finner en langsiktig og god løsning for flyplassene rundt om i fylket. Det er helt essensielt at Bodø prioriteres først i de kommende prosessene rundt Regional transportplan og i Nasjonal transportplan 2018-2029, men storflyplass på Mo må også være en del av den langsiktige løsningen.

AUF i Nordland vil:

- Bodø Lufthavn må prioriteres først i Regional Transportplan og Nasjonal transportplan 2018 - 2029. Ny flystripe i Bodø må realiseres, og det må skje nå.
- Slutføringen av storflyplass på Mo skal også prioriteres som en av AUF sine kampsaker.

Bedre tunnel kvalitet

Norge er et langstrakt land med mye vei og mye av denne veien går gjennom fjell og berg, dette krever tunneller. Selv om det norske tunnelnettet er blitt forbedret de siste årene er det mange tunneler som i dag ikke er bred nok til å håndtere trafikken. Norge burde gjøre sine tunneller mer trafiksikker, noe som både har en sikkerhetsmessig effektiv så vel som det effektiviserer det norske veinettet.

AUF i Nordland vil:

- Norge skal utrede og forbedre tunnelene for mer trafiksikkerhet.

Bedre busstilbud mellom Bodø og Indre Salten

Ettersom fylkeskommunen har vedtatt endring i hurtigbåtruten NEX I, Bodø – Helgeland – Bodø er konsekvensen at mange skoleelever bli rammet og endringen trer i kraft fra 1. mars. Sånn som det har vært til fram til nå, har det vært en korrespondanse mellom hurtigbåten som ankommer Bodø rundt 08.00 på søndager og bussen går videre til Indre Salten. Når denne endringen kommer, vil hurtigbåten ankomme Bodø 18.30, og første mulighet for å komme seg til indre Salten er med buss som går 20.45. Det vil da bli en ventetid på to timer og et kvarter, dette vil gjøre det mindre attraktivt å være borteboer i Indre Salten. Derfor er dette et ønske om en buss som korresponderer umiddelbart med hurtigbåten som kommer fra Helgeland til Bodø på søndager.

AUF i Nordland vil:

- Påvirke Nordland Arbeiderparti til å arbeide for buss som korresponderer med hurtigbåten som kommer fra Helgeland til Bodø alle søndager klokken 18.30.

IRG - INTERNASJONALT

Kapittel 1: Forsvar og sikkerhet

Basepolitisk uttalelse

AUF i Nordland ser med bekymring på sikkerhetssituasjonen i verden. Som organisasjon er AUF opptatt av diplomatisk fredspolitikk, ikke militær opprustning. Europa risikerer å falle inn i en ond sirkel av militær opprustning. Dialog og samarbeid mellom stater er en viktig forutsetning for en effektiv fredspolitikk. Gjennom NATO har Norge forpliktet seg til et militært samarbeid på tvers av landegrenser. En viktig del av et effektivt NATO er å opprettholde beredskapen og forsvarsevnen. En sentral del av dette er øvelser og samarbeid med våre allierte. Den norske basepolitikken er en viktig del av det sikkerhetspolitiske samarbeidet, og må bestå.

AUF i Nordland vil:

- Videreføre dagens basepolitikk, men ha fokus på diplomatiske prosesser

Bevar Andøya flystasjon som vår maritime overvåkningsbase.

Lokalsamfunnet på Andøya går en usikker framtid i møte, og befolkningen frykter for næringslivet.

Andøya er best egnet til å ha overvåkningsbase, da fjell rundt Evenes skaper turbulens. Samfunnet i Andøya står i fare for å dø ut, og det blir kompetanseflukt av den militære styrken i Norge.

AUF i Nordland mener Andøy flystasjon er best egnet som maritim overvåkningsbase. Vi vil beholde Andøy-samfunnet og jobbene de har.

AUF i Nordland vil:

- Beholde Andøya flystasjon

Kapittel 2 : Justis

Strategiske varer

Norge tjener store summer på eksport av våpen og våpenteknologi. Det stiller strenge krav til hvem vi selger til, hva vi selger og når vi selger. Vi skal ikke tjene penger på krig og lidelse. Vi skal kunne stå for dem eksporten vi gjør.

AUF i Nordland vil:

- At eksportreglementet skal bli strengere.

Norsk eksport av strategiske varer 2016

Norge eksporterte i 2016 strategiske varer for om lag 4,8 milliarder (opp 9,5%). Dette var en økning fra ca. 4,4 milliarder i 2015. Eksporten var fordelt på A-materiell ca. 2,9 milliarder (ned 1%), B-materiell ca. 650 millioner (opp 114%), flerbruksvarer ca. 294 millioner (ned 6%), og forsvarsrelaterte tjenesteytelser ca. 900 millioner (opp 14%). Alle strategiske varer kan per definisjon øke mottakerlandets militære kapasitet.

Norsk eksport av strategiske varer til autoritære regimer økte både prosentvis og i reelle tall i 2016. 10,3% av eksporten (ekskludert verdien av forsvarsrelaterte tjenesteytelser, reparasjoner, produksjonsrettigheter og formidling), dvs. omtrent 398 millioner gikk til land som av Freedom House karakteriseres som 'not free' (Oman, De forente arabiske emirater, Thailand, Kuwait, Vietnam, Saudi-Arabia, Algerie, Jordan, Kina* og Egypt*). Ved å eksportere til land som De forente arabiske emirater, Oman og Saudi-Arabia, legitimerer Norge regimet i disse landene. Dette er ikke av norsk interesse, og undergraver Norges utenrikspolitiske arbeid for å styrke menneskerettighetene. Dagens praksis svekker integriteten til den norske utenrikspolitikken.

Det er særlig viktig å merke seg at salg av A-materiell til De forente arabiske emirater økte fra 23,5 millioner i 2015 til 100,5 millioner i 2016. Dette er en økning på over 300%. De forente arabiske emirater er aktivt med i den saudi ledede koalisjonen som deltar i borgerkrigen i Jemen. FN har dokumentert en rekke brudd på humanitærretten fra koalisjonen i forbindelse med krigføringen i landet. Flere autoritære stater i Midtøsten som deltar i borgerkrigen i Jemen blir i Meld. St. 5 omtalt som "fremvoksende og potensielle markeder for norsk forsvarsindustri". Også autoritære regimer i andre regioner mottar norsk militært materiell. Praksis stemmer dårlig overens med intensjonen i norsk eksportregelverk som sier at det skal ved avgjørelsen legges vekt på de utenriks- og innenrikspolitiske vurderinger, og hovedsynspunktet bør være at Norge ikke vil tillate salg av våpen og ammunisjon til områder hvor det er krig eller krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig."

Hvilke hender holder norske våpen?

For å vite hvor våpnene ender opp benytter man sluttbrukererklæring. Denne erklæringen definerer hvem som er endelig mottaker og bruker av varene. AUF mener at vi må kreve sluttbrukererklæring også av allierte. Dette innebærer også NATO-land. USA har lenge nektet slik sluttbrukererklæring. Med skiftende politisk landskap ser vi at det å være alliert og NATO-land ikke er noen form for forsikring for at norske våpen og strategiske varer ikke selges videre. AUF mener derfor at sluttbrukererklæring skal være et krav for at eksport av strategiske varer kan skje.

AUF i Nordland vil:

- Gi Stortinget mer informasjon om hvilke eksportlisenser som godkjennes, gjennom en ordning hvor et brev sendes til Stortinget to uker etter at en eksportlisens er godkjent, så fremt eksporten er av en viss størrelse og til andre enn de nærmeste allierte
- Skjerpe Norges tolkning av EUs kriterie 4, slik at menneskerettighetssituasjonen i landet som helhet skal vurderes
- Kreve sluttbrukererklæring fra alle land vi eksporterer strategiske varer til, også nære allierte.

Regjeringen skal være representanter for norske verdier og holdninger

Like før årsskiftet 2016/2017, åpnet Kina igjen markedet sitt for import av norsk laks. Konservative politikere og næringslivstopper jublet, men til hvilken pris?

I 2015 da fredsprisvinneren Dalai Lama besøkte Norge, unnlot norske regjeringsrepresentanter å møte han. Utenriksminister Børge Brende, begrunnet dette med at langsiktige interesser måtte prioriteres.

Det bør være en forutsetning at den norske regjeringen ikke selger sjelen sin for gode handelsavtaler, men handler på en måte som representerer norske holdninger og verdier om medmenneskelighet og solidaritet.

AUF i Nordland vil:

- At regjeringen påpeker menneskerettighetsbrudd, men opptrer diplomatisk
- At regjeringen opptrer som et eksempel på norske verdier og holdninger

Norge og atomvåpenforbudet

I 2016 besluttet FNs generalforsamling å starte forhandlinger i 2017, om en internasjonal avtale som forbyr atomvåpen. En avtale som legger til rette for å avskaffe våpnene, på linje med forbudene mot kjemiske og biologiske våpen. 7. juli 2017 endte forhandlingene med et historisk vedtak om å forby atomvåpen. FN åpnet for signering

av avtalen 20. september. 122 stater stemte for avtalen, og 50 stater signerte første dag . Så langt har 56 stater signert avtalen (per 10.01.18). Norge har boikottet både forhandlingene og avtalen, sammen med atomvåpenstatene og de fleste NATO-land (med unntak av Nederland). FN-traktaten som forbyr atomvåpen har vært et direkte resultat av det såkalte humanitære initiativet, som startet med en konferanse i Oslo i 2013 under den forrige regjeringen.

Arbeiderpartiets linje har til nå vært at man støtter et atomvåpenforbud, men ikke det forbudet som nå foreligger i FN. Det er trist at Arbeiderpartiet ikke setter regjeringen i større press for å ikke signere forbud mot atomvåpen avtalen på vegne av Norge.

Arbeiderpartiet er for en atomvåpenfri verden, og bør dermed arbeide mer for et internasjonalt atomvåpenforbud. Det vil ikke være mulig for Norge å starte en ny prosess for et annet forbud på et senere tidspunkt. De 122 landene som stemte for FN-forbudet kommer ikke til å starte en ny prosess når Norge får ny regjering. Derfor må Arbeiderpartiet ta tiltak nå.

Det er viktig å huske at den vedtatte avtalen er en avtale hvor Norge allerede oppfyller de fleste kriteriene. Det står ingenting i NATO-traktaten (juridisk bindende) om atomvåpen, de er kun omtalt i NATOs strategiske konsept - et politisk dokument som vedtas for 10 år av gangen. Den rødgrønne regjeringen forsøkte, sammen med likesinnede NATO-land, å få endret dette i 2010. Formålet var å redusere atomvåpenenes betydning, men Frankrike og ett av de østeuropeiske landene la ned veto. FN-traktaten som forbyr atomvåpen (UN Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW) inneholder heller ingen formuleringer som begrenser statspartenes mulighet for å være i militære allianser med land som har atomvåpen. Arbeiderpartiet har alltid vært en pådriver for at Norge skal være i førersetet i viktige internasjonale fredsforhandlinger. Det er på tide at Arbeiderpartiet anerkjenner viktigheten av en atomvåpenfri verden ved å tilsutte seg den gjeldende forbudsavtalen. Bare da blir en atomvåpenfri verden mulig!

AUF i Nordland vil:

- At Norge støtter forbudet som foreligger i FN og at vi skal lede an i arbeidet for atomvåpen nedrustning i NATO-alliansen, og påvirke prosessen i arbeidet mot et nytt strategisk konsept for NATO i 2020.

Vannkrise er utviklingskrise

Tilgang til grunnleggende sanitærtjenester er en menneskerettighet, og en forutsetning for et godt liv og en god helse. At alle mennesker har tilgang til rent vann er også helt essensielt for å nå alle utviklingsmål. I områder i verden hvor rent vann er mangelvare, er det særlig kvinner som gis den tunge oppgaven å skaffe vann til familien. Dette betyr at det særlig er kvinner og unge jenter som blir tvunget til å velge vekk utdanning, arbeid og ellers deltakelse i samfunnet. Manglende sanitærtjenester fører ikke bare til spredning av smittsomme sykdommer som diaré; mange jenter som når puberteten og får sin første menstruasjon velger også å avslutte skolegangen. Det er ikke bare den globale mangelen på rent vann som er med på å hindre en god global folkehelse og utvikling. Mangelen på solid infrastruktur som vann- og kloakksystemer, toaletter og avfallshåndtering er med på å spre sykdommer som hindrer folk i å leve trygge og friske liv. AUF vil derfor at norsk bistand skal arbeide målrettet mot å sikre solide vann- og sanitærtjenester. Ved å sikre vann- og sanitærtjenester til flere vil vi kunne redusere høye utgifter knyttet til helse, redusert arbeidskapasitet, barnedødelighet og tappt utdanning blant jenter. En norsk bistands satsning på vann- og sanitærtjenester vil gripe ved roten av problemet med grunnleggende urettferdighet i verden, nettopp ved at flere får mulighet til å ta utdanning og skape egne liv gjennom å delta i arbeidslivet.

En global oversikt viser at hver tredje skole ikke tilfredsstiller elevers behov for rent drikkevann og trygge sanitære tjenester. I følge FIVAS går menstruerende jenter glipp av så mye som en fjerdedel av skoleåret grunnet mangel på rent vann og toaletter. Å sikre gode vann og sanitærtjenester vil derfor ha ringvirkninger også utenfor et trygt toalettbesøk; det vil føre til at flere jenter fullfører sin utdannelse. I India har for eksempel jenters deltakelse i utdanningsinstitusjoner økt med 11 % etter at toaletter har blitt installert på skolene.

Gjennomgående er mangelen på tilgang på vann- og sanitærtjenester særlig negativt for kvinner. Og ofte ligger det mye skam og tabu rundt sanitærtjenester og manglende tilgang på trygge toaletter øker sjansen for overgrep og voldtekt. Ved at norsk bistand ser viktigheten og jobber målrettet for vann- og sanitærtjenester kan verdenssamfunnet komme nærmere viktige utviklingsmål.

AUF i Nordland vil:

- At norsk bistand bør øke støtten og satse på offentlig utbygging av vann- og kloakksystemer og sanitærtjenester, særlig i urbane strøk.
- At norsk bistand skal satse på utbygging av vann, kloakk- og sanitærtjenester i utdanningssektoren.

Behov for å oppdatere det internasjonale skattesystemet

Det globale skattetapet fra multinasjonale selskaper estimeres til å være 500 milliarder dollar årlig. Skattesystemet er utdatert. Det er laget for en tid uten internett og en tid der handelen over landegrenser gikk langt saktere enn i dag. Systemet er et dårlig verktøy for skattlegging av selskaper i dagens moderne økonomi. I dag blir store selskaper som

driver næringsvirksomhet i flere land, behandlet som mange små selskaper, istedenfor ett stort. Dette muliggjør at selskap som for eksempel Coca Cola kan flytte penger og skjule ulovlig virksomhet gjennom kompliserte selskapsstrukturer som ofte inkluderer hundrevis av små datterselskaper. Resultatet er at selskapene slipper unna å betale skatt i landet der verdiene opprinnelig ble skapt, og kan gjemme unna enorme overskudd i skatteparadiser; land med høyt hemmelighold og lav skatt. Mens det er de største økonomiene som taper mest i absolutte tall, har lavinntektsland relativt sett et større skattetap. Global kapitalflukt er utviklingsfinansiering i revers. Finansiering av utvikling og oppnåelsen av Bærekraftsmålene er avhengig av styrket nasjonal ressursmobilisering. Dette stadfestes i bærekraftsmål 17. Et utdatert system som legger rette for aggressiv skatteplanlegging gjør det vanskeligere å kreve inn skatter og andre avgifter. Dette er spesielt utfordrende i land der skattemyndighetene har mindre kapasitet, selv om det er det inntektene trengs mest. Skatteflukt rammer, som det meste annet, verdens fattigste hardest.

Dagens skattesystem er ikke rustet for dagens økonomi. Heldigvis er det mulig å oppdatere systemet. En enhetlig tilnærming til skattlegging betyr at man skattlegger selskapskonserners samlede overskudd under ett fremfor å se dem som mange små enheter. Ved hjelp av en fordelingsnøkkel med elementer som salg, ansatt kostnader og eiendeler, regnes det ut hvor mye av skattegrunnlaget som skal skattes av i hvert enkelt av landene selskapet har virksomhet. Med en slik tilnærming blir det vanskeligere å flytte overskudd for å unngå skatt, og tilnærmingen til store selskapskonsern vil være i tråd med hvordan selskapene opererer.

AUF i Nordland vil:

- Norge må arbeide for et internasjonalt regelverk for enhetlig skattelegging av multinasjonale selskaper
- At man må innføre tiltak som sikrer åpenhet og gir skatterådgivere opplysningsplikt for å hindre aggressiv skatteplanlegging og ulovlig kapitalflukt

Nei til smykkeloven

I Danmark har de innført en smykkelov som innebærer at man kan konfiskere gjenstander og pengebeløp over 10.000,- for å betale for asylsøkernes opphold. Dette er uverdigg og nedverdiggende, og også en mistillitserklæring mot mennesker som må flykte fra sitt hjem. Det eneste untatt regelen er gifteringer og gjenstander med spesiell affeksjonsverdi, men man må kunne bevise at det finnes en affeksjonsverdi ved gjenstanden. Dette er innstramminger som ikke vil tjene noen og som er usosiale.

AUF i Nordland vil:

- Ta avstand fra smykkeloven, og vil ikke innføre denne i Norge.

Økt parlamentarisk kontroll

Når dette har kunnet skje innenfor regelverket mener AUF det er avgjørende å øke kontrollen med eksport av strategiske varer. Det er ikke nok at Stortinget får eksportmeldingen sent i året etter at eksporten har skjedd. Om eksporten utføres i januar 2018, vil ikke Stortinget orienteres før rundt november 2019. Derfor foreslår AUF å innføre samme modell som i Nederland. De har et system der tilslag på eksportlisenser av våpen over en viss sum, ekskludert til de nærmeste allierte, rapporteres om til parlamentet i et offentlig brev innen to uker fra søknaden er innvilget. Brevet inneholder detaljer om vurderingen av kriterier opp mot søknaden. Dette har skapt større parlamentarisk kontroll og kan fungere godt i Norge. Dette ivaretar også hensynet om at norske myndigheter ikke ønsker å informere åpent om begrunnelsene for avslag, fordi brevet kun vil informere om grunnene for tilslag på eksportlisenser.

Vurdér landet, ikke varen Menneskerettigheter vurderes når man skal bestemme om eksportlisens skal gis eller ikke. Problemet er hvordan man ser på menneskerettigheter. AUF ønsker at man skal se på menneskerettighetssituasjonen i landet som helhet for å avgjøre om landet er akseptabelt å eksportere til. I dag vurderer Norge om eksportvaren med sine egenskaper kan brukes til å gjennomføre de menneskerettighetsbrudd som er kjent i landet. Det vil si at landet kan begå alvorlige brudd på ytringsfriheten, men så lenge ammunisjonen man ønsker å eksportere fra Norge ikke direkte kan brukes til dette menneskerettighetsbruddet, kan eksport tillates. Dette må endres

AUF i Nordland vil:

- at Norge skal skjerpe sin tolkning av EUs kriterie 4.

Kapittel 3 : Ignorerte konflikter

Swaziland - Verdens siste absolutte monarki

Swaziland er et av de siste eneveldige kongedømmene i verden. Landet har en frodig natur, rike naturressurser og har, sammenlignet med regionen forøvrig, en relativt høy BNP per innbygger. Men ressursene som finnes eies av de få, og livet for de mange er preget av ufrihet og fattigdom, i et land hvor ulikheten mellom fattig og rik er enorm. Ulikhetene forsterkes av et blodig urettferdig skattesystem, og en omfordeling som er snudd på hodet. Vanlige bedriftseiere og arbeidstakere skattlegges, mens næringsvirksomhet som eies av kongen er unntatt alle skatter og avgifter. Swaziland styres av kong Mswati, og skattene som tas inn brukes i stor grad til å finansiere kongens luksustilværelse. Dette skjer parallelt med at 42 % av befolkningen lever i ekstrem fattigdom, 27 % er underernært og forventet levealder i landet er 49 år. På tross av dette har kongen prioritert å bygge ny flyplass og gå til innkjøp av dyre, luksuriøse privatfly, velvitende om at befolkningen lider.

I Swaziland er arbeidsledigheten på 22 % og ungdomsledigheten på hele 53 %, dette medfører at mange lever svært vanskelige liv. I tillegg til at befolkningens grunnleggende behov i liten grad er dekket, er 27 % prosent av innbyggerne mellom 15-49 år smittet av hiv. I fjor sto man i flere måneder uten tilgang på den livsviktige medisinen som forhindrer at fødende kvinner overfører viruset til barnet. Dette står i grotesk kontrast til regimets pengebruk på kongens luksusliv.

Monarken kan legge ned veto mot alle lovforslag. Han kan også oppløse parlamentet når han selv ønsker det. Mange swazier ser på monarken som en nærmest gudelignende skikkelse, dette er et bilde som bygges opp gjennom bevisst kulturell manipulasjon for å befeste og reproducere monarkens forhøyede stilling i samfunnet. Organisasjoner som jobber for menneskerettigheter, demokrati og frihet trenger derfor sterk støtte i sitt grasrotarbeid. Det er ikke ytringsfrihet eller organisasjonsfrihet i Swaziland.

Organisasjoner og bevegelser som er for høylydt og kritisk mot regimet, risikerer å bli satt i fengsel eller torturert. Fagbevegelsen i Swaziland gjør et viktig arbeid fordi fagforeningene tidvis har hatt noe større anledning til å fungere som organisasjoner enn andre, men arbeider under konstant frykt for regimets reaksjoner.

Swaziland har tilsynelatende en sterk BNP, men økonomien kontrolleres av monarken. Eksport av sukker til Europa er en viktig inntekt, og ellers henger Swazilands økonomi tett sammen med Sør-Afrika. Handelsboikott eller andre sanksjoner på eksporten kan derfor være et effektivt virkemiddel for å legge internasjonalt press på regimet i Swaziland.

AUF i Nordland vil:

- Befolkningen må gis ytringsfrihet og organisasjonsfrihet
- Det må gjennomføres demokratisk valg

- Ressursene i landet må fordeles for å utjevne ulikhet
- Norge må sammen med EU legge press på regimet og monarken i Swaziland for å kunne bedre forholdene for sivilbefolkningen

Mennesker i Jemen

Over 22 millioner mennesker i Jemen har behov for humanitær hjelp etter flere år med brutal krigføring i landet. Norge har solgt både A- og B-materiell, samt flerbruksvarer til landene i den saudi-ledede koalisjonen. Partene i krigen har stått for omfattende brudd på humanitærretten, og Norge kan ikke være leverandør av noen form for materiell som brukes til krigføring i Jemen. For å hindre at våpen Norge selger til NATO-land brukes av de samme partene rammet av en norsk eksportstans, bør det innføres sluttbrukerklæringer på salg av norsk materiell også til medlemsland av NATO. Av de varene som allerede er solgt til partene i konflikten, bør norske myndigheter granske hvorvidt norske varer har vært brukt til brudd på humanitærretten.

AUF i Nordland vil:

- At Norge må innføre full stans i eksport av forsvarsmateriell, inkludert flerbruksvarer, til landene som deltar i den saudi-ledede koalisjonen i Jemen.
- At Norge må innføre krav om sluttbrukerklæring for eksport til NATO-land, og forsvarsmateriell som allerede er eksportert må granskes for å få klarhet i om norske varer har bidratt til brudd på humanitærretten.

Kurderne og Kurdistan

I dag utgjør kurderne i Irak, Iran, Syria og Tyrkia omtrent 30 millioner mennesker, og er den største folkegruppen uten egen nasjonalstat. Kurdere i Irak, Iran, Syria og Tyrkia har blitt undertrykket politisk, økonomisk og kulturelt gjennom historien. AUF vil kreve at Arbeiderpartiet vil ta en lederrolle og legge til rette for samtaler om kurdernes rettigheter med disse landene, samt støtte de demokratiske kreftene i Kurdistan i arbeidet med etableringen av en selvstendig stat. Kurdistan har over de siste 10 årene tatt markante skritt i demokratisk retning og er en av de demokratiske og stabile kreftene i regionen. Det er viktig at norske myndigheter opprettholder en tett politisk dialog med myndighetene i Kurdistan-regionen. Samarbeidet skjer i dag på både humanitært og sikkerhetspolitisk grunnlag, og bidrar til utvikling på flere nivåer i samfunnet.

Mens kurderne i Tyrkia og Iran hadde selvstyre, respektivt i 1927 og 1947, har kurderne i Irak hatt et autonomt selvstyre siden 2005. Arbeiderpartiet mener det at Tyrkia, Iran og Irak har hatt og har former for selvstyre, viser at de formelle vilkårene for en stat er mulig å oppfylle, men at det mangler politisk vilje for å gjennomføre og realisere.

AUF i Nordland:

- Norge skal støtte det kurdiske folket gjennom å ta en lederrolle og legge til rette

for samtaler om kurdernes rettigheter med de berørte landene

- Norge skal fordømme at den kurdiske befolkningen blir straffet for å utøve språk og kultur.
- Norge skal jobbe for at Kurdistan får observatørstatus i FN
- Norge skal støtte de demokratiske kreftene i Kurdistan i arbeidet med etableringen av en selvstendig stat.

Rohingya-folket

Rohingya-folket er et folkeslag i Myanmar, som i hovedsak er muslimer. De utgjør en etnisk og religiøs minoritet i landet. Folkeslaget har i flere perioder blitt utsatt for vold, forfølgelse og konflikt som har ført til masseflukt, spesielt til nabolandet Bangladesh. Siden slutten av august 2017 har militæret i Myanmar begått drap, voldtekter, vilkårlige pågripelser og satt fyr på hundrevis av hjem i rohingya-landsbyer nord i Rakhine-staten, og

drevet mer enn 650.000 rohingyaer på flukt til nabolandet Bangladesh.

Rohingyaene anerkjennes ikke som etnisk minoritet i det buddhistiske landet. Så godt som

alle nektes statsborgerskap, har begrenset adgang til utdanning og helsevesen, nektes arbeid i det offentlige og må søke om tillatelse for å inngå ekteskap. I følge FN er rohingya-folket verdens mest forfulgte minoritet.

Arbeiderpartiet mener Myanmar's militære og myndigheters behandling av rohingya-folket er

grunnleggende feil og strider med FNs menneskerettighetskonvensjon.

AUF i Nordland vil :

- Norge må ta opp behandlingen av rohingya-folket med myndighetene i Myanmar
- Norge må gi bistand til rohingya-leirene som er etablert i og rundt Myanmar
- Norge skal kjempe i internasjonale fora for at rohingyaene skal få flyktningstatus i tråd med FNs flyktningkonvensjon, samt få status som etnisk folkeslag.

Kapittel 4: Konflikter

Palestina

Konflikten mellom Israel og Palestina er en av verdens lengstvarende konflikter. 25 år etter Oslo-avtalens undertegnelse har situasjonen forverret seg for palestinerne. Okkupasjonen, blokaden av Gaza og den folkerettsstridige muren gjennom Vestbredden frarøver palestinerne friheten over egne liv, og gjør etableringen av en palestinsk stat stadig vanskeligere. Norge vil som et ledd i kampen for palestinerne frigjøring anerkjenne Palestina som stat, kreve at muren rives og at okkupasjonen oppheves.

Den største trusselen mot en fredelig tostatsløsning er byggingen av nye og utvidelsen av eksisterende bosettinger. Eksempelene er mange på at bosettere ødelegger hus og hjem, bruker vold mot palestinere og at situasjonen i all hovedsak blir til det verre for det allerede svært utsatte palestinske folk. Det nyeste av Israels planer om nye bosettinger er i et beduinområde kalt E1-sonen. Dersom landsbyene i dette beduinområdet rives og menneskene som bor der blir drevet på flukt fra sine hjem, vil hele tostatsløsningen være i spill. Det er derfor helt nødvendig at Norge krever full stans i bygging og utvidelse av bosettinger og tar opp beduinenes rettigheter.

En sentral del av Israels okkupasjonspolitikk er å bygge murer på tvers av palestinsk jord som gjør hverdagslivet vanskelig for palestinere og er systematisk undertrykkelse av det palestinske folk. Murene skiller familier fra hverandre, bønder fra jorda si og palestinere fra hjemmene sine. For å passere gjennom muren må palestinerne reise gjennom checkpoints som kontrolleres av tungt bevæpnet israelsk militære. Behandlingen de opplever der er alt fra plutselige endringer i åpningstider, til å få eiendeler konfiskert, i tillegg til at man kjenner til en lang rekke episoder med brutal behandling og grov voldsbruk rettet mot barn såvel som voksne.

Flere hundre palestinske barn sitter i dag fengslet for det som i følge rapporter er urimelige grunnlag, ofte etter arrestasjoner gjennomført på brutalt vis. At Israel skiller mellom 16 og 18 år som myndighetsalder mellom henholdsvis israelere og palestinere, samt henholdsvis 12 og 14 år som deres kriminelle lavalder, er eksempler på systematisk forskjellsbehandling. Tiden er overmoden for at Norge må ta rapportene om mangelfull og urettferdig domstolsbehandling av barns saker i det israelske rettssystemet på alvor og kritisere den internasjonalt. Palestinerne og israelere må stå like for loven.

Humanitære hjelpeorganisasjoner må sikres tilgang inn til Gaza, og det må legges press for å sikre pressefrihet og journalisters adgang inn til Gaza. Norge må ta initiativ for å sikre at internasjonale aktører legger press for å sikre dette.

AUF i Nordland:

- Okkupasjonen av Palestina oppheves
- At det gjennomføres full stans i bygging av bosettinger og utviding av eksisterende
- Norge må kritisere Israels brudd på grunnleggende menneskerettigheter, forakt for demokratiske prinsipper samt utstrakt bruk av volds- og maktovergrep rettet mot barn og unge.

Kapittel 5: Helse

Tre nøkler til global kvinnefrigjøring – vann, prevensjon og utdanning

Tilgang til grunnleggende vann og sanitærtjenester er en menneskerettighet og forutsetning for et godt liv og en god helse. Hver dag er over en million mennesker på leting etter vann og må samle sitt daglige forbruk der de kan finne det. Forurenset vann dreper om lag 6 000 mennesker daglig, de fleste av dem barn under 5 år. 1,8 milliarder mennesker drikker skittent vann hver dag, og 30 % av verdens befolkning mangler et skikkelig sted å gå på do. Millioner av kvinner bruker flere timer hver eneste dag på å skaffe vann til seg selv, familien og husholdningen, noe som får konsekvenser for deres mulighet til deltakelse i arbeidslivet, skole, demokrati og samfunnet for øvrig.

I følge FNs bærekraftsmål 6 skal vi innen 2030 sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle. Dette er også en forutsetning for en rekke andre bærekraftsmål, som redusert ulikhet, god utdanning, likestilling og fredelige samfunn. Likevel har øremerket bistand til vann og sanitær sunket globalt med 21 % siden 2012. Om vi skal være i nærheten av å møte FNs bærekraftsmål må ambisjonsnivået og innsatsen styrkes betraktelig.

Reproduktiv helse handler om beskyttelse mot seksuelt overførbare sykdommer, muligheten til familieplanlegging og prevensjon samt trygg graviditet og fødsel. Reprodutiv rettigheter er retten til informasjon om og tilgang til prevensjon og rett til

tilpasset helsehjelp. Kvinners sosiale og økonomiske frigjøring henger tett sammen med muligheten til å styre egen fruktbarhet og familieplanlegging. I tillegg må alle kvinner leve liv frie fra vold og overgrep. Norge må arbeide for å bedre kvinners reproduktive helse gjennom å lede an en internasjonal kampanje for å forsvare og styrke de reproduktive rettighetene.

AUF i Nordland vil:

- At Norge skal opprette et internasjonalt fond som satser på utbygging av vann, kloakk og sanitærtjenester, hvor målet skal være tilstrekkelig tilgang til rent vann og sanitærtjenester for alle
- At norsk bistand bør øke støtten og øremerke midler til offentlig utbygging av vann- og kloakksystemer og sanitærtjenester, særlig i urbane strøk. Slike bistandsprosjekter bør lages etter modellen til Skatt for utvikling, der kompetanseoverføring står sentralt
- At alle norske bistandsprosjekter som omhandler vann og sanitærtjenester skal inkludere lokale fremtidige brukere av prosjekter, hvor særlig kvinner er representert
- At Norge skal etablere et fond på 1 mrd i året for seksuell og reproduktiv helse, som skal gjøre familieplanlegging gjennom tilgang på prevensjon mulig for kvinner over hele verden.

LINK – LIKESTILLING OG INKLUDERING

Kapittel 1: Familie og sosialt

Tegnspråkopplæring for søsken

I punkt 12 av UNICEFs forenklete versjon av barnekonvensjonen slås det fast at barnet har rett til å bli hørt.

Tegnspråkopplæring for søsken er viktig for både enkeltpersoner og familier, og ikke minst for tegnspråklige barn. Gjennom opplæringen får barna lik mulighet til språkutvikling, og til deltakelse i den verdifulle samtalen med familien.

Dette er en tjeneste som kun tilbys i Sørøst-Norge.

AUF i Nordland mener at det er på sin plass å tilby tegnspråklige barn og deres søsken muligheten til å lære å kommunisere med hverandre, da søskenkontakt anses som en svært viktig del av sosialiseringprosessen i primærgruppen. Både for barnet selv, og for søsknene, vil det være en stor verdi å få opplæring i tegnspråk.

AUF i Nordland vil

- At tilbudet om tegnspråkopplæring for søsken skal bestå og videreføres i resten av landet

Utrede altruistisk svangerskaps-surrogati i Norge

I Norge er surrogati forbudt, regulert i barneloven og i bioteknologiloven. Dette hindrer at mange ufrivillig barnløse, både homofile og heterofile par, får muligheten til å få barn og stifte familie.

Blant dem som velger surrogati finner man både par og enslige som av både medisinske og sosiale grunner ikke har muligheten til å få barn på vanlig måte. Vanlige årsaker er manglende livmor, habituell (spontan) abort, underlivskreft og andre medisinske forhold som kan gjøre svangerskap risikofylt for mor og barn. Surrogati benyttes også av par og enslige som ikke har muligheten til eller ønske om å adoptere, og finner verdi i å kunne følge sitt barns utvikling gjennom svangerskapet.

For å sikre ufrivillig barnløse menneskers rett til å få barn og stifte familie, ønsker AUF i Nordland å utrede bruk av svangerskaps-surrogati under bestemte forhold. Surrogaten skal ikke motta lønn for å bære frem barnet, men skal kompenseres for utgiftene svangerskapet fører med seg. Ved eventuell tapt arbeidsfortjeneste skal surrogaten kompenseres. Denne typen surrogati heter altruistisk, og bunner i godvilje. Slik sikrer man at surrogatens motiv er ønsket om å hjelpe, og ikke ønsket om å tjene penger.

AUF i Nordland vil

- Ha en konsekvensutredning av altruistisk svangerskaps-surrogati i Norge
- Forutsette at surrogaten er bosatt i Norge
- Kreve at surrogaten avstår fra alle rusmidler i forkant av og under svangerskapet

Ja til eggdonasjon

Infertilitet er et problem som rammer både menn og kvinner. Likevel er det kun menn som får gi fra seg sine kjønnsceller. Dette til tross for en teknologi med stadige fremskritt som snart vil gjøre det like lett å hente ut eggceller som å hente sædceller.

Etisk sett er det ingen forskjell på egg- og sæddonasjon. Frihet og autonomi er viktige verdier som står sterkt blant den norske befolkningen. Selv om etikk ikke skal avgjøres ved meningsmålinger, burde lovreguleringen speile allmennmoralen.

Det er utelukkende positivt at folk ønsker å få barn. Eggdonasjon bygger på frivillighet og strenge krav, både til donor og mottaker. Vi må gi infertile kvinner muligheten til å bære frem et barn, selv om de biologisk sett ikke har muligheten til det.

AUF i Nordland vil:

- Innføre retten til eggdonasjon

Reformer barnevernet til barnets beste

For AUF er det viktig at alle barn får en god oppvekst i trygge rammer. Dessverre får ikke alle barn en trygg oppvekst med den omsorgen de trenger. Da må barnevernet ha nødvendig handlingsrom for å sikre barna den oppveksten de trenger. Imidlertid er det ikke alle barn som opplever at hjelpen fra barnevernet i dag er tilstrekkelig.

Barnevernet skal være sikkerhetsnett for barn og familier som ikke ivaretar barns oppvekstvilkår. AUF mener et sterkt og kompetent barnevern er nødvendig for å ivareta barn og familier som trenger det. For at barnevernet skal fungere optimalt mener jeg det trengs en endring og et løft for sektoren.

Mange ansatte i dagens barnevern melder om at de har for mange saker, og for lite tid til oppfølging og undersøkelser. Derfor bør det være en maksgrense for antall saker en saksbehandler kan ha til enhver tid.

Barnevernet preges i dag av å være oppstykket, og kan fremstå forvirrende og gjøre at barn opplever å bli kasteballer i systemet. Det er mange tilbydere, både private og offentlige, og bredden gjør tilbudet uoversiktlig og utilgjengelig.

AUF ønsker en reform for organiseringen av barnevernet som gjør det enklere å forholde seg til, til det beste for barnet. Vi mener barnevernet best kan organiseres under de nye regionene, i stedet for å være delt mellom kommunene og staten. På den måten kan man sikre å styrke fagmiljøene, tilbudet og oppfølgingen av utsatte barn. Barnevernet styres etter tre grunnleggende prinsipper: barns beste, det biologiske prinsipp og minste inngreps prinsipp. Barnets beste skal alltid være det grunnleggende prinsippet i barnevernets arbeid, og barnets mening og ønsker skal tillegges vekt jfr. barnekonvensjonen og barneloven. AUF mener barnets behov for utviklingsfremmende tilknytning bør vektlegges enda sterkere, og støtter forslag om å ta inn dette som et prinsipp i barnevernloven. Alle barn i barnevernet bør få en fast saksbehandler, slik at de opplever en trygghet og kontinuitet.

Barnevernet skal være et tilbud gitt av det offentlige, og at det ligger under kommunenes og statens ansvarsområder. Dette betyr at for å bevare dets kontinuitet, må man avskaffe anbudsordningene og konkurranseutsetting av barnevernet. Barnevernet bør derfor få et løft i ressurser og kompetansebygging, slik at de står best rustet til å ta ansvar for barneverntjenesten.

AUF i Nordland vil:

- Ha en reform av barnevernet som forenkler barnevernets arbeid til barnets beste
- At barnevernet organiseres under regionene i stedet for kommune og stat
- Ta inn det utviklingsfremmende tilknytningsprinsippet i barnevernets arbeid
- At det tilstrebes at søsken plasseres i samme fosterfamilie eller adoptivfamilie
- Avvikle anbudsordningen innen barnevernet, og erstatte de kommersielle aktørene med offentlige eller frivillige ikke-kommersielle aktører
- Øke bevilningene til barnevernet for å gi et bedre tilbud
- Sette en maksgrense for antall saker en saksbehandler kan ha i barnevernet
- At alle ansatte i barnevernet må sikres muligheter til veiledning, etterutdanning og videreutdanning
- Styrke rekrutteringen og opplæringen til fosterfamilier
- At barna får faste saksbehandlere i barnevernet
- Sikre bedre rutiner og samarbeid mellom barnehager, skoler og barnevernet, samt øke de ansattes kunnskap om omsorgssvikt

Kapittel 2 : Integrering og inkludering

Inkludér ungdommen

Sametinget ungdomspolitiske utvalg er et organ til sametinget som har i oppgave å styrke samiske ungdommer sin medbestemmelse i samepolitiske saker. AUF i Nordland mener dette er et viktig organ for å inkludere flere i den politiske prosessen.

Det er derimot problematisk at medlemmene i Sametingets Ungdomspolitiske Utvalg (SUPU) utpekes av Sametingsrådet. AUF i Nordland mener ordningen bør endres. De ulike Ungdommens fylkesting (eller tilsvarende) bør sende delegater fra alle fylker til et landsmøte som selv utvelger fem medlemmer til å sitte i SUPU. Denne ordningen er inspirert av Ungdommens Fylkesting i Nordland.

AUF i Nordland vil:

- Innføre en ny valgordning til SUPU hvor ungdomsdelegater fra hele landet utpeker de fem faste medlemmene til utvalget.

Gratis buss til enslige mindreårige

En helt avgjørende forutsetning for god integrering av alle asylsøkere er tilgjengelighet. Det er kritisk for de som nå kommer til Norge, at de blir gitt en reell mulighet til å møte andre nordmenn, og til å komme seg ut av mottakene de bor på.

Tidligere i høst vedtok fylkestinget i Nordland at alle de 535 enslige mindreårige boende her skulle bli gitt hver sitt busskort, men bare for en ettårsperiode. Tilbakemeldingene fra både mottakene og ungdommene selv er helt klare: det er en avgjørende faktor for integreringen deres. Disse ungdommene er i en helt særegen situasjon, med lite penger, og få muligheter, men de kan få hjelp.

Igjennom å gjøre noe så enkelt som å gi ungdommer muligheten til å komme seg til og fra mottak kan man slå et viktig slag for god integrering.

AUF i Nordland vil:

- Gi et gratis busstilbud til enslige mindreårige i Nordland

Integrering gjennom idrett

Integrering av innvandrere er et viktig og aktuelt tema. Det finnes mange gode måter å integrere innvandrere på, og AUF i Nordland mener at en lovende metoden er gjennom idrett.

Idrett tilbyr bevegelsesglede, aktivisering og sosialt samvær, noe som vil fører til at særlig innvandrere kan bygge sosiale nettverk og få jobbet med språkferdighetene sine. Idrett er viktig for de aller fleste. Gjennom ettermiddags- og kvelds åpne haller, vil alle få tilgang til et godt og raust tilbud til idrettsaktiviteter, enten organisert eller uorganisert. Haller og baner som er lett tilgjengelige, vil tiltrekke mennesker i alle aldre og fra alle deler av samfunnet.

Åpen hall-prosjekt bidrar aktivt til en sosial arena for både integrering og språkopplæring. Det bør satses på, og utvikles videre som konsept i hele Nordland.

AUF i Nordland vil:

- At haller og idrettsbaner som er eid av kommune og/eller fylkeskommune blir disponert minst en kveld i uken til "åpen hall", hvor alle kan benytte seg av tilbudet.

Inkludering av alle nordmenn

Innvandring er noe Norge har opplevd fra dag én. Vi har opplevd innvandring fra store deler av verden, og diskusjonen om dette temaet står sterkt i samfunnsdebatten den dag i dag.

Norge er et land som er avhengig av innvandring. Uten innvandring ville Norge aldri ha klart å dekke det store behovet for arbeidstakere på 70-tallet, og heller ikke bygge opp den velferdsstaten vi har i dag. Vi har tatt inn arbeidsinnvandrere i flere hundre år. Det er fortsatt i dag mange som kommer til Norge for å søke arbeid. Disse menneskene dekker et behov i kompetanse som Norge sårt mangler og trenger.

Ofte får de seg jobber som mange nordmenn er overkvalifiserte for, som f.eks butikkmedarbeider og renholder. Norge tar inn flyktninger som flykter fra inhumane tilstander og konflikter. De som flykter til Norge har hver sin historie å fortelle. På 1990-tallet tok vi inn 14.000 flyktninger som konsekvens av krigen i Jugoslavia. Mange ble igjen i Norge, og bidro med å styrke den norske velferdsstaten.

I dag er det flere mennesker på flukt enn det var under andre verdenskrig. I fjor tok den norske stat bare inn 15.190 flyktninger. Det er veldig lite med tanke på at det er over 60 millioner mennesker i verden på flukt.

Innvandring bør ikke være et verdispørsmål, men heller en tanke på nestekjærlighet og framtid. For at Norge skal fortsette å være den velferdsstaten den er, så må vi løse eldrebølgen som kommer. I Norge som resten av vesten fødes det færre enn før. Vi går i underskudd med fødselsraten. Befolkningsveksten i Nordland ville, uten innvandring fra utlandet, sunket. For å løse eldrebølgen er den mest komfortable, og minst skadelige veien, innvandring og god integrering. I fremtidens velferdsstat må vi ta inn innvandrere for å ha nok arbeidskraft for å forsørge både de eldre og de små.

Vi kan ta inn innvandrere, men da har vi også et ansvar for å integrere dem. For å få best mulig integrering må innvandrere, gjennom å legge til rette for at de kan delta på lik linje med etnisk norske i samfunnet, bli en del av det norske samfunn. Det gjøres at innvandrere lærer norsk, begynner på skolen og starter i arbeidslivet. Det er viktig at det ikke forekommer en segregering. Holdningene til hva som er norske verdier og hvem som “kvalifiserer seg” til å være norsk trenger å utfordres. Små kommuner kan også være viktige i arbeidet med integrering. I tillegg vil dette være en positiv faktor for befolkningstallet på disse stedene. Våre nye landsmenn trenger ikke å være sentralisert, for å bli nordmenn.

AUF i Nordland vil:

- At Norge skal ha en liberal innvandringspolitikk, der Norge tar inn flere innvandrere enn før.
- At en del av løsningen til eldrebølgen involverer å ta inn flere innvandrere.
- Norge skal satse på god integrering, og sørge for at det skal være attraktivt å ta inn innvandrere i kommunene.
- Jobbe for at arbeidsinnvandrere forblir i Norge, slik at Norge ikke blir tappet for kompetanse og satt i en skjør situasjon.

Samepolitikk

I Norge har vi to opprinnelige folkeslag, samer og nordmenn. Lenge har den norske stat undertrykt samer, gjennom en inhuman fornorskningspolitikk. Mange samer har blitt frarøvet sitt språk og kultur. Flere generasjoner samer føler en skam av å være same, på grunn av fornorskningspolitikken som setter spor den dag i dag.

I dag har den nye generasjonen samer tatt tilbake sin kultur og språk. Likevel er det fortsatt $\frac{2}{3}$ deler av samer som ikke kan samisk. Den norske stat må ta et større ansvar for at samer kan leve uten skam over å være same. I dag har vi har Sametinget, som jobber med å forbedre situasjonen for samer i dag, ved at samene nå har muligheten til å høres i sakene som omhandler dem.

Det er mye som kan gjøres for å redde den samiske kulturen og språket. Vi ser at turismen i

Norge er en bidragsyter for å revitalisere den samiske kulturen og denne har blitt kommersialisert ved at ved at turister kan få oppleve den samiske kulturen nærmere.

Det kan likevel gjøres mye mer. Myndighetene må legge til rette for at den samiske kulturen skal kunne revitalisere seg selv, med drahjelp fra myndighetene.

For at det samiske språket skal kunne overleve, må det få en mye større status enn det har nå. Samisk er et likeverdig språk på linje med bokmål og nynorsk, i Norge, og anerkjent som en av to språk som er i Norge, andre er norsk. En måte å løfte statusen til samisk er å tilby det som et sidemål til norsktalende elever. Dette vil sørge for at det samiske språket blir mer utbredt, og flere vil se det nyttig å kunne ta dette. Samtidig blir det mer attraktivt å bli utdannet som samisklærer.

AUF i Nordland vil:

- At samisk blir tilbudt som et sidemål i den norske skolen.
- At nordmenn uten samisk bakgrunn kan ta samisk som fremmedspråk likt som tysk, fransk og spansk.
- Alle i Norge skal ha generell kunnskap om samisk kultur, og samisk språk for å bryte ned fordommer.
- Styrke sametingets stemme i norsk politikk.
- Opprette gründer-fond til de som satser på nye samiske næringer, f.eks kultur, turisme m.m.
- Arbeide for at samiske næringer skal bestå, bl.a ved å reversere global oppvarming.
- Styrke SUPU sin stemme, og at de får tale- og forslagsrett i sametingets plenum.

Bofellesskap for eldre og studenter

Forskjellen mellom de unge og de eldres generasjon har på mange måter aldri vært større. Med en stadig teknologisk utvikling, kan det fort bli vanskelig for den eldre generasjonen å henge med på utviklingen. Den teknologiske utviklingen hvor alt skjer på nett, skaper problemer som rammer både unge og eldre. Ensomhet er et av disse problemene, som mange fra begge generasjoner opplever.

Løsningen er bofellesskap inspirert av andre europeiske land, hvor studenter bor sammen med eldre. Som student setter man av 30 timer i måneden for å tilbringe tid sammen med de eldre, hjelpe dem å forstå enkle teknologiske innretninger, utveksle erfaringer og danne nye relasjoner. Til gjengjeld bor man gratis i bofellesskapet. Både Nederland og Storbritannia har allerede lyktes med prosjektet.

Løsningen er hensiktsmessig for både unge og eldre, da det vil gjøre det mulig for begge parter å utveksle kunnskap på utallige nivåer. Eksempler er teknologi, kultur, historie, samfunn og aktivitet. Å finne bolig mens man studerer, er både en praktisk og en økonomisk utfordring for mange studenter i dag. Prosjektet vil hjelpe mange studenter som sliter på boligfronten.

Forskning har vist at kjente vers fra dikt kan hente frem glemte minner hos mennesker som lider av demens. Studentene i bofellesskapet kan blant annet bidra med høytlesning av slike tekster. Denne form for kommunikasjon og relasjonsbygging kan redusere ensomhet og symptomer på demens, samt bidra til økt livskvalitet og forventet levealder.

AUF i Nordland vil:

- Etablere et prøveprosjekt med bofellesskap med eldre og studenter under samme tak

Kapittel 3 : Helse

Helsetilbud i Vesterålen

Et likeverdig helsetilbud for alle er en viktig sak for AUF i Nordland. Å vite at det lokale helsepersonellet har god nok beredskap i tilfelle en nødsituasjon gir stor trygghet i hverdagen.

Ambulansetilbudet i regionen er halvert og tilbudet ved sykehuset ligger under en tredjedel av kravene som stilles. Dette skyldes at sykehuset er nødt til å prioritere økonomi over pasienter. Det må bli tatt alvorlig når lokalsamfunn opplever beredskapssituasjonen som dramatisk. Folkevalgte politikere i regionen har et ansvar å sørge for at Helse Nord reverserer kuttene og innbyggernes trygghetsfølelse igjen blir ivaretatt.

AUF i Nordland vil:

- At politikerne skal gripe hardere inn og prioritere helsetilbudet i Vesterålen
- Reversere kuttet i ambulansetilbudet

Likeverdig behandling av hjertepasienter i Nord

Når noen rammes av hjerteinfarkt, er tiden knapp. Behandlingen må komme raskt for å begrense skadeomfanget. Nordland er et geografisk utfordrende fylke hvor været påvirker samferdselsforbindelser, og luftambulansen stadig blir forhindret.

PCI er en behandlingsmetode for hjertesvikt, som er helt avgjørende for å redde livene til dem som rammes av hjertesvikt i Nordland. Behandlingen er i dag ikke tilgjengelig i fylket, og mange avgjørende timer kan gå før pasienten behandles i Tromsø.

For å sikre et fullverdig tilbud til hjertepasienter i Nordland, og sikre at flest mulig som rammes av hjertesvikt får den nødvendige behandlingen før det er for sent, må det opprettes PCI-behandling i Nordland.

AUF i Nordland vil:

- Få PCI-behandling til Nordland

Legalisering av eutanasi

Det eksisterer et reelt behov for legalisering av eutanasi i Norge i dag. Nordmenn med dødelige diagnoser lider uten mulighet til å velge en verdig og human bortgang. AUF i Nordland mener det er viktig å etterfølge pasienters ønsker om å velge vekk livets siste lidelser, og at dette må kunne gjøres på en verdig og ordnet måte. Vi ønsker at dette skal være et tilbud som bare skal være tilgjengelig for de pasienter som sannsynligvis ellers vil lide i sine siste dager, og som har kort forventet gjenværende levetid. Slik vil pasienter som med svært stor sikkerhet likevel ville gått bort, ha et verdig alternativ til en sakte og lidelsesfylt bortgang.

AUF i Nordland mener det er essensielt å sikre at legalisering av eutanasi ikke medfører saker der det er usikkert hvorvidt pasienten ønsket eutanasi. Vi ser derfor til Oregon, en delstat hvor assistert selvmord har vært lovlig i snart 20 år. Vi lar oss i dette vedtaksforslaget inspirere sterkt av Oregons restriksjoner, reguleringer og prosedyrer på området, men er samtidig klare på at dette forslaget fremmer eutanasi, ikke assistert selvmord. AUF i Nordland mener forøvrig at det er viktig å huske at Norge er et eget land med et annet system og en annen oppbygning av helsesektoren, og at det derfor blir uheldig å importere en blåkopi tilpasset et fremmed system.

Legalisering av eutanasi forutsetter opprettelsen av et sterkt kontrollapparat, for å sikre at alt blir riktig utført. Det er nødvendig med tett oppfølging fra helsepersonell av aktuelle kandidater, og svært strenge og ufravikelige krav til kvalifikasjon tilknyttet blant annet alder, forventet levetid, mental helse og selvstendighet i beslutningsprosessen. Alle disse svært strenge forbeholdene, i stor grad inspirert av Oregons Death With Dignity Act, mener AUF i Nordland er grunnleggende for å sikre at tilbudet ikke kan misbrukes. For å hindre en tilstand lik den i Sveits, hvortil fremmedborgere drar for å benytte seg av tilbudet om eutanasi, stilles det dessuten krav til norsk statsborgerskap.

For pasienter som velger å ta eutanasi, er de vanligste bekymringene – dersom de heller hadde valgt å fortsette livet – tap av autonomi, tap av verdighet, og at det blir umulig å leve et godt liv. Dette er alvorlige bekymringer som ikke i første omgang må løses med å henvise aktuelle pasienter til eutanasi. AUF i Nordland ønsker heller at helsepersonell i første omgang henviser til palliative ordninger. Dette betyr likevel ikke at helsepersonell skal kunne reservere seg mot å henvise til eutanasi, men en slik henvisning må være på oppfordring kun fra pasienten selv. Norske pasienter risikerer ellers å ende i en situasjon hvor det avhenger av legene de er omgitt av om de får benyttet seg av tilbudet.

AUF i Nordland anerkjenner at det kan være en påkjenning for leger og annet helsepersonell å være involvert i eutanasi, og understreker derfor viktigheten ved fullstendig frivillighet og et godt psykisk støtteapparat for deltakende helsepersonell som eventuelt måtte behøve det. For å gardere mot eventuelle uforutsette faktorer,

mener AUF i Nordland dessuten at det er hensiktsmessig først å innføre et prøveprosjekt på utvalgte norske sykehus som opererer under alle de nevnte reguleringer og forhold. Slik ønsker AUF i Nordland at ordningen kvalitetssikres før den innføres på nasjonalt plan.

AUF i Nordland mener det er prinsipielt viktig å stå fast på at kommersielle aktører ikke skal kapitalisere på helse- og omsorgstjenester, herunder eutanasi. Vi mener det er viktig at alle skal ha et likeverdig tilbud, uavhengig hvor man bor eller hvilken privatøkonomi man har.

AUF i Nordland vil:

- At eutanasi skal lovliggjøres i Norge for pasienter med norsk statsborgerskap, dødelig diagnose og en forventet levetid på under 6 måneder.
- At myndig alder og eget initiativ fra pasienten skal være absolutte og ufravikelige krav for å få eutanasi.
- At pasienten må gjennom psykiatrisk vurdering for å fastslå at vedkommende ikke er i en situasjon, eller har psykiske lidelser, som hemmer vedkommendes evne til å ta en selvstendig beslutning.
- At det skal være et krav om at pasienten skal ha et sterkt og langvarig ønske om å benytte seg av tilbudet før dette ønsket blir oppfylt.
- At aktuelle kandidater for eutanasi skal ha tett oppfølging av psykiatrisk og somatisk helsepersonell.
- At helsepersonell ikke skal oppfordre pasienter til å benytte seg av tilbudet. Dersom dette forekommer, skal sanksjonsbestemmelsen samsvare med helsepersonelloven.
- At helsepersonell skal kunne reservere seg mot all involvering i eutanasi, unntatt henvisning til tilbudet om dette er ønsket av pasienten.
- At helsepersonell som er eller har vært involvert i eutanasi skal ha et tilbud om gratis assistanse fra psykolog.
- At det først skal opprettes en prøveordning på utvalgte norske sykehus, under alle de nevnte reguleringer og forhold i dette forslaget.
- At en pasients beslutning om å ende sitt liv ikke skal ha noen effekt på livs-, helse- eller ulykkesforsikring, samt livsrente.
- At prinsippet om at kommersielle aktører ikke skal ta ut profitt

Gratis hormonell prevensjon

Hormonell prevensjon benyttes i dag av unge kvinner som er seksuelt aktive og har et ønske om å unngå graviditet. Det benyttes også av kvinner som av andre medisinske årsaker benytter produktene som en del av en hormonbehandling.

Fra kvinnen er 16 til og med 19 år, får man en rabatt på 100 kroner per tremåneders-dose. For dem som har medisinske utfordringer, eller får bivirkninger av de billigste produktene, er ikke rabatten nok da man må betale opptil flere hundre kroner for hormonell prevensjon.

AUF i Nordland mener at hormonell prevensjon skal være tilgjengelig og gratis for alle kvinner til og med fylte 25 år. Tiltaket forhindrer uønsket graviditet, og bidrar dermed til lavere aborttall. I tillegg er det et tiltak for kvinner som bruker hormonell prevensjon av medisinske årsaker, og oppnår en mer stabil hormonbalanse uten å måtte betale for det.

AUF i Nordland vil:

- Innføre gratis hormonell prevensjon for kvinner opp til og med 25 år

Palliative boliger for barn

Når et barn er terminalt syk og døende, er det helt essensielt at et tverrfagligstøtteapparat og helsepersonell er tilgjengelige, dersom barnet ikke kan være i sitt hjem. Det er traumatisk for en familie å miste sitt barn, og ikke minst for barnet som vet at snart er livet over. Da er det viktig å ha et tilbud som kan få barnet i bedre omgivelser den siste tiden, i stedet for å være på et hvitt og kaldt sykehusrom.

Det burde finnes et tilbud som sørger for umiddelbar nærhet til sykehuset og helsepersonell. Dette kan være palliative boliger øremerket barn i den palliative og terminale fase, som ikke trenger å ligge på sykehus, men som ikke kan være hjemme. Dette ville blitt et fristed for familien, hvor man kan bruke den siste tiden sammen på sine egne premisser, uten forstyrrelser. Med alarmsystemer tilgjengelig vil man kunne skape en trygghet når hjelpen trengs.

Dette er boliger som vil fungere som kortvarige hjem for familier som opplever noe av det såreste. Et midlertidig hjem som man kan forlate når man ikke lengre har behov for å bruke det. et hjem hvor hjelpen er nær, når du trenger den.

AUF i Nordland vil:

- Gå inn for å skape palliative boliger øremerkede for barn.

Bedre tjeneste- og veiledningstilbud for elever

Psykisk helse er blitt et større problem over hele landet, også her i Nordland. Faktisk er Nordland ett av landets verste fylker på psykisk helse, spesielt blant unge. I perioden 2005-2015 har antall kvinner 15-24 som bruker antidepressive midler økt med 60%. Denne økningen er større i Nordland enn noen andre fylker. Vi ligger øverst i landet på bruk av antidepressiver, sovemidler og andre beroligende midler i aldersgruppene under 44 år. Det er også langt flere i aldersgruppen 15-29 som søker legehjelp pga. psykiske lidelser enn resten av Norge. Til slutt sliter vi med befolkningsveksten, som Nordland har lavest av i Nord-Norge. Tatt i sammenheng med den fraflyttingen vi opplever er det klart at vi må ta tak.

Nordland sliter med de unge, og vi må ha et større fokus på psykisk helse- og veiledningsarbeid integrert i og med skolens kjerneoppgaver. Skolen har en unik mulighet til å forebygge og motarbeide psykiske problemer, fordi den har kontakt med praktisk talt alle unge. Den har også et klart ansvar for et godt læringsmiljø. Det er derfor et klart behov for et tilbud til alle elever med hovedformål å forbedre elevenes psykiske helse og læringsmiljø. Den må også forberede elever på tiden etter videregående, og arbeide for at eleven fullfører skolen. Tjenesten må følge opp enkeltelever der det er behov, blant annet på psykiske problemer, fravær og videre utdanning.

Dette er en tjeneste som må eksistere på alle videregående skoler, uavhengig av størrelse, og ha et minimumskrav av hva den skal bestå av. Det er også viktig for å utvikle slike retningslinjer og systemer. For best mulig resultat bør lærere, klinisk utdannede og elever få muligheten til å gi innspill til hvordan tjenesten skal se ut.

Det har de siste årene inntruffet flere tragedier i Nordland. Tragedier som har satt et tydelig, sterkt og tungt preg på lokalsamfunnet. Den mentale helsen blant folket har blitt svært dårlig, og konsekvensene er store og mange. En god psykisk helse er en av de største byggesteinene i et sunt og velfungerende samfunn. En god psykisk helse er essensielt for at et menneske skal kunne gjennomføre utdanning, komme seg ut i arbeidslivet og knytte sunne, gode bånd med andre mennesker. Et samfunn består til slutt bare av mennesker, og vi ønsker at alle mennesker skal ha det bra. Et samfunn er ikke laget bare for at vi skal ha nytte av den neste, men også fordi vi skal elske og ha ansvar for vår neste, slik som vi elsker og har ansvar for oss selv.

Det er nettopp derfor vi nå må ta ansvar. Vi må ta ansvar for de som sliter, de som er syke og alle de som trenger hjelp. Vi må ha strengere prosedyrer mot mobbing, en mer tilgjengelig elevtjeneste, og en mer omfattende psykiatritjeneste. Vi må ha flere tiltak for å inkludere våre medmennesker og forhindre utenforskap, informere om og bryte tabuer rundt psykisk helse og identitet, og senke terskelen for å oppsøke hjelp. Sammen må vi gå veien mot et varmere og sunnere samfunn. Et samfunn hvor alle er inkludert og alle har det bra. Det er på tide at vi legger bort tanker om vegger, og heller tar opp debatten om broer, stiger, trapper og ethvert annet hjelpemiddel som igjen kan binde samfunnet sammen. For å være sterke sammen, må vi også være sterke alene. Det kan ikke vente. Det er et arbeid som må gjøres grundig, og det må gjøres nå. Vi har ingen flere å miste.

AUF i Nordland vil:

- Sette psykisk helse på dagsorden og skape et varmere samfunn.
- Styrke psykiatritjenesten, spesielt i Nordland.
- Opprette en elevtjeneste for alle elever på videregående skole der elevene skal kunne veiledes gjennom utdanningen og bidra til et bedre læringsmiljø.

Organdonasjon

Organdonasjon redder liv. Til enhver tid står hundrevis av nordmenn i vente på et nytt organ, og for mange mennesker handler dette om liv eller død.

I følge en undersøkelse fra stiftelsen organdonasjon stiller bare 4% av nordmenn seg mot donasjon av organer. Men i realiteten sa nærmere 30% på sykehuset nei til organdonasjon i 2015. Dette er en utvikling som ikke ser ut til å stoppe, og vi opplevde i 2016 den høyeste avslagsprosenten på 10 år. Når flertallet av nordmenn stiller seg positive til organdonasjon, er dette alt for lave tall. Vi må følge utviklingen i Europa, og gå inn for aktiv organdonasjon.

Undersøkelsen konkluderer med at en av de større grunnene til at mange pårørende velger avslå organdonasjon, var manglende kjennskap om den avdøde ville ønsket det eller ei. I stor grad fordi avdøde ikke var registrert som organdonor. Vi opplever en større mangel på organer og stadig lengre ventelister og dette er en utvikling som merkes over flere deler av Europa. EU rapporterte nylig at over 86 000 mennesker i EU, Tyrkia og Norge venter på organdonasjon, og at 16 personer daglig mister livet i påvente av nye organer. Norge har som nasjonalt mål å ha 30 organdonasjoner pr. million innbyggere, men dette tallet synker, og nærmer seg snart 20. Spania derimot nådde i fjor 36 organdonasjoner pr. million innbyggere.

I 1979 innførte regjeringen en lovendring der man heller tar utgangspunkt i «antatt samtykke» når det gjelder organdonasjon, også kjent som «aktiv avmelding». Dette betyr i praksis at en må aktivt reservere seg mot organdonasjon hvis man ikke ønsker å være organdonor. Konsekvensene har vært en markant økning i organdonasjoner, og har ført til at Spania er i verdenstoppen angående organdonasjon.

Det er viktig å poengtere at organdonasjonen fortsatt skal være frivillig. I land med lignende lovendringer konsulteres alltid familien først, og pårørende kan alltid nekte. Målet for en slik lovendring skal være å effektivisere organdonasjon, slik at flere skal få muligheten til å hjelpe trengende mennesker. Jeg har sagt det før, og sier det igjen. Organdonasjon handler om å redde liv.

AUF i Nordland:

- La aktiv avmelding være utgangspunktet for organdonasjon i Norge.
- Aktiv avmelding skal skje når barnet blir født ved utlevert skjema. Foresatte tar valget da, men ved fylte 16 år kommer valget opp på nytt der personen velger om de vil avmeldes selv.
- Utføre et omfattende kompetanseløft ang. organdonasjon innenfor primærhelsetjenesten.

Menstruasjons-bidrag for skoleelever og studenter

Gjennomsnittet av jenter har menssen fra de er 13 år til de er 51 år. Dette medfører konstante utgifter til hygieneartikler; bind, tamponger og mer. For mange jenter, spesielt studenter og skoleelever er dette økonomisk krevende.

AUF i Nordland vil at staten skal gi økonomisk støtte til kvinnelige skoleelever ved videregående, samt studenter, for å bedre imøtekomme deres behov som jenter.

AUF i Nordland vil:

- At staten skal ha menssen-bidrag til videregående elever og studenter.
- Det skal innføres dispenser med gratis bind og tamponger i alle offentlige bygg

Kapittel 4: Justis

Eablering av nettsenter

Trakassering på bakgrunn av identitet, bakgrunn, religion, politiske standpunkt og lignende, er et gjentakende problem på Internett, uavhengig av plattformen man bruker. Dette bør følges og straffes på samme måte som om det hadde skjedd i den fysiske verden.

AUF i Nordland vil derfor opprette et nettsenter som tar sikte på å spesialisere seg innen nettkriminalitet. Dette skal frigjøre ressurser fra politiet, og samtidig sikre en raskere og mer effektiv saksbehandling.

AUF i Nordland vil:

- Jobbe for å styrke politiet i anmeldte saker som omfatter nett-trakassering.
- Opprette nettsenter for bekjempelse av nettkriminalitet.

Obligatorisk undersøkelse ved barnedød

Når et barn dør blir det foretatt en undersøkelse av åstedet. Dette er standard prosedyre ved barnedød, bortsett fra ved spedbarnsdød. Dersom et barn under 3 år dør, blir det kun undersøkt om foreldrene ønsker det. Altså blir åstedsgransking i enkelte tilfeller ikke foretatt, og viktig informasjon går tapt.

Uten en åstedsundersøkelse vil senere etterforskning sjeldent være godt nok til å fastslå omstendighetene, og uten nok bevismateriale vil saken bli henlagt hos politiet og dermed aldri nå til rettsapparatet.

I FNs barnekonvensjon står det at "staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner". I Norge er menneskerettskonvensjonens artikkel om privatlivets fred blitt vektlagt, ovenfor å overholde barnekonvensjonens lover. Altså blir de voksnes privatliv prioritert foran barnas beste.

Når vold og omsorgssvikt får så alvorlige konsekvenser at de ender i død, svikter staten både de drepte barna og de gjenværende søsknene som fortsatt lever i vold og omsorgssvikt.

AUF i Nordland vil:

- At undersøkelse ved spedbarnsdød skal være obligatorisk, ikke valgfritt.

Forebygging og tiltak må komme før legalisering

Et utgangspunkt for all narkotikapolitikk må være at narkotika er helseskadelig, og at det alltid skal arbeides for at færrest mulig – helst ingen – skal befatte seg med bruk av det. I Norge er tallene for antall brukere av cannabis og hasj på vei ned, samtidig er det store mangler i mottaksapparatene for rusavhengige - da er det lite klokt å blusse opp en legaliseringsdebatt.

En ting man må ha med seg i en legaliseringsdebatt er at med økt tilgjengelighet, kommer økt forbruk. Dersom cannabis og hasj skulle gjøres mer tilgjengelig vil trolig forbruket også øke drastisk. Da man avkriminaliserte bruk av all narkotika i Portugal i 2001 økte omfanget av cannabis med omtrent 40 prosent blant unge voksne på bare to år. I de fleste andre europeiske land opplevde man en nedgang i bruken. I Nederland opplevde man det samme da man på 80-tallet startet med salg av cannabis på såkalte coffeeshops - omsetningen av cannabis økte.

Mange tror at cannabis og hasjdebatten handler om å velge det ene foran det andre, eller at disse rusmidlene på sikt kan være et substitutt for alkohol. Eksempler fra andre land viser at økt flyt av rusmidler som cannabis og hasj fører til større blandingsbruk. Alkoholmisbruk er allerede et alvorlig problem i Norge i dag, og en reell frykt er at flere rusmidler vil gjøre dette problemet enda verre.

I Norge i dag er det også mange som lider av fysiske og psykiske lidelser forårsaket av cannabis- og hasjbruk. Omfanget på manglende tilbud for de som faller utenfor samfunnet som følge av rusavhengighet er kolossalt, og dette sikkerhetsnettet må være sterkere enn i dag før en legaliseringsdebatt tas opp. Cannabis er en av hovedårsakene til primær psykose hos pasienter i ruspsykiatrien, og har flere andre langvarige effekter på folks helse. Rokkansenteret i Bergen har tidligere konkludert med at rusmisbruk koster samfunnet 18 milliarder kroner årlig. I dette regnskapet regner man ikke med alle som aldri fikk en reell mulighet til jobb, skolegang, en familie og et verdig liv fordi de var holdt nede i rusavhengighet. Ikke bare må vi legge større vekt på forebygging av rus- og psykiske problemer, vi må også gi mer til ruspsykiatrien og tjenestene som skal hjelpe folk tilbake inn i samfunnet.

Hvis et fortsatt forbud av cannabis og hasj kan hjelpe én eneste person fra å bli rusavhengig, er det verdt det. At det norske samfunnet aktivt møter de som sliter med rusavhengighet, og forebygger slik at færre havner i den må være oppgave nummer én.

AUF i Nordland vil:

- Styrke rushelsetjenesten
- Fortsatt forby cannabis, hasj, og andre rusmidler.

Mot Juridisk Abort

Kvinnefrigjøring og likestilling har alltid vært viktige tema for AUF. Vi har kommet langt, men ikke langt nok. Når partiene på høyresiden tar opp kampen for juridisk abort, da må vi reagere. I dagens samfunn er vi opplyste om hva som kan skje når man har ubeskyttet sex, samt at prevensjon ikke er 100% sikkert. Kvinner og menn har et likestilt ansvar om dette, noe som ikke gjenspeiles i ideen om juridisk abort.

Barnehage, skole og andre møter med samfunnet er en del av barnets sekundærsosialisering. Uten barnebidrag fra far, kan dette bli en ekstra kostnad for mor og eventuelt staten i det neste ledd. Det viktigste er de første årene i livet og relasjonene som dannes i denne perioden. Fedre som fraskriver seg ansvaret kan da heller ikke kreve samvær med barnet hvis det ønskes på et senere tidspunkt. Grunnen til dette er at hvis man først sier i fra seg ansvaret må man stå ved dette, også etter barnet er født.

Juridisk abort er et svik for barns rettigheter. Alle barn har rett til en mor og en far. Det skal ikke være sånn at man skal fraskrive seg ansvaret for barnet bare fordi man selv ikke kan takle konsekvensene av sine egne valg. Vi mener at barn har rett til en meningsfull og givende oppdragelse fra begge foreldre. For hundre år siden fikk barn utenfor ekteskap rett til en far, ved at begrepet “uekte barn”, gikk ut av norsk lov. Juridisk abort er et fall hundre år tilbake for barns rettigheter og norsk likestilling.

Juridisk abort er en oppskrift til flere samfunnsproblemer. AUF ser ikke hva slags problem juridisk abort vil løse, men vi ser derimot de samfunnsproblemene det vil skape. Likestillingen og barns rettigheter vil bli kraftig svekket med juridisk abort.

AUF i Nordland vil:

- Slå hardt ned på forslaget om juridisk abort.

AUF I NORDLAND

NORDOMRÅDEPROGRAMMET

ÅRSMØTET 2019

Innholdsfortegnelse

- 1.0 - Innledning
- 2.0 - Arbeid og verdiskapning
 - 2.1 - Arktisk landbruk
 - 2.2 - Fiskeri
 - 2.3 - Petroleum
 - 2.4 - Turistnæringen
 - 2.5 - Gründerksap og innovasjon
- 3.0 - Samferdsel
 - 3.1 - Jernbane
 - 3.2 - Veibane
 - 3.3 - Luftfart
 - 3.3 - Skipstrafikk
- 4.0 - Befolkning og bosetning
 - 4.1 - videregående opplæring
 - 4.2 - universitetene og region
 - 4.3 - Helse
 - 4.4 - Andøy
- 5.0 - Kultur
- 6.0 - Dialog i Nord
 - 6.1 - Russlandpolitikk
 - 6.2 - Urfolkspolitikk
 - 6.3 - Nord i Europa
 - 6.4 - Nordnorsk samarbeid
- 7.0 - Suverenitet
 - 7.1 - Svalbard
 - 7.2 - Forsvaret

1.0 Innledning

Vår nordlige landsdel er Norge i miniatyr. Det er en langstrakt kyst med fjell, fjorder, vidder og spredt bosetting. Vi lever av petroleum, kraftforedlende industri, fiske, landbruk, turisme og tjenesteyting. Jernbanen går enda ikke hele veien opp, dermed er lufttransporten et grunnleggende kommunikasjonsmiddel og kysten yrer av båter og skip. Naturressursene og forutsetningene som har gjort Norge til et rikt land finnes i overflod i vår region.

Stoltenberg-regjeringens nordområdemelding i 2011 innledet et nytt historisk kapittel i norsk nordområdepolitikk. Siden nordområdemeldingen har aktiviteten økt i nord og resten av Norge har åpnet øynene for mulighetene. Etter Solberg-regjeringen overtok makten i regjeringskontorene har fokuset på nordområdepolitikken uteblitt. Ettersom regjeringen ikke føler sitt ansvar bevisst vil vi løfte fokuset på politikkområdet. Derfor føler AUF i Nordland det er nødvendig å presentere et eget Nordområdeprogram.

Den økte internasjonale interessen for nordområdene, den anspente geopolitiske situasjonen og de tidlige effektene av klimaendringene gjør fraværet av en debatt om nordområdene problematisk. AUF i Nordland ønsker en offentlig debatt rundt virkemidlene, hensikten og de strategiske målene med norsk nordområdepolitikk. Vårt Nordområdeprogram vil fokusere på ulike viktige tema som har stor betydning for videre utvikling av Nordområdene. Målet med programmet er å utarbeide og fremheve en helhetlig politikk og visjon for fremtidens Nord-Norge.

AUF i Nordland vil skape flere arbeidsplasser, motarbeide fraflyttingen fra regionen, bruke dialog i internasjonale forå og, hvis nødvendig, forsvare vår suverenitet i regionen.

2.0 Arbeid og verdiskapning

Arbeidskraft er, og vil alltid være, Norges viktigste ressurs. For vår bevegelse har arbeid til alle alltid vært jobb nummer én. Arbeidslinjen skal alltid være førende for vår sosialdemokratiske politikk. I dette kapittelet vil AUF i Nordland vise vår visjon, tiltak og politikk for å sikre arbeid og verdiskapning i Nord-Norge. Nordland og Troms er under landsgjennomsnittet for arbeidsledighet, mens Finnmark ligger litt over. Situasjonen i Nordland og Troms er bra, men ikke naturgitt. For å holde arbeidsledigheten nede er det nødvendig å holde tempoet oppe og sørge for videre næringsvirksomhet i fylket. Finnmark skiller seg ut i den nordnorske sammenhengen og det er nødvendig å gjøre tiltak for å redusere arbeidsledigheten.

For AUF i Nordland er det viktig å tilrettelegge for næringslivet og sikre verdiskapning i vår region. Enkelte tiltak vil kommunene og fylkeskommunene selv kunne sikre, men andre tiltak vil det være nødvendig med involvering fra staten og EU. I senere tid har det oppstått konflikter i ulike saker mellom næringsliv og naturvernere. Ved slike saker må det vurderes fra sak til sak og ikke gis et blankt avslag. Vi har alltid skapt verdier i samspill med naturen og det skal vi fortsette med.

Arbeidsgiveravgiften er en skatt som arbeidsgivere både i privat og offentlig sektor betaler inn til fellesskapet. I dag er Norge inndelt i syv ulike sektorer for arbeidsgiveravgift som igjen har ulik sats mellom ordinære næringer og fiske- og landbruksnæringen. Nord-Norge har, generelt sett, lavere arbeidsgiveravgift enn resten av landet. Den differensierte arbeidsgiveravgiften er et viktig distriktpolitisk verktøy som sikrer fortsatt næringsvekst i distriktene. Redusert arbeidsgiveravgift gir vår region som har lav tilgang på kapital en enklere mulighet for å etablere næringsaktivitet. Inntil de store forskjellene mellom regionene utjevnes må dette virkemiddelet opprettholdes og regjeringen må holde dialog med EU og EFTA for å sikre ordningen.

Fra fylkesgrensen mot Trøndelag og opp til Finnmark er det et uavklart lovmessig ansvar knyttet rundt rettighetene om allmennhetens tilgang til skog og vann på statseide områder. Fjelloven gjelder for alle fylker sør for Nordland, mens det er en egen lov for Finnmark. AUF i Nordland

mener det er på tide å inkludere Nordland i fjelloven og ser positivt på å inkludere Troms i lovgivningen. Likevel oppstår det noen uavklarte spørsmål om inkluderingen av Troms på grunn av tvangssammenslåingen med Finnmark. Det er per i dag uavklart om Finnmarksloven vil gjelde i dagens Troms etter sammenslåingen eller om fjelloven skal gjelde. AUF i Nordland ønsker en rask avklaring av dette forholdet.

AUF i Nordland vil:

- Opprettholde den differensierte arbeidsgiveravgiften for Nord-Norge.
- Innføre fjelloven i Nordland.
- Anmode regjeringen å gi en avklaring rundt fjelloven og finnmarksloven knyttet til tvangssammenslåingen av Troms og Finnmark.

2.1 Arktisk Landbruk

Norge er det eneste landet i verden som har arktisk landbruk av større betydning og en stor andel av produksjonen foregår i Nordland fylke. Landbruket har vist seg å være en av de mest omstillingsdyktige næringene og er også en av de næringene som har hatt høyest økning i effektivitet. Norge importerte mat for 64 milliarder kroner i 2017 og det er derfor viktig at å øke norsk matproduksjon både av hensyn til matsikkerhet og klima.

Med Nordlands krevende topografi har vi begrenset tilgang på matjord. Derfor er det viktig å bevare matjorden og jobbe aktivt mot omdisponering av den. Det er viktig for AUF i Nordland at det er næringsaktivitet på dagens landbrukseiendommer i Nordland. Det eksisterer hovedsakelig to ordninger som kan sikre aktivitet på landbrukseiendommer i Nordland og dette er konsesjonsloven og boplikt på landbrukseiendommer. AUF i Nordland ønsker å videreføre og styrke begge disse ordningene for å sikre næringsaktivitet.

AUF i Nordland mener det må settes økt fokus på utslippsreduksjon i landbrukssektoren, men vi stiller oss skeptisk til innføring av miljøavgifter på norske bønder. AUF i Nordland ønsker heller å bruke andre politiske virkemidler for å kutte i utslippene i sektoren. Fokuset på kortreist mat

må økes slik at minst mulig av maten vi spiser har lange reiseveier som fører til økt utslipp. Kommunale og fylkeskommunale institusjoner må være sitt ansvar bevisst og kjøpe kortreist mat der det er hensiktsmessig. Utvikling av elektriske landbruksmaskiner har de siste årene skutt fart, derfor har Norges Bondelag satt seg som mål om at norsk landbruk skal være fossilfritt innen 2030. AUF i Nordland stiller seg bak dette målet og skal jobbe aktivt for at landbruket i Nordland skal være fossilfritt innen 2030.

For å sikre bevaring og videreutvikling av vårt arktiske landbruk må det jobbes aktivt med rekruttering av unge inn til næringen. Landbruk er mye mer enn bare gårdsbruk, det er slakterier og meierier og det må rekrutteres flere unge inn i disse bransjene også. Derfor ønsker AUF i Nordland og øke stipendet til lærlinger i landbrukssektoren. Bønders inntektsvekst har ikke stått i tråd med den nasjonale inntektsveksten eller deres produksjonsøkning. Derfor mener AUF i Nordland at landbruksstøtten må legges opp slik at bønder får samme økning i kjøpekraft eller mer enn gjennomsnittet i befolkningen.

AUF i Nordland:

- Videreføre boplikt på landbrukseiendommer.
- Videreføre konsesjonsloven.
- Vil jobbe aktivt mot at kommuner i Nordland omdisponerer landbruksarealer til andre formål.
- Ønsker å øke stipendet til lærlinger innen landbrukssektoren
- Vil ønsker at landbruksstøtten skal sikre økt kjøpekraft for bønder tilsvarende eller mer enn gjennomsnittlig vekst i kjøpekraft.
- Vil øke norsk selvforsyningsgrad
- Ønsker at kommunale og fylkeskommunale institusjoner skal benytte seg av kortreist mat der det er hensiktsmessig.
- Ønsker at landbruk i Nord-Norge skal være fossilfritt innen 2030

2.2 Fiskeri

Nord-Norge har et spesielt forhold til havet og fisken. I hundrevis av år har vi livnært oss av fisk. Det er en stolt tradisjon med en fortelling om raushet, vilje og dedikasjon. Fiskeri er, med riktig regulering og hensyn, en bærekraftig næring som leverer middag på bordet til befolkningen. AUF i Nordland vil alltid prioritere gode vilkår for fiskerinæringen og kystkommunene som lever av havet.

AUF i Nordland er kritiske til endringen av leveringsplikten som ble gjort under den rødgrønne regjeringen og forsøket fra den borgerlige regjeringen. Leveringsplikten ble innført for å sikre tilgang på råstoff og beskytte arbeidsplassene i distriktene. Den sikret velstand og levelige lokalsamfunn langs kysten. Fraværet av en reell leveringsplikt skader arbeidsplassene langs kysten og fører indirekte til fraflytting fra distriktene. AUF i Nordland ser kritisk på situasjonen og mener tiden er moden for å gjeninnføre en reell leveringsplikt til kystkommunene etter dens originale hensikt.

AUF i Nordland er sterke tilhengere av dagens system for fiskeflåten på under 11 meter. Hver arbeidsplass på havet skaper tre arbeidsplasser hjemme på land. Vi vil beholde dagens system og kjempe imot en strukturering av fiskeflåten. Konsekvensen av en strukturering vil være færre arbeidsplasser og øke profitten til selskaper, fremfor å støtte levelige lokalsamfunn langs kysten. Vi ønsker heller å støtte fiskerne og gjøre deres situasjon enklere. Når vi fremover skal gå over i en mer miljøvennlig verden og teknologien utvikler seg må det eksistere et godt rammeverk for fiskerne. Vi ønsker å sikre midler gjennom Innovasjon Norge til utfasing av fossilt drivstoff i fiskeflåten for selvstendig næringsdrivende. Dette vil redusere utslipp fra flåten, samtidig som det ikke påfører en for stor kostnad på yrkesfiskerne.

AUF i Nordland mener det er hensiktsmessig å tenke på synergi innen utdanningssektoren. Elever innen restaurant- og matfag fortjener opplæring og erfaring med ferske og lokale ingredienser. Der det er mulig bør fangsten fra havbrukslinene leveres til bruk som opplæring til elevene ved restaurant- og matfag. Dette er ikke bare avgrenset til fisk, men også sjøgress, tang og tare. AUF i Nordland mener det er mulig, gjennom synergi å skape sjømatklynger i

verdensklasse. Dette vil øke rekrutteringen til restaurant- og matfag og skape erfarne kokker av høy kvalitet i lokalmiljøet.

Fiskeoppdrett sørger for arbeidsplasser, verdiskaping og aktivitet i distriktene. De statlige ordningene, slik som Havbruksfondet, sørger for at vertskommunene får en del av verdiskapningen tilbakeført. AUF i Nordland er positive til fiskeoppdrett og ønsker å tilrettelegge for økt etablering. Disse etableringene bør oppstå gjennom dialog med vertskommunene og relevante myndigheter for å unngå uro i lokalsamfunnet. AUF i Nordland forstår utfordringene innen næringen, men vi er teknologioptimister og er imot reaksjonære tiltak som skader mer enn de gagnar. Vi vil heller styrke midlene til FoU innen næringen for å løse utfordringene.

Hver dag konsumeres 14 millioner måltider med norsk laks rundt omkring i verden. Mye av norskprodusert fisk blir ikke bearbeidet i Norge på grunn av høye tollbarrierer. AUF i Nordland ønsker mer bearbeidelse av norsk fisk i Norge. Vi mener derfor det er hensiktsmessig å forhandle med EU om redusert tollsats for bearbeidet fisk. Blir tollsatsen redusert åpner det for en massiv økning i verdifulle distriktsarbeidsplasser.

AUF i Nordland vil:

- Gjeninnføre en reell leveringsplikt til kystkommunene
- Sikre helårlig tilgang på råstoff
- Arbeide mot strukturering av fiskeflåten under 11 meter
- Sikre midler gjennom Innovasjon Norge til endring av drivstoff på båtene for selvstendig yrkesfiskere
- Skape synnergi innen videregående med mål om å levere kokkelinjene med ferske ingredienser fra fangst hos havbrukslinjene
- Øke rekrutteringen til havbrukslinjene
- Tilrettelegge for økt andel fiskeoppdrett
- Gi økt andel midler i statsbudsjettet til FoU innen fiskeoppdrettsnæringen

-Forhandle tollsatsen på bearbeidet fisk inn til EU, med sikte på redusering

2.3 Petroleum

FNs klimapanel la i 2018 frem en ny klimarapport om konsekvensene av menneskeskapte klimagassutslipp. Rapporten slår fast at verdenssamfunnet ikke har kommet langt nok, artsmangfoldet vil dø ut, millioner av mennesker vil bli drevet på flukt og økende ekstremvær vil endre måten vi lever på hvis vi ikke begrense den globale oppvarmingen. Verden har 12 år på seg til å redde klimaet, da kan vi ikke fortsette i dagens tempo i olje- og gassutvinning.

I dag vet vi at store oljefelt som Johan Castberg ligger an til å bli ulønnsomme for staten over tid. I møtet med nye fornybare energikilder og en fallende oljepris, hvor store investeringer i olje og gass ikke vil bli lønnsomme for Norge, så er det økonomisk uansvarlig å si ja til nye konsesjonstildelinger.

Leterefusjonsordningen har historisk bidratt til fremvekst av mindre oljeselskaper, som ofte bygger ut mindre felt. Ulempen er at disse selskapene ofte har høyere kostnader, og produksjonen deres bidrar til et større klimafotavtrykk. AUF mener risikoen for tap nå har blitt så stor at dette ikke kan fortsette, fordi oljeprisen er spådd å være mer usikker i tiden framover fordi verden rundt oss tar i bruk fornybare energikilder i et stort tempo.

AUF ønsker å ta fordelene som petroleumsindustrien har hatt i en årrekke og gi til nye vekstnæringer. Det er nødvendig å få opp bærekraftige næringer som alternativ til petroleum som kan gi mange nye jobber. Derfor ønsker AUF at samfunnet skal ta risikoen ved utbygging og omstilling i næringslivet over en periode til de har fått bygget seg opp til å klare seg selv.

For å sikre en trygg og forutsigbar utfasing til det beste for de ansatte og næringen, mener AUF at tiden er moden for å avslutte tildelingen av nye konsesjoner. Ved å fortsette tildelingen av nye konsesjoner, legger man opp til petroleumsvirksomhet i mange tiår, noe som ikke vil være i tråd

med ambisjonen om at Norge skal bli et fornybarsamfunn, og som utsetter den nødvendige omstillingen.

AUF i Nordland vil:

- Avskaffe leterefusjonsordningen, redusere friinntekten og bruke midlene på fornybare næringer.
- Ha full stans av nye konsesjonstildelinger og ha en styrt avvikling av petroleumsindustrien med full avvikling i 2035.
- At det ikke skal gjøres nye lete- og prøveboringer
- Avskaffe TFO-ordningen (tildeling av forhåndsdefinerte områder)
- At Norge skal være et samfunn med null utslipp i 2050
- Fjerne regnskapsfordelene i petroleumsindustrien
- Bruke andelen fra CO₂-avgiften på sokkelen og sette disse midlene inn i Klimateknologifondet
- Ha en egen oljekommisjon i Norge inspirert av Tyskland der målet er å en konkret plan for avviklingen av norsk oljeindustri.
- Ha et sysselsettingsprogram som skal styre kompetansen i oljenæringa over mot fornybare næringer

2.4 Turistnæring

Turistnæringen i nordområdene har opplevd en formidabel vekst de siste årene og det må anerkjennes at Nordland er et turistfylke. Dette har gitt oss flere arbeidsplasser og et mer variert næringsliv i nord. Dette er en næring som krever mye tilrettelegging og en svært aktiv næringspolitikk.

AUF i Nordland ønsker at kommuner i Norge skal få muligheten til å innkreve turistskatt der kommunene justerer satsen etter hva de selv ser er hensiktsmessig. Dette kan gi kommuner i Nord-Norge friske midler til å legge til rette for turistnæringen, og utføre andre oppgaver som i dag er svært utfordrende for mange kommuner. AUF i Nordland vil også at skatten skal kunne pålegges private overnattingstjenester som for eksempel AirBnb.

Turistnæringen i dag er ikke bærekraftig. Næringen sliter på lokalmiljøene, og det er forbundet med forurensing i form av søppel. I tillegg sliter det på og overbelaster lokal infrastruktur som for eksempel parkeringsplasser eller offentlige toaletter. Skal turistnæringen være en av fremtidsnæringene i nord, må det forskes mer på hvordan denne næringen kan gjøres mer bærekraftig. AUF i Nordland mener denne forskningskompetansen ligger i Nord-Norge og at denne forskningen bør gjøres av forskningsmiljøene på UiT og Nord Universitet

Cruisetraffikk bidrar til betydelige utslipp av CO2 og andre klimagasser. Cruiseskip brukte cirka 170 millioner liter brennstoff i 2017 i Norge. Dette er dobbelt så mye som Hurtigruten. 20% av utslippene fra cruisenæringen kommer fra skip som ligger til kai. Derfor ønsker AUF i Nordland å tilby landstrøm på samtlige cruisehavner i Nord-Norge og Svalbard slik at cruiseskip som ligger til kai kan skru av motorene sine som igjen vil gi store utslippskutt i sektoren.

Utenlandske statsborgere toppe i dag statistikken over mennesker som blir tatt av skred i Norge. Dette leder ofte til store personlige tragedier som vi må jobbe hardt for å unngå, og her kan ikke redningstjenestene våre alltid strekke til. Derfor er det viktig at det gis god informasjon til skiturister om skredfare i Nord-Norge når de besøker vår landsdel. En stor andel av vinterturister i Nord-Norge har heller ikke kompetansen man trenger for å ta seg frem i trafikken på vinteren. Det er derfor viktig at de får informasjon om kjøreforhold og hvordan man bør ta seg frem på vinterføre. AUF i Nordland ønsker at hovedansvaret for å distribuere slik informasjon skal ligge på forretninger som driver med ski, bilutleie og turistkontor

AUF i Nordland vil:

- At kommuner kan innføre en kommunal turistskatt på overnattinger
- At det forskes på mer bærekraftig turisme i nordområdene
- At det skal gis bedre informasjon om skred og kjøreforhold til vinterturister
- Tilby landstrøm på samtlige cruisehavner i Nord-Norge og Svalbard

2.5 Industri

Arbeid og verdiskapning vil alltid være en del av den norske ryggmargen. AUF i Nordland ønsker en aktiv nærings- og industripolitikk som utnytter naturressursene på en bærekraftig måte og gir vekst og velstand både i lokalmiljøet og nasjonalt. Vi mener Nord-Norge kan bidra mer enn i dag, og vil legge til rette for økt industrivirksomhet i landsdelen. Gjennom høy aktivitet og en produksjon i verdensklasse vil vi løfte regionen som en helhet. Dette vil kreve tiltak fra nasjonalt hold og slippe til gode krefter som vil bidra.

Kartleggingen av mineralforekomster i Nord-Norge har ikke fått like stor oppmerksomhet som kartleggingen av resten av landet. Den ble satt på vent av Solberg-regjeringen, men har fått ny oppstart. AUF i Nordland ønsker kartleggingen velkommen og ønsker å sikre midler til gjennomføring av prosjektet. Kartleggingen vil gi grunnlag for ny næringsvirksomhet i regionen og gi etterlengtede arbeidsplasser. AUF i Nordland er interessert i opprettelsen av et mineralselskap som er eid av de nordnorske fylkeskommunene. Utfordringene knyttet til næringens inngrep i urørt nordnorsk natur, arealkonflikt og lokaliseringen av oppgravd masse skaper behov for offentlig eierskap i nordområdene.

Den kraftforedlende industrien har en viktig plass i nordnorsk næringsliv. Indsutriproduksjonen ved hjelp av miljøvennlig vannkraft skaper bærekraftig verdiskapning i verdensklasse. AUF i Nordland anser det som avgjørende at industrien har forutsigbarhet i overføringer, ordninger og tilgang på kraft. Det er etter vårt syn et nasjonalt strategisk spørsmål at industrien sikres tilgang på kraft i sitt virke. Ved fare for tap av tilgang på kraft må staten gripe inn for å sikre videre drift. Et relatert moment er utbyggingen av utenlandskabler som vil øke strømprisen og true vår

miljøvennlige industri. AUF i Nordland er svært skeptisk til utbyggingen av kabler som kan skade norske arbeidsplasser og norsk miljøvennlig industri.

Behovet for grønn energi i Nord-Norge vil bare øke ved ny utbygging av industri og økt befolkning. Vann-, sol- og vindkraft er gode miljøprosjekter som må utbygges videre, men vi bør ikke stoppe i søken etter flere bærekraftige og miljøvennlige energikilder. AUF i Nordland ønsker opprettelsen av et fylkeskommunalt prosjekt i samarbeid med ingeniørmiljøet ved UiT-Narvik for forskning innen tidevannskraft. Vi håper det er et udekket kraftpotensiale i tidevannet og ønsker mer forskning innen feltet. Hvis prosjektet lykkes vil vi ha en ny energikilde langs kysten.

Nord-Norge har store mengder ubrukt skogmasse i en tid hvor massivt tre gjør sitt inntog i byggebransjen. Den nye videregående skolen på Stokmarknes vil bli bygget i massivt tre. Benyttelsen av treverk som bygningsmasse vil være bærekraftig og miljøvennlig. AUF i Nordland ser lyst på en fremtid hvor treverk utnyttes i større grad enn i dag. Vi vil legge til rette for arktisk skogbruk og ønsker bedrifter som vil satse på dette velkommen. Det er derfor urovekkende over den lave terskelen hos regjeringen for verning av skogareal i Nord-Norge. Den store iveren for vern legger et stort press på bedrifter som vil kunne operere bærekraftig, ved at vernet gir mangel på materiale.

Over hele Norge, men spesielt i Nord-Norge, finnes det kunnskapsrik og effektiv industri som selger sine varer på det internasjonale markedet. Offentlig sektor er en stor innkjøper av varer og tjenester. Derfor er det oppsiktsvekkende ved offentlige anbud at pris er den styrende faktoren. Norsk næringsliv som er pålagt rutiner og minstekrav for produksjon blir utkonkurrert på pris, men har høy kvalitet. AUF i Nordland vil endre anbudsrutinene for å prioritere hensynet til miljø og dermed gi norsk næringsliv like konkurransevilkår.

AUF i Nordland vil:

- Gjennomføre mineralkartleggingen av Nord-Norge

- Opprette et fylkeskommunalt mineralselskap
- Sikre kraftforedlende industri tilgang på energi
- Stoppe utbyggingen av utenlandskabler
- Opprette et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunene og UiT - Narvik om tidevannskraft.
- Tilrettelegge for arktisk skogbruk som bygningsmasse
- Vektlegge lokale industrileverandører ved offentlige anbud

2.6 Gründerskap og Innovasjon

På tross av vår stolte historie og store næringslivsaktører i landsdelen, mener AUF i Nordland vi ikke kan stoppe søken etter nye innovative løsninger. Vårt fokus skal ikke være avgrenset til de få store, men også de mange små. En sosialdemokratisk gründerpolitikk for nordområdene handler om å skape en kultur for gründerskap gjennom den offentlige fellesskolen og fjerne inngangsbarrierene basert på sosial ulikhet. Vi er ikke imot privat næringsliv og vil gi alle som ønsker det, en lettest mulig inngangsvei, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn. Færre barrierer vil gi flere arbeidsplasser og verdiskapning. Det nyter hele fellesskapet godt av.

For å få flere personer til å starte egne selskap er praktisk erfaring fra en ung alder viktig. Tidlig erfaring gjør terskelen lavere og kan gi nyttig erfaring ved oppstart. AUF i Nordland vil derfor utvide tilbudet med elevbedrift (PVT1-01) som valgfag i grunnskolen og gjøre programfaget i entreprenørskap (ENT1-02) et obligatorisk tilbud ved videregående skoler.

Når de skapende menneskene har begynt sitt gründereventyr er det viktig med et tilstedeværende verktøyapparat som kan hjelpe i oppstartsfasen. Inkubatorer og selskapskontorer med lav leie for gründere og nyoppstartede selskaper, skaper et felleskap og indirekte innovasjonsklynger i lokalmiljøet. AUF i Nordland mener dette er god sosialdemokratisk politikk og ønsker at det offentlige skal ta ansvar der det private ikke strekker til. Vårt mål er minst en inkubator i hver bo- og arbeidsregion. Erfaringene fra Fauske sitt kommunale nærings- og utviklingsforetak, Fauna, som tilbyr rådgivning og veiledning til selskaper som vil etablere seg i kommunen har vært meget givende. Vi ønsker å eksportere modellen til samtlige kommuner i Nord-Norge. AUF

i Nordland er inneforstått med verdien av nettverkstilgang i næringslivet. Vi ønsker kommunene skal avholde nettverksmøter slik at nyoppstartede bedrifter kan opprette kontaktnettverk med det lokale næringslivet. Dette skal være et lavterskelstilbud, men som skal ha potensiale for store ringvirkninger i det lokale næringslivet.

I dagens skattesystem gis nyopprettede selskaper skattefradrag for 'inntektsgivende arbeid'. Dette begrepet er ikke avgrenset til produksjonen av varer og tjenester, men til utgifter som legger grunnlaget for fremtidige inntekter. Likevel er noen tiltak som vil gi fremtidig inntekt ikke inkludert i denne ordningen. AUF i Nordland ønsker å inkludere markedsundersøkelser og søknader i ordningen. Dette er viktige tiltak som vil sikre videre drift av selskapet og som har med seg vesentlige kostnader. Vi mener fritaket ikke vil ha stor budsjettmessig innvirkning, men styrke overlevingsdyktigheten til nye bedrifter. Fellesskapet vil forøvrig tjene i lengden på fritaket gjennom vanlig skatt etter bedriften er ute av oppstartsfasen.

AUF i Nordland vil:

- Utvide tilbudet med elevbedrift som valgfag i grunnskolen
- Gjøre programfaget entreprenørskap og bedriftsutvikling til et obligatorisk tilbud på alle videregående skoler
- Opprette minst én inkubator for gründere i hver region
- Opprette et offentlig tilbud for rådgivning og veiledning av gründere og nyoppstartede bedrifter, etter erfaring fra Fauna KF
- At kommuner avholder nettverksmøter for nyoppstartede bedrifter
- Innlemme markedsundersøkelser og søknader som inntektsgivende aktivitet i skattehensyn

3.0 Samferdsel

Gode kommunikasjonsvilkår er avgjørende for en effektiv nordområdepolitikk og levelige distrikt. I vår sosialdemokratiske visjon skal by og land ikke være motsetninger, men samarbeidspartnere i et felles prosjekt. AUF i Nordland ønsker gode kollektivtransporttilbud der det er hensiktsmessig og grunnlag for det, men vil ikke glemme de som bor i distriktene. Vi vil

tilrettelegge for kollektivtilbud i bysentrum og arbeidsregioner for å gi grønne valgmuligheter og utjevne mobilitetsforskjeller. Storsamfunnet må anerkjenne nødvendigheten av flytilbud og kostnaden med skipstrafikk som fylkeskommunene drifter.

Tilrettelegging innen samferdsel innen vei, sjø, luft og jernbane gir flere gode ringvirkninger for samfunnet. Gode samferdselstilbud gir stabilitet og forutsigbarhet for næringslivet som vil kunne investere mer i sine prosjekter. Hvert tiende minutt, hver dag, hele året, sendes det en trailer fullastet med norsk laks over grensen. Dette krever og forutsetter gode samferdselstilbud for å sikre gode eksportmuligheter. Gode samferdselstilbud gir også utfoldelsesmuligheter for innbyggerne. Gode veier gir mulighet til å besøke slekt og venner, i tillegg som det gir mulighet til å jobbe på et sted mens en bor et annet. Dette gir frihet til å velge selv og utfolde sitt liv etter sine ønsker.

Med det spredte bosettingsmønsteret i Nord-Norge er gode samferdselsløsninger avgjørende for et levelig distrikt. AUF i Nordland mener det er fellesskapets ansvar å sørge for gode veitilbud både i bysentrum og i distriktene. Etter fylkene overtok ansvaret for fylkesveinettet har overføringene i statsbudsjettet ikke reflektert eller dekket behovene deres. Vi mener fylker med størst andel fylkesveier må tilgodeses mer i statsbudsjettet slik at fylkene kan oppfylle sitt ansvar.

3.1 Jernbane

AUF i Nordland mener jernbane er en bærebjelke i fornybarsamfunnets transportløsninger. Vi mener det er på høy tid at Nord-Norge får økt tilgang på togtilbud. Vi mener det er hensiktsmessig bruk av fellesskapets midler på tiltak innen jernbanesektoren. Utbedring og oppgradering av eksisterende jernbanenett bør ha prioritert status.

Jernbanestrekningen mellom Narvik og Kiruna, Ofotbanen, transporterer 15,9 millioner tonn malm og pellets hvert år. Dette utgjør mer enn resterende godstrafikk i Norge tilsammen. AUF i Nordland er positive til næringsaktiviteten og vil komme behovene i møte. Vi vil derfor bygge dobbeltspor på Ofotbanen for å tilrettelegge for videre og forhåpentligvis økt aktivitet.

Dobbeltspor langs Ofotbanen må ses i sammenheng med utbyggingen av nye Narvik Havn. I tillegg ønsker AUF i Nordland å utrede muligheten for jernbane fra Narvik og langs Lofotveggen. Det er store kostnadsspørsmål knyttet rundt en slik jernbane, men AUF i Nordland mener det kan eksisterer grunnlag for utredning. Økt turisme på jernbane vil være mer miljøvennlig enn cruiseturisme og økt kommunikasjonsdekning vil styrke bo- og arbeidsregionen som helhet.

Finland har nedsatt en arbeidsgruppe som skal vurdere muligheten for en jernbanestrekning fra Rovaniemi til Kirkenes. Hensikten med jernbanestrekningen er å transportere asiatiske varer fra nordøstpassasjen til Baltikum og finske råvarer opp til arktis. AUF i Nordland er svært positiv til denne ideen. Jernbanestrekningen vil redusere klimagassutslipp i transportsektoren og gi økte reisevalgsmuligheter for Nord-Norge.

Nordlandsbanen er hovedlinjen i Nord-Norsk jernbanetransport og har 491 tusen påstigninger årlig. Dette mener AUF i Nordland gir rom for forbedringer. Saltenpendelen er et kollektivtilbud som betjener Bodø, Fauske og Saltdal med hensikt om å skape en sammenknyttet bo- og arbeidsregion. Dette gir innbyggerne valgmuligheter ved å kunne bo i det området de ønsker, men samtidig ha tilgang på arbeid et annet sted i regionen. Tilbudet har 115 tusen påstigninger i året og er dermed nesten en fjerdedel av den totale bruken av tog som transportmiddel i Nordland. Vi ønsker å tilrettelegge for økt bruk av Saltenpendelen og ønsker en styrking av kapasiteten. AUF i Nordland er dog inneforstått rundt utfordringene ved øke antallet avganger på enkeltsporstrekninger med hensyn til plass. Vi vil derfor styrke Saltenpendelen med en ekstra vogn per avgang. Dette vil øke kapasiteten, men til en overkommelig pris.

Det har over lengre tid vært utfordringer med Nordlandsbanen knyttet til tap av reinsdyr på grunn av påkjørsel. Dette fører til dobbelt samfunnsøkonomisk tap ved tap av verdier, men også utgifter knyttet til erstatning overfor reieiere. Vi mener tap av dyreliv er tragisk og unødvendig. Vi vil sikre økonomiske midler til sikring av jernbanestrekningen. Dette er samfunnsøkonomisk gunstig og vil forhindre unødig tap av dyreliv.

AUF i Nordland er skeptiske til at jernbanestrekningen fremdeles er driftet på fossilt drivstoff. Vi ønsker en rask utfasing av togsettet med fossilt drivstoff og er svært positive, men ikke fastlåst til ideen om hydrogendrevet drivstoff. Det som er viktig for oss er å komme over på miljøvennlig drivstoff.

AUF i Nordland vil:

- Bygge dobbeltspor langs Ofotbanen.
- Utrede muligheten for jernbane langs Lofotveggen med tilkobling til Ofotbanen
- At Norge skal inngå samarbeid med Finland for realisering av jernbane til Kirkenes fra grensen.
- Utfase fossilt drivstoff på jernbane i Nord-Norge innen 2030.
- Sikre Nordlandsbanen mot tap av dyreliv
- Øke kapasiteten på Saltenpendelen

3.2 Veibanen

Nordland er et langstrakt fylke der behovet for et solid veinett er stort. Spredt bosettingsmønster gjør at det ikke alltid er hensiktsmessig og utbygge kollektivtransport. I tillegg til dette er vi et eksportfylke der størsteparten av varetransporten foregår på vei. AUF i Nordland ønsker at veinettet i Nordland skal møte behovene til både næringslivet og innbyggere i hele fylket, uavhengig om veien drives av kommunen, fylkeskommunen eller staten.

AUF i Nordland ønsker å knytte hele landet sammen fra Svinesund til Kirkenes uten at det skal være behov for ferge. I dag er det bare ett punkt langs E6 som krever fergeforbindelse og det er mellom Bognes og Skarberget i Nordland fylke. Derfor er det ønskelig å se på alternativer som gjør denne strekningen fergefri i form av tunnel eller andre løsninger.

Nordland er i dag ikke tilrettelagt for bruk av elbiler i utkantene. Derfor ønsker AUF i Nordland at det skal stimuleres til utbygging av flere ladestasjoner i Nord-Norge med mål om minimum en ladestasjon i hver kommune.

Nordland Fylkeskommune driver i dag 4113 kilometer med fylkesvei mens staten driver kun 1225 kilometer fylkesvei. Nordland er det fylket i Nord-Norge med klart mest fylkesvei mot Finnmarks 1500 kilometer og Troms 1729 kilometer. Dette gir vår fylkeskommune et stort kostnads- og forvaltningsansvar over veiene. Derfor ønsker AUF i Nordland at fylker som har større mengde fylkesveier skal få økte overføringer fra statsbudsjettet for å imøtekomme disse utfordringene.

Rassikring av rasutsatte veier i Nord-Norge bør være en prioritet når det bevilges midler til veiprosjekter, uavhengig om veien er kommunal, fylkeskommunal eller statlig eid. Derfor setter AUF i Nordland et ambisiøst krav om at samtlige rasutsatte veier i Nord-Norge skal være rassikret før 2030

AUF i Nordland vil:

- Jobbe for en fergefri E6
- Gi økte bevilgninger over statsbudsjettet til fylker som en betydelig mengde fylkesveier
- Ha flere ladestasjoner i Nordland
- At samtlige rasutsatte veier i Nord-Norge skal være rassikret før 2030

3.3 Lufttransport

Avinor opererer i dag 25 trafikkerte flyplasser i Nord-Norge pluss en heliport på Værøy. Vi er på mange måter en landsdel på vinger. Uten kortbanenettet hadde ikke det moderne Nord-Norge eksistert slik det gjør i dag. med en kaotisk og utydelig anbudsrunde på FOT-rutene under forrige anbudsrunde er det viktig at Nordland gir tydelig signaler om hvordan vi ønsker å legge opp luftfarten i nord.

Utslippene fra innenriks luftfart utgjør en svært liten andel av Norges totale utslipp, bare 2,4% av Norges totale utslipp kommer fra luftfart. Likevel er det viktig å jobbe for utslippskutt i næringen. Derfor ønsker AUF i Nordland at Bodø kommune skal forsøke å opprette et samarbeid med Bodø Flyklubb og Avinor for å gjøre Bodø til en forsøkskommune på elektriske småfly. Utviklingen av elektriske fly som er egnet til privat bruk har gått den siste tiden gått svært fort etter at Avinor gikk til anskaffelse av et elektrisk småfly. Bodø har et stort og aktivt småflymiljø som kan brukes i utviklingen av elektriske småfly. Disse flyene kan som nevnt over kan egnes seg til privat bruk eller opplæring av nye piloter.

Et av tiltakene som kan gjøres for å raskt gjøre luftfarten mer bærekraftig er å opptrappe bruken av biodrivstoff i industrien. I dag er det svært begrensede muligheter for flyselskapene å benytte seg av biodrivstoff. Derfor ønsker AUF i Nordland at noen sentrale lufthavner i Nord-Norge skal tilby biodrivstoff fortrinnsvis Bodø Lufthavn, Tromsø Lufthavn Langnes, Harstad/Narvik Lufthavn Evenes og Svalbard Lufthavn Longyear.

Luftfarten har opplevd store økninger i avgifter etter at Solberg-regjeringen tok over makten i 2013, med begrunnelsen om at det skulle gi en klimagevinst. Dette har ikke regjeringen oppnådd og distriktene i Nord-Norge kom dårlig ut av dette. Derfor ønsker AUF i Nordland å legge om avgiftene i luftfarten på en måte som er mest hensiktsmessige for distriktene. AUF i Nordland ønsker at de første 10 tonn på startavgiften blir fritatt slik at selskap som opererer på kortbanenettet får redusert avgiftens mens større fly som opererer på lengre ruter fortsatt må betale denne. AUF i Nordland ønsker også at flypassasjeravgiften skal avvikles på innenriksruter men at den fortsatt skal eksistere på utenriksruter.

FOT-rute ordningen har bidratt til å sikre flytilbudene på kortbanenettet i hele landet og det er en ordning AUF i Nordland mener det er svært viktig å videreføre. Ordningen må sikre et riktig antall flyavganger fra kortbanenettet og må være fleksibelt for næringslivet og befolkningen. Under anbudsrunder så må også lokal tilhørighet vurderes og hvor mange arbeidsplasser

operatøren kan gi regionen i form av for eksempel vedlikeholdsarbeid og baser for selskapet som operere rutene.

Nordland er et fylkeskommune i omstilling og det krever også justeringer flyplasstrukturen i fylket derfor ønsker AUF i Nordland storflyplass i Lofoten og Helgeland. Dette for å øke flykapasiteten og gi mulighet for flere direkteflyvninger, noe som er nødvendig hvis vi skal være et turistfylke. AUF i Nordland støtter også ny by ny flyplass-prosjektet i Bodø.

Dagens marked for sjømat krever leveranse av stadig ferskere fisk, for mange kunder spesielt i Asia er det ønske om at norsk laks skal være slaktet mindre en 24 timer før den er på en middagstallerken i det fjerne østen. Dette har gitt behovet for flyfrakt av norsk fisk ut i den store verden. Derfor ønsker AUF i Nordland at Avinor prioriterer å bygge sjømatterminaler på flyplasser i Nordland der det er hensiktsmessig. Det er ønskelig at dette skal gjøres i samarbeid med næringen og Avinor.

AUF i Nordland vil:

- Styrke FOT-rute ordningen for å sikre fleksibilitet til næringslivet og befolkningen
- At lokale arbeidsplasser skal bli et vektlagt kriterium i anbudsrunden til FOT-rutene.
- At biodrivstoff skal bli tilgjengelig på større flyplasser i Nord-Norge
- At det skal opprettes et samarbeidsprosjekt mellom Bodø kommune, Avinor og Bodø flyklubb om anskaffelse av elektriske småfly
- Avvikle flyseteavgiften på innenriks flytrafikk.
- Avvikle startavgift på fly under 10 tonn
- At det skal bygges storflyplass på Helgeland og i Lofoten
- Stille positiv til ny by ny flyplass-prosjektet i Bodø
- At det skal bygges en fraktterminaler som egner seg for eksport av sjømat på stor flyplasser i Nordland der det er hensiktsmessig.

3.4 Skipstrafikk

Få ting er så synonymt med Nord-Norge som skipstrafikken. Langs hele kysten fraktes malm, betong, olje og varer opp til Russland og ned til kontinentet. Norge er en sjøfartsnasjon og det er spesielt synlig i Nord-Norge. Sjøtransporten binder landsdelene sammen og for mange øysamfunn er det eneste kommunikasjonsmulighet. En så høyt trafikkert kystlinje setter krav til oppdaterte reguleringer, høy beredskap og omfattende tilrettelegging innen infrastruktur. AUF i Nordland ser håpefullt på mulighetene, men er ikke blinde på utfordringene som kan oppstå.

Hurtigruten er for mange innbyggere langs kysten et kjært syn og oppfyller et viktig samfunnsoppdrag gjennom passasjer- og godstransport. Fra 2021 vil Hurtigruten dele kystruten med Havila. AUF i Nordland mener anbudsordningen vedrørende kystruten er hensiktsmessig og må bevares videre. Likevel ønsker vi ved neste anbudsprosess et sterkere miljøperspektiv. Alle sektorer må bidra til utslippskutt for å nå klimamålene og unngå temperaturøkning til to grader celsius. Her må de kommunale havnene være med på laget og tilby landstrøm ved sine havner. Bare i felleskap og samarbeid kan vi løse klimautfordringene.

AUF i Nordland ser med uro på meldingene om vilkårlige registrasjonsbytter på innenlandsreiser fra Norsk Ordinært Skipsregister (NOR) til Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS) med mål om å unngå norsk tariffønn. Dette er en uheldig utvikling som må stanses umiddelbart. AUF i Nordland krever at norskregistrerte skip som opererer utenfor kravene til NIS beholdes i NOR. Vi krever norsk lønn og regelverk for norske skip som opererer i norsk farvann.

Nordland fylkeskommune, med støtte fra ENOVA, er i gang med tidenes miljøsatsing innen fergetransporten. Alle ferger langs fylkesvei 17 skal bli null- eller lavutslippsfartøy med påfølgende oppgradering av nødvendig infrastruktur. Dette er en svært gledelig utvikling og AUF i Nordland er ivrige til å utvide arbeidet til resterende ferger i landsdelen. Vi ønsker en opptrapping på de resterende fergestrekningene i Nord-Norge. I sammenheng med den grønne utviklingen innen fergetransporten ønsker vi, så fort teknologien tillater det, en lignende oppgradering av hurtigbåtene.

Havnene i Nord-Norge har en meget viktig rolle i transporttilbudet for regionen. AUF i Nordland mener havnene har en så viktig samfunnsstrategisk rolle at eierskapet må ligge i det offentlige også i fremtiden.

AUF i Nordland bekymret over den økende kostnadsutviklingen for fylkeskommunal sjøtransport som møtes med redusering i statlige overføringer til fylkeskommunen. Vi ønsker å endre den statlige fordelingsnøkkelen slik at den tar bedre hensyn til fylker med høy andel av hurtigbåter og ferger. Storsamfunnet må, i større grad, ta hensyn til geografi. Vi ønsker levelige kystsamfunn.

AUF i Nordland vil:

- Beholde anbudsordningen på kystruten, men inkludere strengere miljøkrav
- Kreve tilbud om landstrøm ved alle havner i Nord-Norge innen 2030
- Håndheve NOS-regelverket og forhindre lønnsdumping ved vilkårlig registerbytte til NIS.
- Trappe opp satsingen på miljøvennlige ferger
- Innfase, så fort som teknologien tillater, miljøvennlige hurtigbåter på fylkeskommunale ruter
- At større havner skal fremdeles eies av det offentlige
- Øke den statlige kompenseringen i statsbudsjettet til fylker med høy grad av hurtigbåter og ferger

4.0 Befolkning og bosetting

Den nordnorske befolkningen er variert og mangfoldig. Bosettingen i regionen er spredt over over et stort areal. AUF i Nordland er positive til bosettingsmønsteret som har oppstått, men er bekymret over finansieringsgrunnlaget for likeverdig velferdstilbud i et slikt mønster. Flere kommuner i landsdelen er i gang med samlokaliseringstiltak innen skole- og helsesektoren. Dette er ofte hensiktsmessige og økonomisk nødvendige tiltak. AUF i Nordland mener ansatte og brukere må lyttes til i slike prosesser. Vi anbefaler og vil jobbe for en økt bruk av organisasjonsformen Interkommunalt Selskap, der det er hensiktsmessig. Samarbeid på tvers av kommunegrensene kan oppnå et likeverdig velferdstilbud, men med redusert kostnad.

Det er implementert flere økonomiske tiltak for å øke bosettingen og rekrutteringen til nordlige distrikter. Finnmarksfradraget er et skattefradrag på inntektsskatt for skattytere i Finnmark og Nord-Troms. Statens lånekasse har en flat sats til alle som bosetter seg i dette området og har ytterlige gjeldssletting for spesifikke yrker i enkelte kommuner. Slike tiltak gjør bosetting i distriktet mer attraktivt og gir mindre kommuner tilgang på nyutdannede. AUF i Nordland ønsker å beholde Finnmarksfradraget i dagens form, men utvide andelen kommuner som inngår i ordningen for sletting av studiegjeld til leger og lærere. Flere nordlandskommuner sliter med rekrutteringen av kvalifiserte leger og lærere.

AUF i Nordland vil:

- At kommunene i større grad bruker organisasjonsformen Interkommunalt Selskap.
- Beholde Finnmarksfradraget
- Utvide andelen kommuner som inngår i ordningen for sletting av studiegjeld til leger og grunnskolelærere

4.1 Videregående opplæring

Kunnskap er vår viktigste forutsetning for et levedyktig Nord-Norge. Fellesskolen skal gi opplæring til elevene og gjøre dem forberedt til arbeidslivet. Skolen er en arbeidsplass og arena hvor en betydelig mengde personer bruker store deler av dagen sin. Dette setter kvalitetskrav til

arbeidsmiljø og rutiner. Fremtidens arbeidsliv vil ha høye kompetansekrav og andelen jobber for ufaglærte vil synke. Dermed vil videregående skolegang være avgjørende for mulighetene senere i livet. AUF i Nordland mener frafallet i videregående må tas tak i og ønsker en fremoverlent skolepolitikk.

På bakgrunn av det spredte bosettingsmønsteret er det helt nødvendig med en desentralisert skolestruktur. Tilgang på skole er en avgjørende faktor for ny bosetting i distriktet. AUF i Nordland ønsker ikke videregående skoler utelukkende i regionssentrum, men sikre utdanningstilbud i distriktene. Dette er avgjørende for rekruttering til distriktsarbeidsplassene. Det er likevel nødvendig å ta hensyn til elevgrunnlaget og de kostnadmessige utfordringene knyttet til drift av skoler. Det må derfor være et hensiktsmessig elevgrunnlag for å drive et tilbud i området.

Det kan være utfordrende for elever som blir nødt til å flytte fra hjemstedet på grunn av skoleplass. Her er det nødvendig at skolen og vertskommunen tar elevene godt imot og skaper gode forutsetninger for skolegangen. AUF i Nordland mener kommunene må være sitt ansvar bevisst og bygge hybelhus som elevene kan bo i. Et eget fellesskap for borteboende elever vil kunne gjøre hverdagen lettere og sørge for færre frafall. Leieprisen for en enhet må også være overkommelig og dermed forhindre barn fra lavinntektsfamilier mister tilgang på sin ønskede utdanning. Dette forhindrer sosial ulikhet og skaper sosial mobilitet.

På bakgrunn av det økende elevgrunnlaget i Bodø anser AUF i Nordland det som nødvendig å realisere Rønvik videregående skole. Vi er skeptiske til fremstillingen av skolebyggingen som nedleggelse i distriktene for å sentralisere i Bodø. Antall elever legger grunnlaget for skoletilbud i området.

I de siste årene har det vært en kraftig oppgradering av skolebyggene i regionen. Dette er svært gledelig for AUF i Nordland. Vi ønsker derimot i fremtiden å unngå skippertak innen oppussing og oppgradering av skolebygg. Vi mener det er nødvendig å etablere en rullerende oppussings-

og oppgraderingsplan for videregående skolebygg, slik at fylkeskommunen er forberedt lang tid i forveien. AUF i Nordland ønsker at alle fremtidige skolebygg skal være plusshus og laget i massivt tre.

Etter skoletid brukes skolebyggene i liten grad og dette mener AUF i Nordland er uheldig. Skolebyggene har gode lokaler og kan være fantastiske samlingspunkt for klubbaktiviteter. Vi mener skolebyggene må gjøres tilgjengelige for allmennheten på kveldstid. I tillegg arrangerer flere ungdomsorganisasjoner regionale kurs i helgene og har ikke råd til hotellovernatting for sine deltakere. Videregående skolebygg fungerer utmerket til slik aktivitet og bør i større grad bli gjort tilgjengelig for å tilrettelegge for ungdomsaktiviteter.

AUF i Nordland er positive til skoler som består av både studiespesialiserende og yrkesfaglige linjetilbud. Dette forhindrer dannelsen av A- og B-skoler i folkets øyne, men skaper heller et bilde av likeverdige studieretninger. Det fylkeskommunale studietilbudet bør gjenspeile fremtidens behov i næringslivet og offentlige virksomheter. Vi skal ikke utdanne ungdom til arbeidsledighet, men gi dem kompetanse og ferdighetene for å lykkes i livet. Med de økte interessen for nordområdene vil internasjonal samarbeid og handel øke. AUF i Nordland ønsker å forberede de nordnorske ungdommene på livet i en internasjonal verden. Derfor ønsker vi å tilby russisk og mandarin som fremmedspråk i den videregående skolen.

Helsesykepleieren i den videregående skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud som benyttes av mange elever. Den lave dekningsgraden er derimot en stor utfordring. Mange elever i den videregående skolen kan oppleve en tøff og komplisert hverdag. Ungdom kan sitte på mange spørsmål om psykisk og seksuell helse, men sliter med tilgang på rådgivning.

Helsesykepleierordningen i den videregående helsetjenesten er drevet av vertskommunen og ikke av fylkeskommunen, men fylket tar ansvar enkelte steder hvor kommunen selv ikke har mulighet. AUF i Nordland ønsker å øke dekningsgraden til å følge de nasjonale anbefalingene fra helsemyndighetene. Som konsekvens av de nye nasjonale fraværsreglene har fastlegekontorene opplevd en massiv økning fra elever som har behov for dokumentasjon på

fravær. Dette har ført noen steder til en praksis hvor fastlegekontoret nekter time for å dokumentere fravær, med mindre advarsel er tilsendt. AUF i Nordland er svært skeptiske til en slik praksis og mener den bør fjernes.

Over seks prosent av norske elever, mer enn 50 tusen elever, blir mobbet hvert år. Mobbing er et reelt samfunnsproblem som må kraftig motarbeides. Det er et faktum at mobbing kan føre til psykiske problemer, angst, depresjoner og stoffmisbruk. Etter initiativ fra elevrådet ved Bodø videregående skole ble Mobbeknappen, et varslingstiltak mot mobbing, innført for første gang i Norge. Tiltaket har vært svært positivt og har opplevd mye oppmerksomhet. AUF i Nordland er stolte over tiltaket og ønsker å eksportere tiltaket til resten av landet.

Elev-, lærling- og mobbeombudet i Nordland har en svært viktig oppgave når det kommer til å ivareta elever og lærlingers rettigheter og psykososiale miljø. Nordland var det første fylke som opprettet en slik ordning i 1996. Noe AUF i Nordland er stolte av. Dette er en ordning som er svært viktig å ivareta og styrke slik at ombudene kan møte fremtidens behov.

I dag står mange yrkesfagelever uten læreplass og AUF i Nordland mener dette er en skam. Vi ønsker alle elever muligheten til å fullføre sin skolegang og begynne i arbeidslivet. Derfor har lærlingplasser vært en viktig kampsak for AUF i Nordland. Telemarksmodellen og seriøsitetsskravene har vært en god begynnelse til å bruke offentlige innkjøp for å skaffe flere lærlingplasser. Vi mener det må være et statlig krav at alle offentlige virksomheter og anbud skal inkludere minst syv prosent av arbeidende timer skal være utført av lærlinger.

AUF i Nordland ser med stor interesse bruken av lærlingråd i andre fylker. Deres oppgave er å sikre medvirkning i behandling av fylkeskommunale saker og være et talerør for lærlingenes interesser. I Trøndelag oppnevnes medlemmene av LO, YS, EO, Ungdommens fylkesutvalg og fylkestinget. Vi ønsker at de nordnorske fylkeskommunene innhenter erfaring fra Trøndelag Fylkeskommune og oppretter egne lærlingråd.

I Nordland er det ikke fraværsgrensen alene som har fått ned frafallet, men en rekke politiske tiltak iverksatt av Arbeiderpartiet på fylkestinget. Disse politiske tiltakene kalles for Nordlandsmodellen. Nordland fylke jobber målrettet inn mot kommuner og lærebedrifter for å sikre at alle som er kvalifisert til en lære plass får dette. Fylket har i større grad begynt å tilpasse utdanningstilbudene etter behovene i arbeidslivet, slik at unge ikke utdanner seg til ledighet eller flytter fra kommunen eller fylket. Skolene driver også en tettere oppfølging av den enkelte elev for å sikre at eleven møter opp og deltar i undervisningen. AUF i Nordland mener dette er en svært god modell som bør eksporteres til andre fylker i landet.

AUF i Nordland vil:

- Opprettholde et desentralisert skoletilbud, men være realistisk med tanke på elevgrunnlaget
- Opprette kommunale hybelhus for elever på videregående som må flytte
- Innføre en rullerende oppussingsplan for videregående bygg
- At nye skolebygg skal være plusshus og laget i massivt tre
- I større grad gjøre skolebyggene tilgjengelige på kveldstid og helgene
- Videreføre blandede skoler av yrkesfaglig og studieforberedende studieretninger
- Tilby studieretninger etter det lokale behov og forutsetninger
- Tilby Russisk og Mandarin som fremmedspråk
- Oppnå en dekningsgrad på en helsesykepleier per 500 elever i den videregående helsetjenesten
- Endre praksisen som nekter elever tilgang på fastlege uten advarsel for høyt fravær
- Utvide mobbknappen til resten av landet
- Styrke elev-, lærling- og mobbeombudet
- At syv prosent av arbeidede timer i alle offentlige virksomheter og anbud skal være utført av lærlinger
- Vurdere muligheten for fylkeskommunale lærlingråd
- Ferdigstille Nordlandsmodellen og eksportere modellen til øvrige fylker

4.2 Universitetene og regionen

Det er i dag to universiteter i Nord-Norge, Nord universitet og UiT Norges Arktiske Universitet. Disse to utdannings- og forskningsinstitusjonene er svært viktig for vår landsdel med tanke på utvikling av kompetanse, bolyst og forskning.

AUF i Nordland ser svært negativt på at Nord universitet risikerer å miste sin universitetsstatus. Kvaliteten til universitetet er god nok og den forbedres stadig. AUF i Nordland ønsker at Nord universitet fortsatt skal ha universitetsstatus. AUF i Nordland mener at universitetet har et ansvar som går ut på å møte de behovene regionen har og ivareta hele fylkets interesser. Derfor mener AUF i Nordland at Nord universitet fortsatt skal ha en desentralisert campusstruktur.

Finansieringen til Nord universitet er i dag ikke tilfredsstillende. Finansieringsordningen belønner de større og de eldre universitetene mens universiteter i oppstartsfasen eller nye universiteter får mindre. Denne ordningen gjør at potensialet til Nord universitet ikke kan utnyttes til det fulle. Derfor mener AUF i Nordland at universitetene må likestilles og Nord universitet må få tilstrekkelig finansiering.

AUF i Nordland vil:

- Bevare og videreutvikle Nord universitet
- Bevare dagens campusstruktur på Nord universitet
- At universitetene skal likestilles og Nord universitet skal gis tilstrekkelig finansiering.

4.3 Helse

Nordlendinger lever bedre og lengre enn noen gang før. Mye av dette er takket vårt fantastiske helsevesen som består av ansatte i verdensklasse, i tillegg til solide tilbud nært folk og god beredskap både på vei, sjø og luft.

Altfor mange kvinner jobber ufrivillig deltid i helsesektoren i dag. Dette er en uheldig situasjon som AUF i Nordland ikke kan akseptere. Samfunnet har ikke råd til å ikke benytte seg av arbeidsføre mennesker i deltidsstillinger bare på grunn av tradisjon og ukultur i helsesektoren.

Man skal alltid ha respekt for de som ikke ønsker eller kan jobbe heltid, men sektoren har et stort reformbehov for å øke andelen heltidsstillinger. Bodø kommune gjennomfører en heltidsreform der flere i deltidsstillinger får heltid dersom de ønsker dette. Dette syns AUF i Nordland er bra. AUF i Nordland ønsker at samtlige kommuner i Nord-Norge gjennomfører en heltidsreform i helsesektoren.

Under forrige anbudsrunde til luftambulansen oppsto det en rekke uheldige situasjoner under anbudsprosessen som tilsier at det må gjøres politiske grep. Babcock vant anbudsrunden mot lufttransport og det førte til mye usikkerhet for både ansatte og brukere av tjenesten. Derfor mener AUF i Nordland at staten bør overta som drivere av luftambulansen og at denne tjenesten ikke lengre skal legges ut på anbud.

For å hindre en økt belastning på vårt helsevesen er det viktig at nordlands innbyggere har en god folkehelse. Men vi ser at befolkningen blir stadig tyngre og at livsstilssykdommer som diabetes type 2 er på fremmarsj. Det er en samfunnsoppgave å sikre god folkehelse hos befolkningen, derfor krever det en innsats fra det offentlige. Samtlige kommuner i Nordland og Nord-Norge forøvrig bør ha en konkret folkehelseplan om hvordan kommunen har tenkt å skape god helse hos sine innbyggere.

Som følge av den såkalte eldrebølgen vil det være bli behov for mer helsetjenester som gjennomføres av kommunene, altså kommunene må øke sin kapasitet. For å klare disse kostnadene må det tenkes nytt og man må benytte seg av ny teknologi. Derfor ønsker AUF i Nordland at kommuner i Nordland stiller seg positive til bruk av ny helseteknologi som kan gi bedre og mer kostnadseffektive tjenester til brukerne.

Nordland i dag uten et PCI-senter da det nærmeste senteret er i Tromsø. Dette blir det heldigvis en endring på da prosessen med å bygge et PCI-senter i Bodø har startet og skal etter planen ferdigstilles mot slutten av 2019. AUF i Nordland stiller seg positive til utbyggingen av et PCI-senter i fylket.

Dessverre ser man et økende behov for psykiske helsetjenester og feltet trenger stadig mer ressurser. Behovet for akuttberedskap innen psykisk helsevern eksisterer og det er derfor et behov for psykebiler i Nordland. Det er i dag ti byer og tettsteder som er definert som regionsentre i Nordland og AUF i Nordland vil at hvert regionsenter skal tilføres minst en psykebil.

AUF i Nordland vil:

- Stille seg positiv til utbyggingen av et PCI-senter i Bodø
- En psykebil i hvert regionsenter i Nordland
- At hver kommune i Nordland skal ha en folkehelseplan
- At kommuner i Nordland stiller seg positive til bruk av helseteknologi
- At alle kommuner i Nord-Norge gjennomfører en heltidsreform i helsesektoren
- At luftambulansen blir drevet av det offentlige

4.4 Andøy

Andøy kommune står overfor en omfattende omstillings oppgave i årene fremover. P8 flyene skal lokaliseres til Evenes flystasjon i løpet av kort tid. AUF i Nordland er svært uenig i at flystasjonen skal legges ned men mener samtidig at det er mest hensiktsmessig for Andøy-samfunnet å se fremover. Andøy er et kystsamfunn som har potensialet til å klare en omstilling over til andre næringer.

AUF i Nordland mener at det er statens oppgave å bidra til at Andøy klarer å omstille seg vekk fra forsvaret og over til andre næringer. Derfor mener vi at staten må bevilge tilstrekkelige omstillingsmidler til kommunen og vurdere om hvilke offentlige arbeidsplasser det kan være hensiktsmessig å legge til kommunen.

Forsvaret besitter i dag noen av de beste arealene i kommunen i og rundt flystasjonen. Skal forsvaret flytte fra Andøy mener AUF i Nordland at disse arealene må tilbakeføres til det sivile

så snart det er hensiktsmessig. I tillegg mener AUF i Nordland at forsvaret må redegjøre for når disse arealene skal frigis.

Andøy har et unikt kompetansemiljø på romfart gjennom Andøy space center. Dette miljøet må promottes internasjonalt og brukes aktivt av norske myndigheter til romforskning. Det bør også legges mer til rette for at norsk og utenlandsk næringsliv kan benytte seg av dette anlegget. AUF i Nordland vil at Andøy skal bli europaledende innen oppskyting av kommersielle satellitter.

AUF i Nordland vil:

- At Forsvaret snarest frigir sine arealer på Andøy flystasjon
- At det gis tilstrekkelig med omstillingsmidler til Andøy kommune
- Støtte opp om Andøy space center
- Bidra til at Andøy Space center blir europaledende i oppskyting av kommersielle satellitter

5.0 Kultur

Kultur handler om identitet og bosetning. Vi skal ikke bare ha noe å leve men også noe å leve for. Kultur skaper sterkere fellesskap i våre lokalsamfunn og skaper bosetningslyst. Kultur må heller ikke ses på bare som en utgift i budsjettene til kommunene og fylkeskommunen. Det mye næringsaktivitet rundt kulturlivet og det har en verdi i seg selv.

En viktig del av nordnorsk kultur er vår tilknytning til havet. Havet har livnært nordlendinger helt siden regionen ble bosatt. AUF i Nordland vil at Skrei Temapark i Vågan skal realiseres. AUF i Nordland vil også at hele fylket skal tas i bruk hvis Bodø blir europeisk kulturhovedstad i 2024 og at dette er en av prosjektene som skal fremheves.

Det er ikke et sted på jorden som er mer egnet til alpin VM enn Narvik. Med en bakke omgitt av vakker nordnorsk natur og et samlet Nord-Norge stiller seg bak Narviks ambisjoner om å arrangere alpin VM i 2027. alpin VM vil være en unik mulighet til å ikke bare promotere Narvik men hele landsdelen, Derfor ønsker AUF i Nordland at Nordland Fylkeskommune skal bidra til å realisere alpin VM i Narvik.

AUF i Nordland har med forbehold en positiv innstilling til internasjonale kulturarrangementer som arrangeres i landsdelen. Bodøs søknad om å bli europeisk om å bli europeisk kulturhovedstad i 2024 er noe AUF i Nordland stiller seg svært positive til. AUF i Nordland ønsker også at hele fylket skal tas i bruk under arrangementet.

Nordnorsk opera og symfoniorkester er et viktig samarbeidsprosjekt mellom kommuner i Nordland og Troms pluss de tre nordnorske fylkeskommunene. Dette viser at samarbeid om viktige kulturtilbud i nord kan fungere på tvers av kommuner og fylker. AUF i Nordland mener at dette orkesteret bør videreføres og sikres den nødvendige finansieringen også i fremtiden.

AUF i Nordland vil:

- Støtte opp om utbyggingen av SKREI temapark

- Jobbe for at Europeisk kulturhovedstad i 2024 blir Bodø
- Jobbe for alpin-VM i Narvik i 2027
- Jobbe for bedre kulturtilbud for unge i distriktene
- Bevare Nordnorsk Opera og Symfoniorkester med base i Tromsø og Bodø

6.0 Dialog i Nord

Nordland er inngangsporten til arktis og en region i Barents. I et historisk perspektiv har Barentsregionen vært preget av et godt samarbeidsklima på tvers av land med svært ulikt språk, kultur og politiske interesser. Dette har vært mulig på grunn av at man har ført en aktiv politikk med mål om god dialog og varig fred.

Det viktigste organet vi har når det gjelder samarbeid på internasjonalt nivå i arktis er Arktisk råd. Arktisk råd skal jobbe for samarbeid og koordinering av prosjekter mellom stater i arktis. Rådet fører flere faste programmer som for eksempel Program for beskyttelse av det marine miljø (PAME). AUF i Nordland mener at regjeringen bør fortsette å bruke dette organet aktivt i nordområdepolitikken.

Nordisk råd består av parlamentarikere fra de nordiske landene og er et organ som skal jobbe for tettere samarbeid i norden. AUF i Nordland mener at man må bruke dette organet mer aktivt enn tidligere til å fremme norske interesser i nordområdepolitikken. Klimaendringer bør være en prioritert sak hos nordisk råd og hvordan man kan finne arktiske løsninger på klimautfordringene.

Som en konsekvens av fremveksten av nye markeder har Nordland inngått en samarbeidsavtale med Zhejiang provinsen i Kina. Samarbeidet fokuserer på utveksling av studenter mellom Nordland og Kina, næringssamarbeid og bærekraftig utvikling. Samarbeidet må i økende grad få et klimafokus. Fokuset bør fortsatt ligge på hvordan vi kan bedre utnytte ressursene i havet og skape økt vekst i sjømatnæringen.

AUF i Nordland vil:

- At regjeringen fortsatt bruker Arktisk råd aktivt i nordområdepolitikken
- At regjeringen bruker Nordisk råd mer aktivt enn tidligere for å fremme norske interesser i nordområdepolitikken
- At Nordland fylkeskommune fortsetter og styrker sitt samarbeid med Zhejiang provinsen i Kina

6.1 Russlandspolitikk

Russland har stor betydning for hvordan vi tenker i nordområdepolitikken og det er vi som beboere av Nord-Norge som besitter både den teoretiske og praktiske kunnskapen om politikk som omhandler Russland. Nordland Fylkeskommune har siden 1987 hatt et konstruktivt og fruktbart forhold til våre naboer i øst. Norges forhold til Russland har bært preg av over 1000 år med samarbeid med et kort unntak under den kalde krigen. Det gode folk-til-folk samarbeidet som eksisterer primært mellom Finnmarkingene og beboerne på Kolahalvøya hadde ikke eksistert i samme grad uten kloke sosialdemokrater som Thorvald Stoltenberg, som ble kjent som Barentssamarbeidets far. Det eksisterer i dag flere svært gode tiltak for hvordan opprettholde den gode folk-til-folk samarbeidet som for eksempel Norsk-Russisk videregående skole i Murmansk og Barentssekretariatet.

Vårt forhold til Russland er likevel ikke rosenrødt og det er viktig å ta tak i de utfordringene som er mellom Norge og Russland. Vi tar fortsatt sterk avstand for den russiske okkupasjonen av Krimhalvøya og russisk militær aktivitet i østlige Ukraina. AUF i Nordland skal også alltid være en organisasjon som står opp for frihet, likhet og solidaritet uansett kjønn eller seksuell orientering. Derfor ser vi med stor bekymring på utviklingen av homofile og lesbiskes rettigheter i nabolandet. AUF i Nordland mener det er viktig å støtte opp om organisasjoner som kjemper for homofile og lesbiskes rettigheter i Russland, som for eksempel Barents Pride som er den eneste norsk-russiske pridefestivalen som arrangeres i Kirkenes.

At Troms og Finnmark fylke slås sammen er en realitet vi må ta inn over oss. Selv om vi er skeptiske til regionreformen må vi likevel se på mulighetene en slik sammenslåing kan gi oss når

det kommer til samarbeidet mellom Norge og Russland. Det vil være klokt å gi nye Troms-Finnmark en særskilt rolle i Norsk Russlandspolitikk.

Norsk-Russisk videregående skole er et folk til folk samarbeid som nå er inne i sitt ellefte år. prosjektet er et samarbeid mellom Troms fylkeskommune underlagt Kongsbakken videregående skole og Murmansk oblast og skolen har beliggenhet i Murmansk. Fra norsk side er skolen finansiert over statsbudsjettet noe som gir mulighet for at elever fra hele landet har mulighet til å ta del i dette samarbeidsprosjektet ikke utelukkende elever fra Troms. AUF i Nordland mener denne ordningen fungerer svært godt og at det er viktig at ordningen videreføres slik den er i dag.

AUF i Nordland vil:

- Videreføre Norsk-Russisk videregående skole i Murmansk og at skolen fortsatt skal være en avdeling av Kongsbakken videregående i Tromsø
- Sikre god økonomi til Barents Pride
- Opprettholde dagens regelverk i forhold til grenseboerbevis
- Gi nye Troms-Finnmark fylkeskommune en særskilt rolle i Norsk-Russisk samarbeid

6.2 Urfolkspolitikk

Det ligger i vår bevegelse å sikre at urfolk kan utøve sitt språk og kultur. Det er viktig at den samiske befolkningen i nord får ta vare på sine tradisjonelle næringer og utøve sitt språk. Vi har dessverre en mørk historie i Norge og i vårt parti om hvordan vi har behandlet vårt urfolk.

Barnevernet har i dag ikke tilstrekkelig forståelse for samisk kultur og samiske barns behov. Et barn har rett på utøvelse av eget språk og kultur. Derfor mener AUF i Nordland at det må jobbes mer aktivt for å rekruttere samiske fosterfamilier for å ivareta samiske barns rettigheter. AUF i Nordland vil også jobbe for at samiske barn og unge skal sikres reell mulighet til språkopplæring og språkutøvelse i skolehverdagen.

Møte mellom det offentlige Norge og samiske interesser er ikke alltid like vellykket. Som oftest opptrer norske myndigheter seriøst og ansvarlig mot sine innbyggere, men der forekommer politiske eller administrative feil. Dette er uheldig, men det vil være umulig å bygge et helt feilfritt system. Derfor ønsker AUF i Nordland at det samiske perspektivet styrkes i sivilombudsmannens arbeid.

Helsevesenet i Nord-Norge har ikke tilstrekkelig kompetanse når det gjelder samer. Samisk er et likeverdig med norsk. Som samisk pasient er det traumatiserende å ikke kunne forklare sine helseproblemer på sitt språk, spesielt når man bare kan snakke samisk av for eksempel demens. Dermed vil AUF i Nordland arbeid med å få samisk tolk på UNN, Nordlandssykehuset, Helgelandssykehuset og Finnmarkssykehuset.

Det kreves en økt satsning på samisk språk. Unesco klassifiserer sørsamisk som et alvorlig truet språk, og man antar at under halvparten av sørsamene behersker språket. Norge må ta ansvar for å bevare og videreutvikle sørsamisk. Derfor vil AUF i Nordland støtte opp om det igangsatte arbeidet med sørsamisk språksenter i Hattfjelldal. AUF i Nordland ønsker også flere samiske språk utdanning på høyskole og universitet, spesielt på lærer og lektorutdanning.

AUF i Nordland vil

- Oppfylle krav om god samisk språkopplæring til alle samiske barn og unge.
- Jobbe for å skaffe flere samiskspråklige fosterfamilier.
- Styrke det samiske perspektivet i sivilombudsmannens arbeid
- Støtte det igangsatte arbeidet med sørsamisk språksenter i Hattfjelldal
- Flere samiskspråklige utdanningslinjer på universitet og høyskole.
- Samiskspråklig tolk på Nordlandssykehuset, Helgelandssykehuset og Finnmarkssykehuset

6.3 Nord i Europa

Nordland er et eksportfylke og er avhengig av at bred tilgang til internasjonale markeder. EU er med en solid margin vår største handelspartner og Brussels syn på arktis er i positiv endring.

Brussel har i et historisk perspektiv sett på arktis som et verneområde og ikke som en region med høy grad av næringsutvikling og aktivitet. Dette er heldigvis i ferd med å endre seg, og mulighetene som følger må vi benytte oss av. AUF i Nordland mener at det ville vært

EU har satt seg som mål at alle innbyggere i EU og EØS skal ha tilgang til gratis wifi i det offentlige rom som parker og torg. For å nå dette målet har EU startet et initiativ som heter WiFi4EU. Dette initiativet har som oppgave å bevilge penger til kommuner i EU og EØS sonen til installering av gratis wifi. AUF i Nordland ønsker å oppfordre alle nordnorske kommuner til å søke på midler fra dette initiativet for å bygge ut gratis wifi.

EØS avtalen er selve ryggraden i norsk økonomi og avtalen gir oss en solid markedstilgang til Europa. Det er få internasjonale avtaler og traktater som kan hevdes at er like god som Norges handelsavtale med EU. AUF i Nordland mener det vil være katastrofalt for Nordland skulle Norge meldt seg ut av avtalen. Derfor mener AUF i Nordland at Norge fortsatt skal være en del av EØS avtalen. Som motvekt mot fremveksten av høyrepopulisme mener AUF i Nordland at det er svært viktig sosialdemokrater må bruke tid på å snakke varmt om EØS og andre internasjonale institusjoner.

Politikken må legge tilrettelegge for næringsvirksomhet i hele landet og eksportnæringen i nord. Sjømatnæringen i nord taper opptil flere millioner hvert år på at tollstasjonen over Bjørnfjell holder nattestengt. Dette mener AUF i Nordland er uholdbart og ønsker at det ses på muligheten for å holde Bjørnfjell tollstasjon døgnåpent.

Nordnorsk tilstedeværelse i Brussels sikres gjennom Nord-Norge kontoret i Brussel. Kontoret eies av de tre nordnorske fylkeskommunene og de jobber med politiske saker i EU-systemet som er relevant for Nord-Norge. AUF i Nordland mener denne tilstedeværelsen i Brussel er svært viktig for Nordland og mener dette kontoret bør videreføres.

AUF i Nordland vil:

- Fortsatt være en del av EØS avtalen
- Bevare Nord-Norge-kontoret i Brussel
- Anbefale nordnorske kommuner å søke på midler fra WiFi4EU-initiativet
- Døgnåpen tollstasjon ved Bjørnfjell

6.4 Nordnorsk samarbeid

AUF i Nordland er skeptiske til regionreformen og tvangssammenslåing, spesielt i kommuner og fylker med store geografiske avstander som Troms og Finnmark fylkeskommune. Likevel bør det jobbes for hvordan sammenslåingen kan skape muligheter for folk og næringsliv i nord samt vurdere hvilke nye oppgaver Troms-Finnmark fylkeskommune bør få.

Den nye fylkeshovedstaden i Troms-Finnmark fylke vil med stor sannsynlighet ligge i Tromsø. Selv om det er noe ukjent hvordan strukturen på den nye fylkeskommunen vil bli er det en fare for at Vadsø kommune vil miste et antall offentlige arbeidsplasser. Derfor vil AUF i Nordland at staten skal kartlegge hvilke offentlige arbeidsplasser som kan legges til Vadsø.

Det politiske konfliktnivået i Nord-Norge er for høyt. Både på tvers av kommunegrenser internt i fylkene men også på tvers av fylkesgrensene. Muligheten for politisk gjennomslag er større om man står samlet enn hvis man er delt. Derfor mener AUF i Nordland mener at en slik situasjon ikke er holdbar og at konfliktnivået bør senkes. AUF i Nordland mener derfor at folkevalgte bør aktivt jobbe for å redusere konfliktnivået mellom kommuner og fylkeskommuner.

AUF i Nordland vil:

- Styrke nordnorsk råd og at sametinget skal inkluderes i saker som angår dem
- Kartlegge hvilke nye offentlige arbeidsplasser som kan legges til Vadsø hvis sammenslåingen gjennomføres
- Vil jobbe aktivt for å redusere det politiske konfliktnivået i Nord-Norge

7.0 Suverenitet

Norsk suverenitetshevdelse og beredskap er det viktigste innenfor nordområdepolitikken. For å klare dette kreves det en kombinasjon av diplomati og en tydelig militær tilstedeværelse i nord som virker avskrekkende. Svalbardpolitikken må være dialogbasert men håndfast, men fokus på at område fortsatt skal være underlagt norsk kontroll. God beredskap til sjøs er helt grunnleggende for å ivareta sikkerheten til befolkningen her nord. Kystvakten må derfor være i stand til å utføre de oppdragene de er satt til og med kort responstid.

7.1 Svalbard

Svalbard er Norges nordligste territorium og forvaltningsområde. Området tilfaller Norge gjennom Svalbardtraktaten som ble formet i 1920. Området er blitt et symbol på samarbeid mellom flere stormakter i arktis. AUF i Nordland mener det er viktig at dette området fortsatt forvaltes av norske myndigheter uansett hvilken stat som har størst næringsvirksomhet på Svalbard. AUF i Nordland støtter opp om Svalbardtraktatens innhold spesielt med tanke på at det ikke skal drives militær aktivitet i området.

Kullproduksjon har tradisjonelt sett vært den største og viktigste næringen på øyriket, kull er også strømkilden til de norske og den russiske bosetningen. AUF i Nordland mener at kullproduksjon må fases ut men ikke før alternativer næringer og alternativer kilder til strøm er funnet. AUF i Nordland mener det er viktig å bygge videreutvikle arktisk turisme i området men at dette må være bærekraftig og ikke påføre lokalsamfunnet og naturen for stor belastning. Det er også viktig å styrke forskningsmiljøene og universitetssenteret på Svalbard.

Svalbard globale frøhvelv inneholder en samling av frø fra hele verden som en beredskap hvis det skulle skje katastrofer eller andre hendelser som går ut over økologien til et land eller en region. AUF i Nordland vil at norske myndigheter fortsetter å støtte opp om og videreutvikle dette anlegget. I tillegg mener AUF i Nordland at verdens kunnskapsbank bør legges til Svalbard.

Selv om vi skal iverksette de tiltakene som må til for å unngå de verste klimaendringene er det dessverre et faktum at klima er i endring, men vi må likevel se de mulighetene vi har. Det vil i fremtiden åpne seg en mulighet for å benytte seg av nordøstpassasjen til kommersiell skipstrafikk. Dette vil kutte distansen mellom øst og vest betraktelig. Varer til og fra land som Kina og Japan kan legges til denne nye og kortere ruten. Svalbard ligger strategisk i dette området og AUF i Nordland mener at det vil være strategisk å legge en transithavn i området med tørrdokk.

AUF i Nordland vil:

- Videreføre norsk kullproduksjon på Svalbard i en overgangsperiode til andre næringer.
- Opprette verdens kunnskapsbank på Svalbard
- Videreføre frøbanken på Svalbard
- Ta i bruk ny teknologi for å avdekke fremtidens energibehov på Svalbard
- Beholde norsk råderett over Svalbard i henhold til Svalbardtraktaten
- Beholde Svalbard som demilitarisert sone
- Bygge videre arktisk turisme og forskningsmiljøet på Svalbard.
- I høyere grad inkludere Svalbard i regjeringens nordområdepolitikk.
- Utrede mulighet for transithavn med tørrdokk på Svalbard

7.2 Forsvaret

Forsvaret har alltid hatt en tydelig tilstedeværelse i nord og AUF i Nordland ser viktigheten av å bevare og videreutvikle forsvaret i nord. For å gjennomføre de tiltakene det er behov for å forsvaret er det nødvendig å oppruste det norske forsvaret og at minimum 2% av Brutto Nasjonalprodukt skal gå til forsvaret.

Kystvakten står i dag uten helikopterkapasitet noe AUF i Nordland ser svært alvorlig på. en av kystvaktens oppgaver er å drive søk og redning noe som er svært vanskelig uten tilgang på helikopter. Derfor krever AUF i Nordland at kystvakten tilføres helikopterkapasitet snarest.

AUF i Nordland støtter punktet i forswarets langtidsplan om delt helikopter løsning mellom Bardufoss og Rygge. Helikopterbasen på Bardufoss må også være av en betydelig størrelse og krever derfor at 9 helikoptre fortsatt blir stasjonert på Bardufoss.

Droneteknologi har kommet langt i militær sammenheng og er i dag symbolet på en effektiv og rimeligere måte å drive militær aktivitet på. Derfor mener AUF i Nordland at det norske forswaret må vurdere å gå til anskaffelse av droner med formål å øke beredskapen og overvåke norsk kyst og sjø.

AUF i Nordland ser et stort behov å øke kapasiteten til det norske sjøforsvaret. Norske fregatter skal ivareta norsk suverenitet og interesser også i nord samt kunne respondere på oppdrag iverksatt av enten NATO eller FN. AUF i Nordland mener derfor at Norge ikke har et tilstrekkelig antall fregatter og ønsker derfor at Norge skal øke kapasiteten til 6 fregatter.

AUF i Nordland vil:

- At kystvakten tilføres helikopterkapasitet snarest
- At 9 helikoptre fortsatt blir stasjonert på Bardufoss
- 2% av BNP skal gå til forswaret
- Se på muligheten for å øke kapasiteten i sjøforsvaret til 6 fregatter
- Se på muligheten for anskaffelse av droner som kan overvåke norsk kystlinje